

HELSINGIN HALLINTO-OIKEUDELLE

ASIA

Muutoksenhaku Uudenmaan maakuntavaltuuston päätöksestä 12.6.2018 §:n 19 kohdalla (Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan hyväksyminen Östersundomin alueen maakuntakaavaksi). Valtuuston kokouksen pöytäkirja on asetettu nähtäville tietoverkkoon 27.6.2018.

VALITTAJA

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys — Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa ry (rek.nro 116.353). Yhdistyksen tarkoituksena on edistää ja kehittää lintuharrastusta sekä lintujen ja luonnonsuojelua sekä toimia alueensa lintuharrastajien ja tutkijoiden yhdyssiteenä. Yhdistyksen toiminta-alue on Helsinki ja sen ympäristö (Uudenmaan maakunta ennen v. 2011 ml. Sipoo).

PROSESSIOSOITE

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys —
Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa ry
Annankatu 29 A 16
00100 Helsinki
puheenjohtaja@tringa.fi

VAATIMUKSET

Valittaja vaatii Helsingin hallinto-oikeutta ensisijaisesti kumoamaan Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan hyväksymistä Östersundomin maakuntakaavaksi koskevan päätöksen.

PERUSTELUT

Yleistä

Östersundomin maakuntakaavassa esitetyt maankäyttöratkaisut eivät turvaa kaava-alueen merkittäviä luontoarvoja. Kaavan toteuttamisen myötä alueen ekologinen verkosto pirstoutuisi, arvokkaita luontokohteita jäisi rakentamisen alle ja alueen lajisto yksipuolistuisi. Erityisesti linnustoon kohdistuu merkittäviä haitallisia vaikutuksia, mitä pidämme maankäyttö- ja rakennuslain luontoarvojen vaalimista koskevien vaatimusten vastaisina. Maakuntakaavan merkittävät haitalliset vaikutukset kaavoitusalueen ja sen lähipiirin merkittäviin luontoarvoihin johtuvat sekä rakentamista mahdollistavien kaavavarausten osoittamisesta suoraan arvokkaiden luontoalueiden päälle, kaavan mahdollistamasta liian suuresta asukasmäärästä, liian hajautetusta rakentamisesta että puutteellisista kaavamerkinnoista luontoarvoiltaan tärkeillä alueilla.

Östersundomin maakuntakaavassa on kirjattu kaavamerkintöjen suunnittelumääräyksiin vaatimukset huolehtia siitä, että alueiden käyttöä suunniteltaessa ei heikennetä Natura 2000-verkoston kuuluvan Mustavuorenlehto ja Östersundomin lintuvedet -alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja. Nämä suunnittelumääräykset ovat sinänsä hyviä ja tärkeitä, mutta puheena olevassa maakuntakaavassa niillä on laajalti käytetty oikeuttamaan muuten kyseisiä luontoarvoja heikentäviä varauksia kaavakartalla. Niinpä suunnittelumääräysten välityksellä on käytännössä tarpeettomasti siirretty vastuuta luontoarvojen säilyttämisestä tarkemmalle kaavoitustasolle, mikä on ristiriidassa maankäyttö- ja rakennuslain maakuntakaavoitukselle luontoarvojen vaalimista koskevien vaatimusten kanssa.

Nykyinen lainvoimainen maakuntakaava turvaa luonnonarvojen säilymisen, koska sitä laadittaessa luontoarvot huomioitiin voimassa olleen lain mukaisesti. Maakuntavaltuuston hyväksymä uusi maakuntakaava laadittiin hyvän kaavoitustavan vastaisesti noudattamaan samanaikaisesti laadittua kuntien yhteistä yleiskaavasunnitelmaa, jota puolestaan on laadittu perustuen poliittiseen päätökseen rakentaa alueelle lähes sadantuhannen asukkaan uusi kaupunginosa. Maakuntakaava on siten käytännössä laadittu tietty asukasmäärä tähtäimessä sen sijaan, että rakennus- ja maankäyttölain edellyttämiä eri tavoitteita, kuten luonnon monimuotoisuuden ja muiden luonnonarvojen säilymistä, olisi huomioitu objektiivisesti, tasapuolisesti tai riittävästi, eikä ylemmän tason maakuntakaava ole ohjannut yleiskaavan laatimista maankäyttö- ja rakennuslain tarkoituksen mukaisesti

YKSILÖIDYT PERUSTELUT

Kaavoitusalueen eteläosien valkoiset alueet

Mustavuoren lehdot ja Östersundomin lintuvedet -Natura-alueen itä- ja eteläpuolisen ympäristön jättäminen kaavamerkinnältään tarkemmin määrittelemättömiksi valkoiseksi alueeksi ei turvaa alueen merkittäviä luontoarvoja. Valkoisella alueella on esimerkiksi useita kehrääjän, maakuntakaavan valmistelussa rakentamiselle ja häirinnälle herkän lintudirektiivin liitteen I lajin elinalueita. Kehräjä on erityisen herkkä virkistyskäytön aiheuttamille häirintävaikutuksille, joten sen tärkeimmät esiintymisalueet tulisi turvata tarkoituksenmukaisella kaavamerkinnällä, jolla lähialueilla moninkertaistuvan asukasmäärän liikkumista pystyttäisiin rajoittamaan lajin pesimäalueilla. Myös muut luontoselvityksissä mainitut uhanalaisten tai lintudirektiivin liitteen I lajien esiintymät, kuten pyyreviirit ja Helsingin ainoa säännöllinen sääksireviiri tulevat turvatuiksi vain asianmukaisilla kaavamerkinnöillä.

Valkoisella alueen sijaitsee sellaisia osia Östersundomin lintuvesien maakunnallisesti arvokkaasta lintualueesta (MAALI, Ellermaa 2011), joita ei ole asianmukaisesti huomioitu maakuntakaavassa. MAALI-alueen rajaus sisältää suurimman osan Mustavuorenlehto ja Östersundomin lintuvedet -Natura-

alueesta, mutta lisäksi siihen kuuluu lintujen muutonaikaisena levähdysalueena tärkeitä Husön kartanon länsipuolen laitumia sekä Uuden Porvoontien pohjoispuolinen kostea niitty Östersundominlahden lahden kohdalla (liite 1). Näistä Husön kartanon länsipuolen laitumet ovat valkoisella alueella, joten asianmukaisen kaavamerkinnän puute uhkaa merkittävästi niiden arvoa kahlaajien ja vesilintujen levähdysalueena. Kyseinen laidunalue muodostaa sen itäpuolisen merenlahden ja rantaniityn Natura-alueen kanssa sellaisen kokonaisuuden, jonka merkitys lintujen levähdys- ja pesimäalueena on suurempi kuin osa-alueiden arvo olisi ilman toisiaan, koska linnut hyötyvät mahdollisuudesta liikkua päivän mittaan ruokailemassa ja levähtämässä alueiden välillä. Niinpä Husön kartanon länsipuolen niittyjen maankäytön muuttumisella olisi todennäköisesti merkittäviä haitallisia vaikutuksia myös Mustavuorenlehto ja Östersundomin Natura-alueen linnustoon. Yleisemmin sopivien muutonaikaisten levähdysalueiden väheneminen ja niiden laadun huononeminen on monille muuttolintulajeille tärkein tai yksi tärkeimmistä syistä populaatiokokojen pienenemiselle.

Maankäyttö tulee maakuntakaavassa ratkaista kokonaisuutena, eikä jättää mitään osa-aluetta epävarmaksi, koska suunnitellun rakentamisen kokonaisvaikutukset luontoon riippuvat täysin koko alueen täsmällisestä kaavoittamisesta. Maankäytön päätösten jättämineen myöhempiin kaavoitusvaiheisiin voi merkittävästi muuttaa kaavakokonaisuuden yhteisvaikutuksia linnustoon ja muihin luontoarvoihin. Myös Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristö-keskus (ELY-keskus) on edellyttänyt alueen maankäytön ratkaisemista maakuntakaavassa. ELY-keskuksen mukaan selvitysalue olisi tullut merkitä osin suojelualueena ja muilta osin turvata alueen säilyminen pääosin rakentamattomana nykyisen kaltaisessa käytössä. Vastaavasti Östersundomin yhteisen yleiskaavan Natura-arviosta antamassa lausunnossaan ELY-keskus on todennut, että alueen osoittaminen selvitysalueena ei riittävällä varmuudella sulje pois merkittäviä haittavaikutuksia kehrääjän ja Natura-alueen eheyden osalta.

Ekologinen yhteydet metsäalueiden ja Natura-alueiden välillä

Valtakunnallisesti merkittävä metsäekologinen yhteys eteläisen Mustavuoren lehto ja Östersundomin lintuvedet -Natura-alueen ja Sipoonkorven välillä heikentyisi merkittävästi Östersundomin kaavan toteuttamisen myötä. Lintudirektiivin liitteen I lajeista maakuntakaavan rakentamiselle varatut alueet uhkaavat erityisesti vähän liikkuvaa ja ehdotonta metsälajia pyytä, koska lajin kannalta tärkein viheryhteys eristyneiltä eteläisiltä Natura-alueilta ja niiden läheisistä metsistä Länsisalmen – Gumbölen kautta Sipoonkorpeen jäisi tärkeimmiltä metsäisimmiltä osiltaan täysin rakentamisen alle.

Maakuntakaavassa osoitetut viheryhteydet ovat pyyn ja muiden metsälajien kannalta väärissä paikoissa, koska ne on osoitettu merkittäviltä osiltaan avoalueille eivätkä lajit siten pysty siirtymään metsäalueelta toiselle ylittämättä

vähintään satojen metrien pituisia avoimia alueita. Ehdotetussa viheryhteydessä lyhin etäisyys Länsisalmen metsäalueelta pellon yli seuraavaan pieneen metsikköön (Mutars) on lyhimmillään noin 300 metriä, ja lähimpään yhtenäiseen metsäalueeseen (Norrbergetin reuna) lähes 600 metriä. Pyyt eivät ylitä näin pitkiä avoalueita, joten viheryhteys ei tulisi toimimaan ennen kuin nykyisen peltoalueen metsittämisestä olisi kulunut vähintään vuosikymmeniä. Maakuntakaavassa osoitetut viheryhteydet olisivat metsäisinäkin todennäköisesti liian kapeita lintulajeista ainakin lintudirektiivin liitteen 1 lajeista pyiden säännölliselle liikkumiselle (varsinkin vähemmän liikkuville pyynaarille) ja siten johtaisi eteläisten populaatioiden eristymiseen. Lisäksi suoraan kiinni viheryhteyksiin on kaavoitettu asuntoja tuhansille ihmisille. Niinpä viheryhteyksinä toimivilla virkistysalueella tulisi todennäköisesti liikkumaan satoja ihmisiä päivässä, mikä aiheuttaisi sen, että viheryhteydet eivät luonteeltaan olisi pyyn suosimia rauhallisia metsäalueita. Viheryhteyksien häirintävaikutukset edelleen vähentäisivät sen todennäköisyyttä, että maakuntakaavaan osoitetut ekologiset yhteydet käytännössä toimisivat pyyn ja muiden yhtenäisiä varttuneita metsiä elinalueinaan käyttävien metsälajien kannalta.

Myös maakuntakaavan omassa Natura-arvioinnissa, joka koski kaavan aiempaa, mutta lähes lopullista versiota viheryhteyksien rajaukset oli todettu riittämättömäksi turvaamaan ekologisen yhteyden toimivuuden pyyn osalta (Ojala ym. 2017, kohdassa ”5. Suoran vaihtoehdon vaikutukset”). Lisäksi oli mainittu, että pelkät virkistysalueen kaavamerkinnot eivät riitä turvaamaan ekologista yhteyttä. Luontoselvityksessä esitettiin vaatimuksia ekologisen yhteyden rajauksen muuttamisesta, mutta nämäkin vaatimukset olivat kuitenkin riittämättömiä turvaamaan ekologisen yhteyden toimivuuden, koska rajausta vaadittiin muutettavan lähes pelkästään avointa aluetta lisäämällä; vaadittu rajauksen muuttaminen sisälsi metsäaluetta vain kymmenien metrien verran Länsisalmen länsiosasta. Avoimen alueen leveys Sipoonkorven eteläreunan (Norrbergetin) ja Länsisalmen metsäalueen välillä säilyi täysin ennallaan ja selkeästi pyylle liian leveänä (300-600 metriä) pyyn liikkumiselle.

Natura-arvioinnissa (Ojala ym. 2017, kohdassa ”5. Suoran vaihtoehdon vaikutukset”) vaaditut muutokset ekologisen yhteydenä toimivan virkistysalueen rajaukseen oli seuraavassa maakuntakaavaehdotuksessa (Ojala ym. 2017, kohdassa ”6. Vaikutukset päivitetystä (13.3.2017) maakuntakaavaehdotuksessa”, joka on yhtenevä maakuntavaltuuston hyväksymä kaavan kanssa) toteutettu, ja lisäksi ympäröivän taajamatoimintojen alueen suunnittelumääräykseen oli lisätty virke siitä, että yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa Mustavuorenlehdon ja Östersundomin lintuvesien Natura-alueen suojelun perusteen olevat lintudirektiivin liitteen I lajit pitää ottaa erityisesti huomioon. Suunnittelumääräys siirtää siis vastuun pyyn säilymisestä kaava-alueella alemman asteen kaavoitukselle ilman konkretiaa siitä, mitä lajin erityinen huomioon ottaminen tarkoittaisi. Edellä kuvattujen virkistysalueen rajaukseen tehtyjen pienten muutosten ja

suunnittelumääräykseen lisätyn virkkeen perusteella kaavan vaikutukset pyyhyn oli seuraavassa Natura-arvioinnissa arvioitu enää kohtalaisiksi (Ojala ym. 2017, kohdassa ”6. Vaikutukset päivitetystä (13.3.2017) maakuntakaavaehdotuksessa”). Muutokset eivät kuitenkaan parantaneet maakuntakaavaan osoitetun ekologisen yhteyden toimivuutta pyyn kannalta millään sellaisella tavalla, joka olisi perustellusti kumonnut luontoselvityksen tekijöiden aikaisemman arvion (Ojala ym. 2017, kohdassa ”5. Suoran vaihtoehdon vaikutukset”), että merkittävän kielteisiä vaikutuksia pyyhyn ei voida poissulkea. Niinpä maakuntakaavan vaikutukset Mustavuoren lehto – Östersundomin lintuvedet -Natura-alueen eheyteen on perusteltua edelleen arvioida merkittävän kielteisiksi.

Yleisesti suunnittelumääräykset pyiden liikkumisen huomioon ottamisesta (virkistysaluemerkinnässä), tai epämääräisemmin huomioon ottamisesta (taajama-aluemerkinnässä) eivät ole toimivimpia tapoja turvata ekologisen yhteyden toimivuutta pyyn osalta, kun on tiedossa, että pyylle toimivan viheryhteydellä täytyy olla yhtenäisesti riittävän iäkästä puustoa ilman ylitettäviä avoimia alueita. Niinpä ainoa toimiva tapa turvata viheryhteyden toimivuus olisi määritellä ekologinen yhteys riittävän leveänä varttuneen metsän alueelle maakuntakaavassa. Vaikka maakuntakaavan kaavakartan rajaukset ovat sijainniltaan periaatteessa vain suuntaa-antavasti alemman tason kaavoitusta ohjaavia, tulee viheryhteydet kuitenkin jo maakuntakaavassa rajata sijainniltaan ja laajuudeltaan sellaisiksi, että ne voisivat todella toimia niiden kohdelajien liikkumisväylinä.

Porvoontien pohjoispuoliset alueet

Porvoontien pohjoispuolella sijaitsevien Sipoonkorven yhtenäisen metsämantereen eteläosien rakentaminen johtaisi huomattavan laajojen vanhojen ja lajistollisesti arvokkaiden metsäalueiden häviämiseen, millä olisi merkittäviä haitallisia vaikutuksia Sipoonkorven luontoarvoihin ja myös Sipoonkorven Natura-alueeseen. Sipoonkorven metsämantereen aluekokonaisuuden linnusto- ja luontoarvot tulisivat merkittävästi vähenemään rakentamisen seurauksena paitsi välittömällä rakentamisalueella myös huomattavasti laajemmalla alueella lisärakentamisen ja asukasmäärän moninkertaistumisen aiheuttamien karkotus- ja häirintävaikutusten takia. Linnustoarvojen lisäksi Porvoontien pohjoispuolisilla metsäalueilla on paljon muita luontoarvoja.

Östersundomin maakuntakaavan Porvoonväylän pohjoispuoliset metsäalueet ovat linnustoarvojensa takia määritetty osaksi Sipoonkorven maakunnallisesti arvokasta lintualueutta (MAALI-alue). Sipoonkorven MAALI-alueen kriteerilajeista kanahaukan, huuhkajan ja kehrääjän reviirejä jäisi maakuntakaavan asuntorakentamisen alueelle ja siten häviäisivät suoraan rakentamisen seurauksena (rakentamisen sijoittumisen osalta kaavoitukseltaan yhtenevästä yleiskaavan luontoselvityksestä, Erävuori & Lammi 2017). Kaikki muut

Sipoonkorven MAALI-alueen kriteerilajit (teeri, pohjantikka, idänuunilintu, pikkusieppo) havaittiin rakentamiselle kaavoitetun alueen välittömässä läheisyydessä.

Maakuntakaavassa Porvoonväylän pohjoispuolelle osoitettu taajamarakentaminen hävittäisi toteutuessaan suoraan noin neljäsosan I-luokan ja 60 % III-luokan Helsingin luontotietokannassa arvokkaiksi määritellyistä lintualueista (Erävuori & Lammi 2017). Norrbergetille kaavoitettu työpaikka-alue suoraan luontoselvityksessä (Lievonon 2015) havaitulle kehrääjän reviirille. Rakentamisen alle Norrbergetillä olisi jäämässä myös mm. alueellisesti uhanalaisen ja koko Sipoonkorven alueella vähälukuisen metson esiintymisalue. Hältingbergetin alueella taajamarakentamista on niin ikään kaavoitettu kehrääjän elinalueiden päälle tai välittömään läheisyyteen. Degermossan-Långkärrsbergetin alueella taajamarakentamista on osoitettu suoraan metson ja pyyn elinalueiden päälle tai aivan niiden välittömään läheisyyteen, ja heti taajamaksi kaavoitetun alueen pohjoispuolella havaittiin vähälukuisia ja vaateliaita metsälajeja kuten pohjantikka ja pikkusieppo. Eteläosa Degermossan-Långkärrsbergetin taajamarakentamiselle osoitetusta alueesta on määritelty Helsingin luontotietojärjestelmässä I-luokan, eli kaikkein arvokkaimmaksi lintualueeksi. Lisäksi Ultunan taajamarakentamiselle kaavoitettu alue on III-luokan arvokas lintualue.

Ristiriitaisesti Östersundomin maakuntakaavan kaavoitusprosessissa on kohtalaisissa määrin pyritty huomioimaan eteläosien kehrääjän ja pyyn esiintymät sekä pyyn osalta kytkeytyneisyys pohjoisempiin metsäalueisiin, kun samalla Porvoonväylän pohjoispuolella on kaavoitettu rakentamista suoraan samojen lajien esiintymien päälle. Näiden lajien elinvoimaisten kantojen säilyttämiseksi kaavoitusalueella yleensä ja erityisesti sen sisältämillä tai läheisillä Natura-alueilla tulisi näiden lajien kaikki esiintymisalueet säilyttää riittävän laajalti metsäisinä ja siten lajeille elinkelpoisina. Alueellisesti uhanalaisen metson elinvoimaisen pesimäkannan säilyminen Sipoonkorven alueella vaarantuu lajin jokaisen soittimen ja esiintymän hävitessä, joten asuntojen rakentamisella metson elinpiireille tai niiden läheisyyteen on erittäin todennäköisesti haitallisia vaikutuksia myös Sipoonkorven Natura-alueen ja Sipoonkorven kansallispuiston metsokannoille pitkällä aikavälillä.

Erittäin uhanalaisen mustakurkku-uikun pesimäpaikka Hältingträskillä on jäämässä rakentamisalueelle välittömään läheisyyteen, mikä uhkaa lajin esiintymistä lammella. Kyseistä esiintymää ei ole mitenkään mainittu maakuntakaavan luontoselvityksissä, tai huomioitu kaavassa, vaikka laji oli havaittu Östersundomin maakuntakaavan luontoselvityksen pohjana toimineessa luontoselvityksessä (Lievonon 2015). Maakuntakaavan mahdollistama rakentaminen todennäköisesti hävittäisi erittäin uhanalaisen mehiläishaukan Östersundomin maakuntakaava-alueen pesimälajistosta, koska sen ainoat säännölliset esiintymisalueet sijaitsevat Porvoonväylän pohjoispuolen taajamarakentamiselle kaavoitetulla alueella (Erävuori & Lammi 2017). Niin

ikään erittäin uhanalaisen huuhkajan pesimäpaikka jäisi myös Porvoonväylän pohjoispuolen rakentamisen alle, minkä seurauksena myös huuhkaja todennäköisesti häviäisi kaavoitusalueelta (Erävuori & Lammi 2017). Lisäksi vaarantuneiden hömö- ja töyhtötiainen populaatiokokojen arvioitiin pienenevän vähintään 30 % (hömötiainen) ja 60 % (töyhtötiainen) verran kaavoitusalueella, jos maakunta- ja yleiskaavojen mahdollistama rakentaminen toteutuu (Erävuori & Lammi 2017). Porvoon moottoritien pohjoispuolisten alueiden maakuntakaavan mahdollistama taajamarakentamisen toteutuminen tulisi siis hävittämään useiden uhanalaisten lajien esiintymiä sekä välittömästi rakentamalla suoraan niiden elinalueiden päälle että laajemmalla alueella häirintävaikutuksen takia.

Sipoonkorven kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelmassa (Halinen 2013) kansallispuistoa ympäröivien alueiden on mainittu kasvattavan Sipoonkorven alueen arvon Nuuksioon verrattavissa olevaksi metsämantereeksi. Kansallispuiston luonnonarvoihin kohdistuviksi uhkiksi on nimetty elinympäristöjen eristyminen, rakentaminen, retkeilytoiminnasta aiheutuminen kuluminen ja häirintä sekä ekologisen ja sosiaalisen kestävyys ylittyminen. Porvoontien pohjoispuolisille alueille rakentaminen vähentäisi merkittävästi kansallispuiston ympäröivien alueiden Sipoonkorven kansallispuiston luontoarvoa kasvattavaa vaikutusta ja lisäisi ulkoilu- ja retkeilytoiminnasta aiheutuvaa kulumista ja häirintää, mikä todennäköisesti ylittäisi ekologisen kestävyys rajan monien lajien kohdalla. Lähimmillään asuntorakentamista on kaavoitettu vain noin sadan metrin päähän kansallispuistosta, joten häirintävaikutukset kansallispuiston alueella lisääntyisivät maakuntakaavan mahdollistaman rakentamisen toteutuessa väistämättä merkittävästi. Lisäksi maakuntakaavana aiheuttama ekologisten yhteyksien heikentyminen etelää kohti pahentaisi Sipoonkorven elinympäristöjen eristymistä.

Rakentaminen Porvoonväylän pohjoispuolelle on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteissa mainitun ilmastonmuutoksen hillitsemisen vastaista, koska lähes kaikki kyseisen alueen rakentaminen edellyttäisi vanhan tai täysikasvuisen metsän kaatamista. Täysikasvuiset boreaaliset metsät ovat yksi maapallon tärkeimmistä hiilivarastoista ja hiilinieluista, joten maankäyttöä pitäisi ohjata ja keskittää ilmastonmuutoksen hillinnän kannalta sopivampiin luontotyyppisiin, kuten pelloille. Lisäksi Porvoonväylän pohjoispuolinen asutus sijoittuu niin kauas ja hankalasti saavutettavasti Porvoonväylän eteläpuolelle suunnitelluista metroasemista, että kaavamerkinnän "Raideliikenteeseen tukeutuva taajamatoimintojen alue" ei voi perustellusti väittää tulevan toteutumaan kyseisen alueen osalta, vaan alueen asukkaiden pääasiallinen liikkumismuoto tulisi olemaan ilmastonmuutosta kiihdyttävä yksityisautoilu.

LOPUKSI

Östersundommin alueella on kansallisesti ja kansainvälisesti merkittäviä linnustoarvoja ja muita luontoarvoja, joita maakuntakaava ei rakennus- ja

maankäyttölaissa määritellyn tehtävänsä mukaan turvaa, vaan päinvastoin maakuntakaavan mahdollistamat maankäytön muutokset merkittävästi heikentäisivät kaava-alueen ja sen läheisten alueiden luontoarvoja. Valituksessamme esitettyihin perusteluihin nojaten katsomme, ettei Östersundomin maakuntakaava täytä maankäyttö- ja rakennuslain eikä luonnonsuojelulain vaatimuksia ja on myös EU:n lainsäädännön vastainen.

SELVITYS VALITUSAJASTA

Maakuntavaltuuston päätöstä koskeva pöytäkirja on asetettu nähtäville yleiseen tietoverkkoon 27.6.2018. Päätös on saatu tiedoksi 4.7.2018. Valitus on siten toimitettu 30 päivän sisällä tiedoksi saamisesta.

Helsingissä 2. päivänä elokuuta 2018

Jukka Hintikka, puheenjohtaja
Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys —
Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa ry

LÄHTEET

Erävuori, L. & Lammi, E. 2017: Östersundomin yhteinen yleiskaava, Suora metro -kaavaehdotuksen luontovaikutusten arviointi. – Sito & Enviro 31.3.2017

Ellermaa, M. 2011: Maakunnallisesti tärkeät lintualueet ja niiden tunnistaminen Uudellamaalla. – Tringa 37/38: 140-174

Halinen, A. 2013: Sipoonkorven kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. – Metsähallitus 11/2013

Lievonen, T. 2015: Östersundomin maamassojen käsittelyalue ja puhtaiden ylijäämämaiden loppusijoitusalue – Liito-orava- ja linnustaselvitys YVA:aa varten. – Finventia 18.11.2015

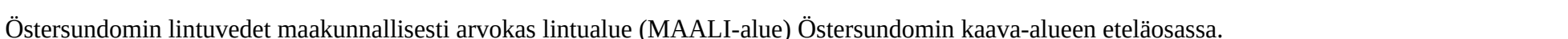
Ojala, T., Kiiski, J. & Mäkinen, J. 2017: Östersundomin alueen maakuntakaava, suoran metroyhteyden ja Länsisalmen alueen maankäyttöratkaisujen vaikutukset Mustavuoren lehto ja Östersundomin lintuvedet Natura-alueen luontoarvoihin. – Ramboll 17.3.2017

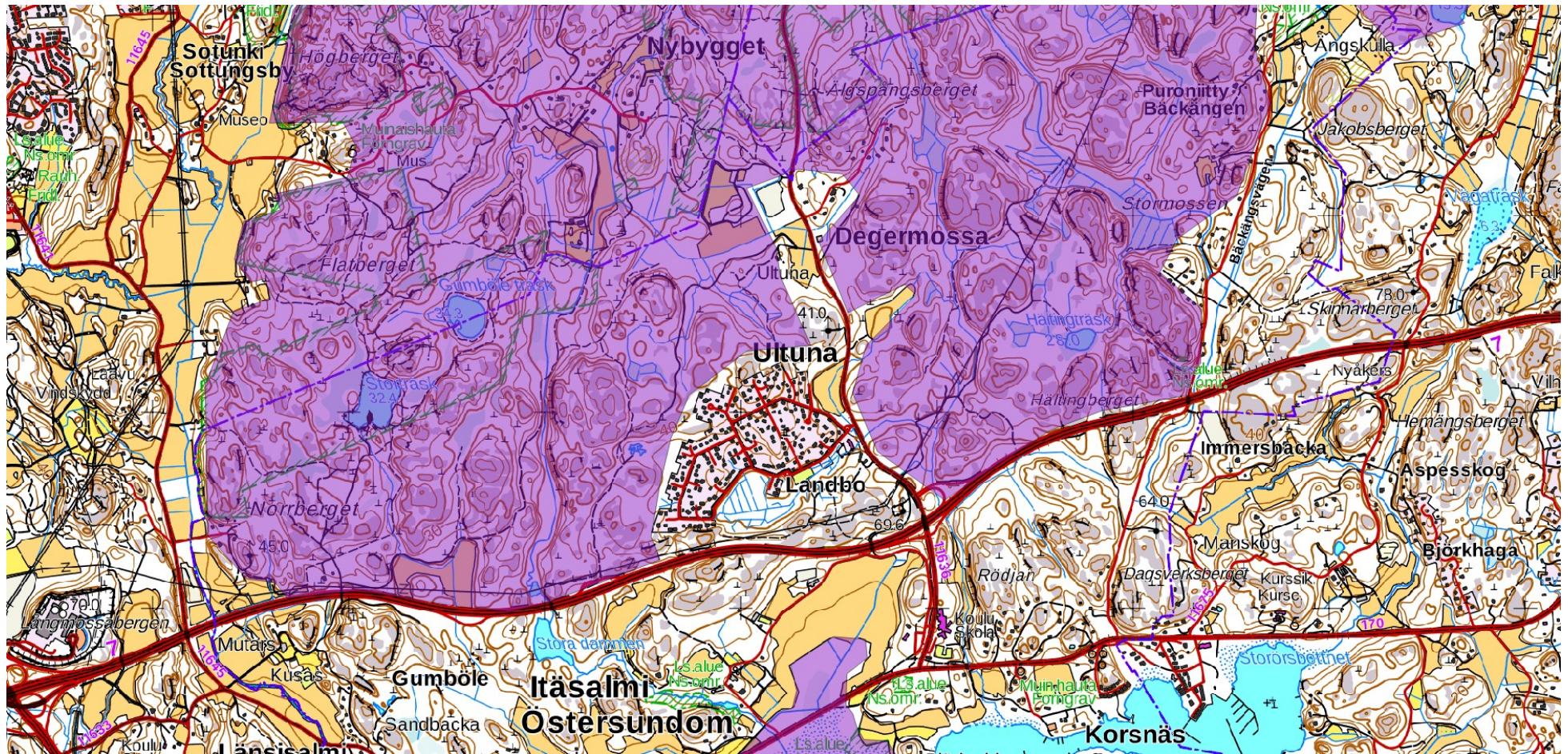
LIITTEET

Liite 1. Östersundomin maakuntakaava-alueen alueen ja lähialueiden maakunnallisesti arvokkaat lintualueet (MAALI-alueet).

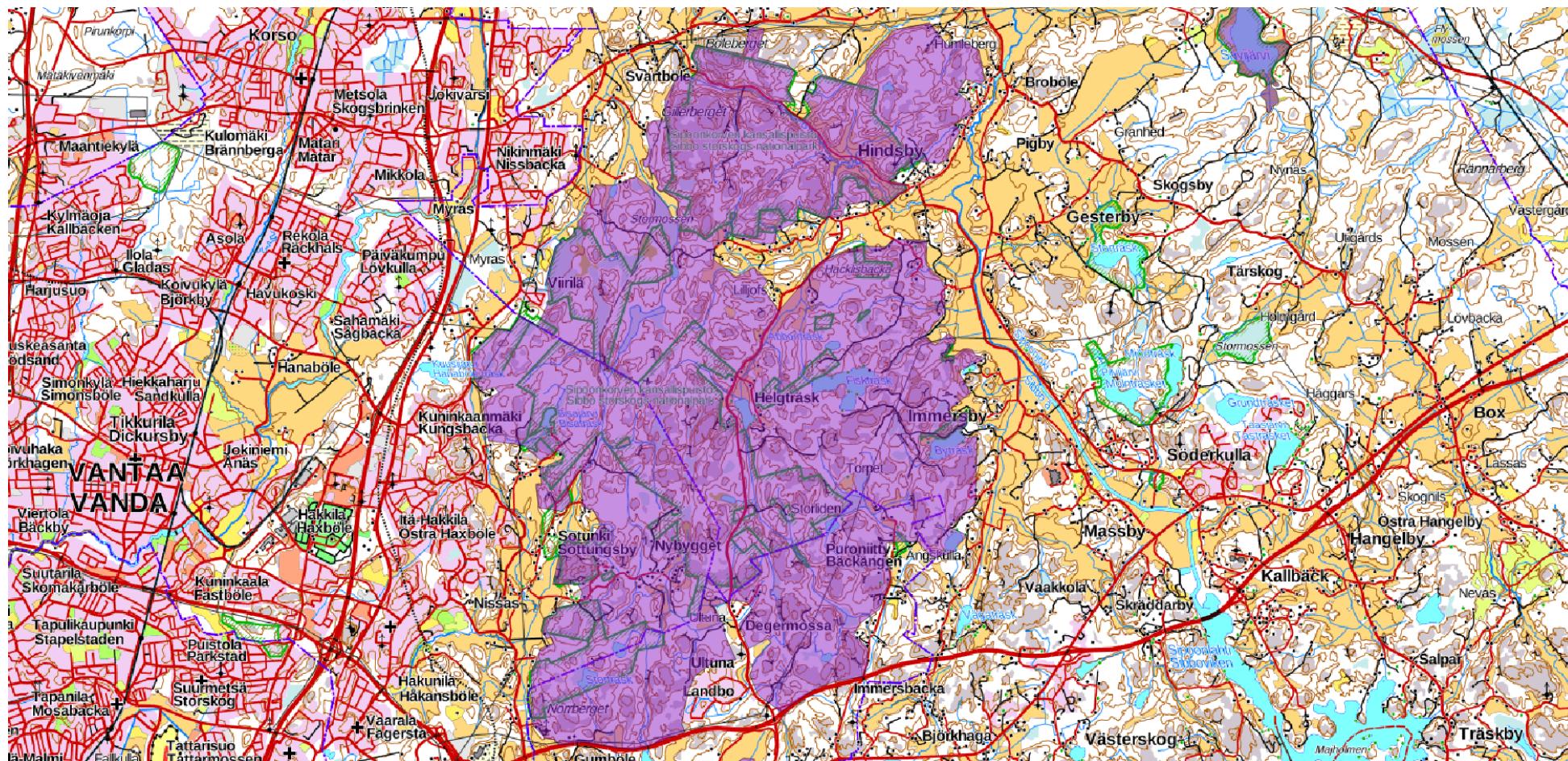
Liite 2. Ellermaa, M. 2011: Maakunnallisesti tärkeät lintualueet ja niiden tunnistaminen Uudellamaalla. – Tringa 37/38: 140-174

Liite 3. Pöytäkirjanote maakuntavaltuuston päätöksestä

Sipoonkorven seudun maakunnallisesti arvokkaan lintualueen (MAALI-alue) eteläosa Östersundin kaava-alueen pohjoisosassa.

Koko Sipoonkorven seudun maakunnallisesti arvokas lintualue (MAALI-alue).

Maakunnallisesti tärkeiden tunnistaminen Uudella

Taustaa

Raportti maakunnallisesti tärkeistä alueista käsittelee tässä esitettyjen kriteerien avulla tunnistettuja ja listattuja alueita, joilla on ainakin maakunnallista merkitystä linnustolle (kohteita on varmasti enemmän) ja jotka ovat ainakin maakunnallisesti arvokkaita (listatut kohteet saattavat olla arvokkaampiakin). Listauksesta puuttuvat, ehkä jopa yleisestikin tunnetut linnustokohteet, eivät ole välttämättä merkityksellisiä. Tässä mainitut alueet Tringa on esittänyt Uudenmaan liitolle huomioitavaksi maakuntakaavoituksessa. Uudenmaan liitolle luovutettuun raporttiin nähden tämä julkaisu on pitempi, sisältäen paikkaluettelon lisäksi myös lajikatsauksen.

Suomessa on toteutettu kansainvälisesti (IBA, Heath & Evans 2000) ja kansallisesti (FINIBA, Leivo ym. 2002) tärkeiden lintualueiden kartoitukset. Maakunnallisesti tärkeiden lintualueiden selvityksiä ei ole Suomessa järjestelmällisesti toteutettu, vaikka tarvetta selvityksiin mm. maakuntakaavoja varten olisi. Edellytykset arvokkaiden kohteiden tunnistamiseen ovat vuodesta 2006 alkaen huomattavasti parantuneet, kun alueelliset yhdistykset ottivat käyttöön yhteisen paikkatietoja tallentavan lintutietokannan, Tiiran (www.tiira.fi), jonka kätevä käyttöliittymä on mahdollistanut tiedon tehokkaan hakemisen ja lajittelemisen. Lukumäärätiedon yhdistäminen koordinaattien avulla tarkkoihin paikkoihin tekee yhdistykseemme havaintoaineistosta vihdoinkin linnustonsuojelullisesti arvokkaan.

Tästä raportista huolimatta linnustoarvojen riittävä selvittäminen Uudenmaan kunnallisen maankäytön suunnittelussa pysyy jatkossakin ajankohtaisena. Yksityiskohtaisempien kaavojen ja suunnitelmien laatimisen yhteydessä on teetettävä tarkempia selvityksiä, jotta voidaan huomioida muiden luontoarvojen ohella sellaiset maakunnallisesti ja valtakunnallisesti uhanalaiset lintulajit (Rassi ym. 2010, Solonen & Virolainen 1995), joita ei voida paikkasuojelun kautta kattavasti huomioida (esimerkiksi petolinnut, valkoselkätikka).

Tässä raportissa esitellään Uudenmaan maakunnallisesti arvokkaaksi katsottavat kohteet perusteluineen (I osa). Koska linnustotieto ei ole ollut eikä tule koskaan olemaankaan täydellisen kattava, artikkeleissa esitetään myös vertailuarvot eli referenssiarvot kosteikkolinnuille. Referenssiarvojen avulla pystymme uuden linnustolaskennan jälkeen päättämään, löytyykö uusi arvokas kohde (artikkelin II osa).

Uudenmaan linnustoa koskeva aineisto

Tarkastelualueena oli Uudenmaan maakunta (ennen vuoden 2011 yhdistymistä Itä-Uudenmaan kanssa edeltänyt tilanne) sekä metsien ja soiden pesimälinnuston osalta myös Tringan toimialueeseen kuuluva Sipoon kunta (entistä Itä-Uusimaa). Entisen Itä-Uudenmaan kunnista (poislukien Sipoo) on tehty oma tärkeiden lintualueiden selvityksensä (Lehtiniemi ym. 2009).

Tässä katsauksessa on pääsääntöisesti käytetty 2000-luvun linnustotietoja:

1. Ympäristöhallinnon (Metsähallitus, SYKE, Uudenmaan ympäristökeskus) julkaistut ja muutaman kohteen osalta julkaisemattomat laskentatulokset: Lammi 2010a, Lehtikoinen ym. 2006, Metsähallitus 2007, Södersved 2009, Vuorinen 2009, Yrjölä ym. 2009.
2. Kuntien tai yhtiöiden teettämät, pääosin julkaistut linnustonselvitykset: Forsman ja Ahola 1987, Koskimies ym. 2008, Lammi ym. 1997, Lammi & Routasuo 2009, Solonen & Lavinto 1998.

Suomenoja on yksi tunnetuimmista Tringan retkipaikoista. Pienellä allasalueella pesii erittäin monipuolinen vesilintupopulaatio.

Äärimmäiset lintualueet ja niiden suojaaminen

Margus Ellermaa

3. Helsingin seudun lintutieteellisen yhdistyksen Tringa ry:n, Lohjan seudun lintutieteellisen yhdistyksen Hakin ja Keski- ja Pohjois-Uudenmaan lintutieteellisen yhdistyksen Apus ry:n linnustolaskennat ja lajiseurannat. Tringa ja Hakki järjestivät n. 80 lintukohteen laskennat vuosina 2007–2010, jotka toteutettiin 180 henkilön voimin. Maastotöihin käytettiin n. 2500 henkilötyötuntia.
4. Satojen lintuharrastajien tekemät hajahavainnot, jotka oli tallennettu Tringan havaintoarkistoon (www.tiira.fi) maaliskuuhun 2010 mennessä. Näitä havaintoja oli 2000-luvun osalta käytettävissä 450000 kpl, painottuen selvästi vuosiin 2006–2010. Havainnoista huomattava osa on paikatietoaineistoa koordinaattitietoineen.
5. BirdLife Suomen ja Suomen ympäristökeskuksen lintupaikkatietokanta. Lintupaikkarekisterissä mainitut kohteet (Uudenmaan osalta 250 kpl) toimivat ennakkoseulonnan potentiaalisten kohteiden linnustolaskentoja suunniteltaessa sekä havaintoarkistossa tehtyjen kyselyjen ohjaamisessa. Kyseisessä rekisterissä oli käytettävissä myös kyseisten kohteiden yhteenvetotietoja 1990-luvun linnustosta.
6. Tringa-lehdessä julkaistut havaintokatsaukset vuosia 2000–2006 koskien sekä muita Tringan linnustoa koskevia julkaisuja, mm. Ellermaa 2004, Ellermaa 2009, Ervasti 2004, Saarinen 2006, Solonen ym. 2010.

Tiedon puutteet

Vaikka havaintoja ja laskentoja on alueen kaikista kunnista, ne keskittyvät runsasväkisimpiin kuntiin sekä tunnetuille hyvillä lintualueille. Havaintojen kertymää ei siis voi pitää satunnaisena tai systemaattisena otoksena Uudenmaan linnustosta, etenkin pesivän metsä- ja peltolinnuston osalta. Alueuuttelo (OSA I) ei sulje pois muiden merkittävien alueiden olemassaoloa. Referenssiarvot (OSA II) helpottavat itse asiassa tunnistamaan uusia merkittäviä kohteita.

Vaatelialle **metsälinnustolle** lista lie-nee tärkeimpien kohteiden osalta puutteellinen. Kaikki Tringa ry:n vuosina 2007–2009 kartoittamat (5 kpl, yhteensä n. 200 km²), jo 1990-luvulla arvokkaaksi tiedetyt metsämantereet ovat säilyttäneet merkityksensä. Nämä esitetään tässä maakunnallisesti arvokkaiden lintukohteiden joukossa.

Pesivälle **saaristolinnustolle** ei esitetä juuri uusia arvokkaita kohteita niiden lisäksi, jotka kansallisessa lintualuekartoituksessa 1990-luvulla todettiin arvokkaaksi (Leivo ym. 2002). 2000-luvun tutkimukset osoittavat arvojen säilyneen näillä kohteilla. Uusia kohteita ei ole 2000-luvulla haettu systemaattisesti. Pesivä saaristolinnusto on joka tapauksessa pienin lisäksi hyvin huomioitu näillä varsin laaja-alaisilla kohteilla. Merialueiden osalta suurimmat tiedonpuutteet koskevat **ulkomeren matalikkoja** ulkosaariston ulkopuolella (keskisyvyydeltään alle 15–20 metriä). Nämä matalikot ovat mitä ilmeisimmin merkittäviä levähdys- ja ruokailualueita uikulle, ruokkilinnuille ja merisorsille (erityisesti alli ja haahka).

Pesiville **peltolinnuille** tärkeimpiä kohteita esitetään vain kaksi (Seutula ja Myrans) – nämä ovat kuitenkin myös merkittäviä muutamille levähtäjille. On todennäköistä, että peltosirkulle, isokuoville ja ruisrääkälle löytyisi useita maakunnallisesti merkittäviä (pelto)alueita, jos asiaa erikseen selvitetäisiin.

Muuton keskittymisalueita, nk. **pullonkaula-alueita** ei ole myöskään erikseen selvitetty. Pullonkaula-alueet keraavat maantieteellisesti kapeille alueille säännöllisesti erittäin korkeita muuttolintumääriä ja muutto kulkee näillä alueilla usein matalalla, alle 200 metrin korkeudessa (ihmisrakennelmien yläraja). Tällaisia ovat Uudellamaalla melko todennäköisesti ainakin Porkkalanniemi ja Hanko-niemi, mutta mahdollisesti paikoin myös Suomenlahden ulkosaaristovyöhyke.

OSA I – UUDENMAAN TÄRKEÄT LINTUALUEET

Valintamenetelmät

Maakunnallisesti tärkeiden lintualueiden arvioimiseksi ei ole olemassa yk-

siselitteisiä kriteerejä, ja kriteerit ovat aina rajanvetokysymys. Kaikille maakunnille yleispätevien kriteerien määrittely on hankalaakin, koska kukin maakunta poikkeaa luonnonmaantieteellisiltä oloiltaan sijoittumalla esimerkiksi toisistaan erillään oleville muuttoreiteille. Asanti ym. (2003) esittivät 500 (vesilinnuille maakunnallisesti tärkeä alue) tai 250 yksilön (kahlaajille tärkeä) tai kymmenien yksilöiden (hanhille ja joutsenille tärkeä) kriteeriä. Kyseiset luvut voisivat olla toimivia, jos alueen linnustoa ei tunnettaisi juuri lainkaan. Nämä mekaaniset luvut eivät kuitenkaan ota kantaa alueiden laatuun ja kattavuuteen yksittäisten lajien osalta. Tätä artikkelia varten tehdyssä tarkastelussa ilmeni selvästi, että useiden lajien tärkeimmät esiintymisalueet sijaitsevat Uudellamaalla alueilla, jotka eivät mahdu Asannin ym. (2003) esittämien kriteerien alle. Toisaalta samoilla kriteereillä voisi rajata mukaan kaikki isommat pellot Uudellamaalta, mikä vesittäisi valinnan tarkoituksen: edukseen erottuvien alueiden nostamisen esiin maankäytön suunnittelun ja linnustonseurannan ohjaajana.

Uudenmaan osalta aineiston katsottiin useilla lajeilla riittävän Asantin ym. (2003) esittämiä kriteerejä yksityiskoh- taisempaan, lajikohtaiseen laatuun painottuvaan aluevalintaan. Kohteita ei valittu teoreettisen raja-arvon (kuten maantieteellisestä populaation koosta lasketun prosenttiarvon) mukaan. Tässä esitetyt alueet valittiin suoraan havaittujen lintumäärien mukaan, laittamalla ne tarkasteltavan lajin kohdalla paremmuusjärjestykseen. Tarkastelu tehtiin aina yksi laji ja yksi kausi (kevät, pesimäkausi ja syksy) kerrallaan. Tarkastelulajeille valittiin maakunnallisesti kolme tärkeintä säännöllistä kevätlevähdyspaikkaa, säännöllistä syyslevähdyspaikkaa ja säännöllistä pesimäpaikkaa – jäljempänä mainituin poikkeuksin. Pellot olivat tarkastelussa luonnollisesti mukana, sillä suurin osa sisämaakosteikoista on Euroopassa kuivattu ja otettu pelto- tai muuhun käyttöön (esim. Joosten 1997, Kimmel ym. 2008, Lotze & Reise 2005, Raunio ym. 2008). Muuttolinnut ovat tulleet hyvin riippuvaisiksi peltojen tarjoamasta ravinnosta, sillä jäljellä olevien kosteikkojen ravinto ei riitä

Liejukana *Gallinula chloropus* on yksi tarkasteluun otetuista kosteikkolajeista. Vahvin kanta elää Suomenojalla. © Pertti Rasp, 2.5.2010.

Euroopassa lintukantojen ylläpitämiseen (Drent 2005).

Tässä raportissa ei oteta kantaa maakunnallisesti tärkeiden alueiden kansalliseen ja kansainväliseen merkitykseen, vaikka useiden kohteiden osalta laajempi merkitys on ilmiselvä. Kansallista ja kansainvälistä arvoa on punnittu ja punnitaan jatkossakin eri foorumeilla (www.birdlife.fi/iba).

Lajit

Tarkasteluun otettiin kaikki kosteikkolajit. Kosteikkolajeiksi laskettiin vesilinnut, lokkilinnut, kahlaajat, haikarat ja rantakanat (Delany ym. 2004). Lisäksi tunnistettiin arvokkaita alueita eräille muille, suojelullisesti arvokkaille lajeille, joilla on edukseen erottuvia keskittymiä tai esiintymiä Uudellamaalla. Myös on nimetty edustavimpia suo-, metsä- ja saaristoalueita, jotka kattavat harvaan esiintyvien (esim. pohjantikka) tai toisaalta runsaiden (esim. haahka) lajien parhaita pesi-

mäaikaisia elinympäristöjä. Edustavat suoalueet valittiin pääosin soihin erikoistuvien lajien perusteella, joiden kanta on Uudellamaalla erittäin pieni, jopa häviämässä (jouhisorsa, kapustarinta, liro, valkoviklo, pikkulokki, isolepinkäinen, pohjansirkku).

Lajikohtainen tarkastelu tehtiin noin 80 lintulajille. Lisäksi valitut ”edustavat metsä- ja saaristokohteet” kattavat useita lajeja, joille ei tehty lajikohtaista tarkastelua. Valintatarkastelua ei tehty eräille kerääntyville lajeille, jotka eivät ole erityisen tai täysin riippuvaisia kosteikoista (esim. kyyhkyt, tervapääsky, kottarainen, pääskyt, västäräkki). Joka tapauksessa useimmat niistä kuitenkin esiintyvät runsaimmillaan raportissa listatuilla alueilla.

Paikkojen valintakriteerit

Maakunnallisesti arvokkaaksi nimettiin kohde, joka on vähintään yhdelle lintulajille Uudenmaan tärkein tai vähintään kahdelle lajille kolmen tärkeimmän joukossa. Tällä varmistet-

tiin, että mukaan tulisi vain oikeasti arvokkaita alueita, jotka ovat merkittäviä usealle lintulajille tai olisivat selvää aatelistoa jollekin suojelullisesti arvokkaalle lintulajille. Poikkeus tehtiin koskikaralle, kirjokertulle ja harmaahaikaralle, joille valittiin omia alueitaan. Koskikaran elinympäristövaatimukset ovat hyvin kapeat, mutta se selvästi keskittyy eräille alueille, jotka eivät tulisi muun lintulajiston perusteella huomioduksi. Yhdyskuntina pesivälle harmaahaikaralle valittiin tärkeimmät pesimäpaikat, vaikka niissä ei ollut muuta huomionarvoista lajistoa. Kirjokertulla tunnetaan enää yksi esiintymisalue Uudellamaalla. Joillekin lajeille oli erotettavissa korkeampi määrä tärkeitä kohteita, jotka tulivat valituksi. Tätä korostettiin joidenkin uhanalaisten lajien tai maakunnasta häviämisaarassa olevien lajien kohdalla (enintään 5 kohdetta).

Useilla lajeilla ei tunneta yhtään säännöllistä kerääntymis- tai pesimäaluetta

(esim. tundrahanhi). Lisäksi muutama laji esiintyy tasaisesti tai hajanaisesti (esim. rantasipi), jolloin muista edukseen erotuvia alueita ei pystytty (mahdollisten tiedonpuutteiden vuoksi) nimeämään. Vierasperäiselle kanadanhanhelle ei myöskään valittu kohteita, vaikka se olisi ollut mahdollista. Viivästyvän jäänlähdon keväinä vesistöjen aukeamista voi kärkeä jääräjan tuntumassa huomattavia lintukertymia (esimerkiksi kyhmyjoutsen, silkkiuikku nokikana, naurulokki). Tällaisten epämääräisten kertymien perusteella alueita ei kuitenkaan ole valittu. Joensuistoihin kertyvät määrät ovat säännöllisiä ja alueita on sen perusteella mukana. Kaatopaikkoja ei ole aluevalintoihin kelpuutettu.

Luonnonsuojelulain nojalla erityissuojelustatusta nauttiville harvakseen esiintyville lajeille (esim. merikotka ja valkoselkätikka) ei valittu erikseen alueita. Lain mukaan nämä lajit tulee huomioida joka tapauksessa pienemmän mittakaavan suunnitelmissa ja kaavoissa, olipa näille valittu maakunnallisesti tärkeitä esiintymisalueita tai ei.

Muutama 2000-luvun alussa tärkeä alue on menettänyt kiistatta merkityksensä 2000-luvun loppua kohti. Näitä alueita ei valittu tai listattiin potentiaalisten kohteiden joukossa.

Pelkästään lintumäärä ei kerro kohteen laatua, vaan lintujen tiheys. Pinta-alan liioittelevaa vaikutusta hyvin isojen tai useasta osakohteesta koostuvien alueiden tapauksissa on vähennetty edellyttämällä tarkasteltavilta lajeilta vähimmäistiheyttä. Esimerkiksi lapasorsalle merkittävimmät pesimäalueet ovat käsittäneet vähintään 6 paria. Tarkastelussa asetettiin lisäehdoksi, että runsauden piti olla vähintään 2 paria nimettävän kohteen neliökilometriä kohti. Näin tärkeimmiksi lapasorsan pesimäalueiksi ei valittukaan saaristokohteita, jossa kokonaisparimäärä on korkea, mutta kanta kovin harva suojaisiin merenlahtiin tai lintujärviin verrattuna.

Säännöllisyys ja korkea määrä

Edellä mainittuja valintaperusteita sovellettiin tapauksissa, joissa laji esiintyi alueella säännöllisesti tai säännöllisyyttä voitiin pitää ilmiselvänä vain yhden tutkimuksen perusteella (pääasiallisesti pesijöiden kohdalla). Esimerkiksi syksyllä 2006 hanhien esiintyminen oli

Etelä-Suomessa, myös Uudellamaalla, poikkeuksellisen runsasta. Kyseisen syksyn esiintymiskuvan vaikutukset alueiden valinnassa poistettiin.

Säännöllisyyden mittarina pidettiin tarkasteltavan lintulajin **huomattavan korkean määrän** toteamista annetun rajauksen sisällä vähintään kahtena vuotena 2000-luvulla ja lisäksi merkkejä viihtymisestä paikalla muinakin vuosina. Tuoreen linnustotiedon niukkuuden vuoksi on joillakin kohteilla valinnan tueksi kelpuutettu myös vanhempaa, 1990-luvun lintutietoa (BirdLife Suomen lintupaikkatietokanta).

Isosta laskenta-aineistosta pyrittiin löytämään laji kerrallaan ne Uudenmaan kohteet, joilla kyseinen laji on säännöllisesti runsain levähtäjä tai pesijä – olivatpa havaitut lukumäärät lajin populaatiokokoon suhteutettuna korkeita tai ei. Uudenmaan näkökulmasta määrät olivat huomattavan korkeita, ja näin tuli mukaan biologisessa mielessä edustavimmat alueet.

Kevät, syksy ja pesimäkausi

Kevätmuuton ja syysmuuton kannalta tärkeimpiä kohteita on tarkasteltu erikseen, sillä ne eroavat joillakin lajeilla vuodenajan mukaan. Monet levähdyspaikoiksi tulkitut kohteet ovat samalla kyseisten lintujen pesimäalueita. Aineiston käsittelyssä levähtäjiksi laskettiin siis myös kohteen pesimäparit. Tätä tulkintaa ei noudatettu kuitenkaan toisin päin: levähtäjiä ei tulkittu automaattisesti pesimäkantaan. Levähtäjien tapauksessa käytettiin valintayksikkönä yksilömäärää. Pesimälinnuston tapauksessa yksikkönä käytettiin reviiä (joka voi tarkoittaa, muttei aina tarkoita pesimäparia). Eräillä lajeilla pesimäaikaiset ruokailupaikat saatavat olla kaukana pesäpaikoista. Näitä ovat kuikkalinnut, joille rajattiin pari merkittävää ruokailualueutta levähdysaluekriteerein.

Paikkojen rajaaminen

Esitettyjen kohteiden rajaukset noudattavat muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta seuraavia periaatteita:

1. Jos valitulla alueella on kansallisesti (FINIBA) tai kansainvälisesti (IBA) tärkeän lintualueen status, on käytetty kyseistä rajausta

(<http://www.birdlife.fi/suojelu/paikat/index.shtml>).

2. Jos valittu lintualue on kohderajauksella ja -koodilla SYKE:n ja BirdLife Suomen lintupaikkatietokannassa (muttei ole IBA tai FINIBA), on käytetty kyseistä rajausta. Parissa tapauksessa rajausta puuttui arkistosta, jolloin tehtiin uusi rajausta.
3. Joissakin tapauksissa edellisten rajausta on muutettu vastaamaan paremmin nykytiedon valossa linnuille biologisesti mielekästä rajausta (pienentämällä tai laajentamalla rajausta tai pudottamalla jokin vähämerkityksellinen osa-alue pois).
4. Usea valittu alue on aikaisemmissa selvityksissä jäänyt huomioimatta. Näille kohteille on tehty uusi rajausta kohteen hyvin tuntevien henkilöiden avustuksella.
5. Lähekkäisiä osa-alueita, esimerkiksi lahtia tai järviä on yhdistetty yhdeksi paikaksi vain muutamassa tapauksessa, mikäli lajisto on näillä samankaltainen.

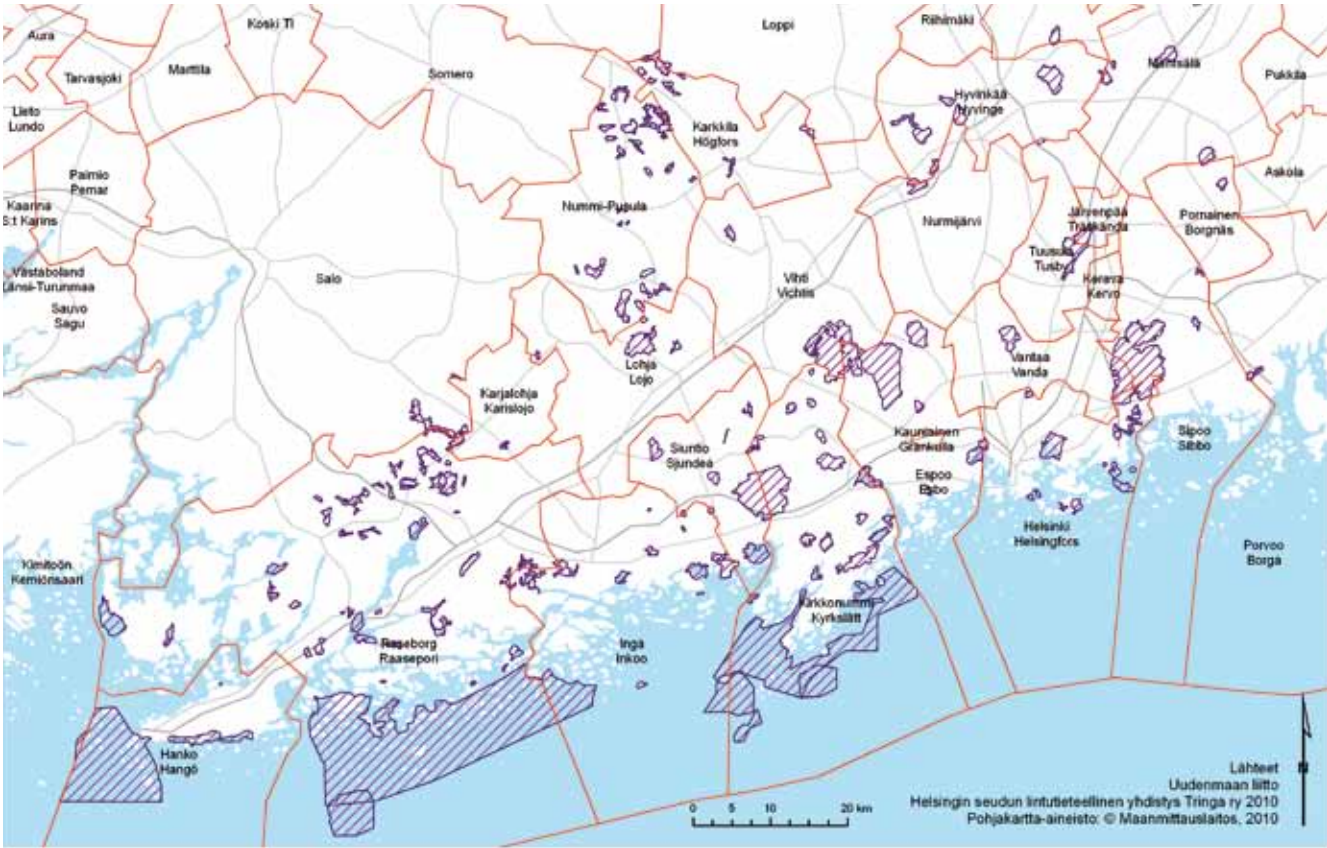
Alueiden rajaukset ja sijainnit tulevat lähiaikoina Tringan verkkosivuille, www.tringa.fi, kohtaan toiminta->(tutkimus)-> lintupaikat. Rajauksia voi siihen asti tiedustella kirjoittajalta tai Uudenmaan liitolta.

Toimenpidesuosituks tärkeille lintualueille

Useimmilla alueilla on niiden arvon säilyttämiseksi tarvetta erillisiin suojelutoimenpiteisiin. Lisäksi maankäytön suunnittelussa on rajattava tietyt toimenpiteet tässä lueteltujen lintualueiden ulkopuolelle, ja ulkopuolellakin (esimerkiksi saman valuma-alueen sisällä) suunniteltavien toimien on huomioitava tärkeät lintualueet. Alempana alueluettelossa on esitetty kunkin kohteen kohdalla suosituksia avaintoimenpiteiksi. Toimenpideluettelot eivät ole kattavia.

Maakunnallisesti arvokkaiden lintualueiden kohdeluettelo

Tässä luetellaan maakunnallisesti arvokkaat lintualueet perusteluineen.

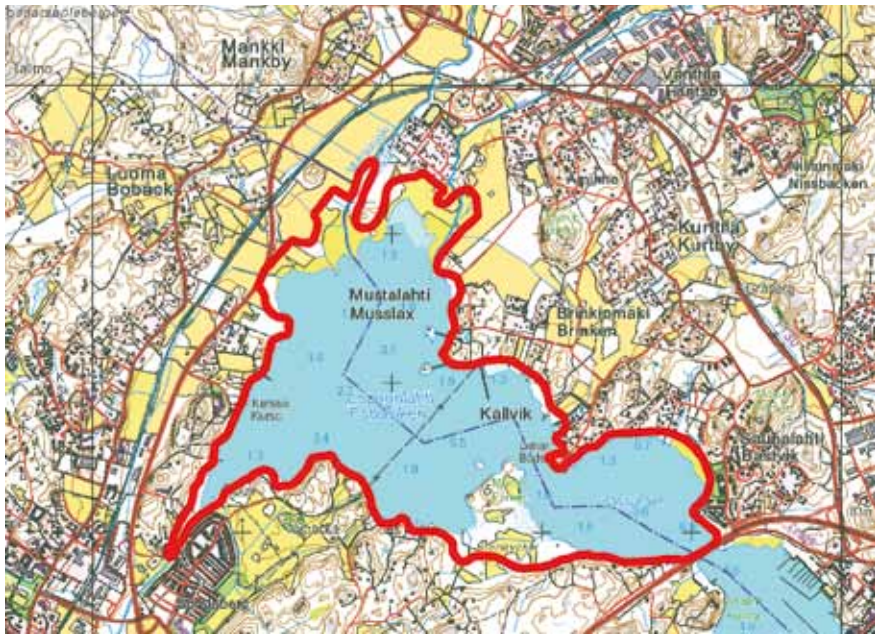
Maakunnallisesti tärkeät lintualueet Tringan toimialueella.

Kohteen nimen jälkeen on yksilöllinen koodi, jolla kohteen raja-alue on tunnistettavissa paikkatiedoista (Birdlife Suomen IBA-tietokanta). Lisäksi ilmoitetaan lintualuearajausta vastaava pinta-ala. Suluissa ilmoitettu luku kuvaa, monenko lajin osalta kriteeri täyttyi kyseisellä kohteella. Sama laji laskettiin useasti, jos kriteeri täyttyi sekä pesimä- että levähtäjäkriteerin perusteella. Plussa (+) suluissa tarkoittaa, että kyseessä on edustava alue monelle metsä- tai saaristolajille, mutta kohteen arvoja ei ole erityisen tarkasti analysoitu. Valintaperustelajien perässä suluissa mainitut luvut kertovat reviirimäärän (pesijät) tai yksilömäärän (levähtäjät), esimerkiksi *kevättölevähdysalue: tavi (250–400)*. Vaihteluväli kertoo kahden parhaan vuoden vaihteluvälin 2000-luvulla. Kohteet ovat aakkosellisessa järjestyksessä, ensin sijaintikuntien mukaan lajiteltuna.

**Espoo, Kirkkonummi: Espoonlah-
ti;** 210097; 4,34 km²; (2); on useita ki-
lometrejä pitkä, matala ja rehevä me-
renlahti Espoon eteläosissa. Lahden
rantoja reunustaa ruovikkovöhyke,

joka pohjoisosissa leviää laajoiksi ja tiheiksi kasvustoiksi. Suuri osa rannoista on rakennettu, minkä seurauksena alueen linnustoarvot ovat pudonneet rajusti viime vuosikymmeninä. Mutta

varsinkin pohjoisosassa on vielä miltei luonnontilassa säilyneitä ranta-alueita lehtoineen ja niittyineen. Useampi laskujoki lienee syynä isokoskeloiden hakeutumiseen alueelle kalastamaan

Espoonlahti, Espoo ja Kirkkonummi (210097). Pohjakartta © Maanmittauslaitos, lupanumero 187/MML/11.

kudulle nousevia kaloja vuodesta toiseen. Alueella on lähes maakunnallista merkitystä sinisorsan ja silkkiuikun pesimäalueena. *Suojelutoimenpiteet*: Uutta asutusta ei kaavoiteta enää rannoille, laskujokien valuma-alueiden ravinnetaseisiin puuttuminen, mm. ravinteiden pidätys välikosteikoilla. Kalojen nousuedellytykset Espoonjokeen ja Mankinjokeen on turvattava. *Kevätlevähdysalue*: isokoskelo (770–1000). *Pesimäalue*: kyhmyjoutsen (7).

Espoo, Helsinki: Iso-Huopalahti; 210093; 1,02 km²; (4); on menettänyt useimmille pesimälinnuille arvon 1960-luvulla lahden täyttöjen myötä. Kohteella on kuitenkin edelleen merkittävää levähtäjäarvoa. Meriharakalle kohde on maakunnan tärkein – täällä tavataan kymmeniä yksilöitä ympäri kevään ja kesän. Lisäksi suokukkoa tavataan täällä keväisin säännöllisesti isoja määriä. Pesimälinnuston osalta paikalla on merkitystä puolisukeltajasorsille. Kohde lasketaan usein samaan kokonaisuuteen Laajalahden kanssa. *Suojelutoimenpiteet*: ruovikon niittoa ja kuorimista, ruderaattialueiden säilyttäminen avoimena, Mätäjön ravinnehallinta. Alueen toimenpiteissä on huomioitava todennäköisesti

raskasmetallien esiintyminen entisen kaatopaikan vuoksi. *Kevätlevähdysalue*: meriharakka (70–110), suokukko (70–300), pikkulokki (130–170). *Syyslevähdysalue*: meriharakka (usein >70).

Espoo: Laajalahti; 210103; 3,23 km²; (26); on matala, ruovikoitunut merenlahti, jota reunustavat rantaniityt ja -luhdet sekä rehevät lehdot. Alueen arvo on selvästi palautunut hoitotoimenpiteiden myötä 2000-luvun loppua kohti. *Suojelutoimenpiteet*: nykyisten hoitokäytäntöjen ylläpito. Ympäröivä maankäyttö ei saa nakertaa enää reunoja. *Kevätlevähdysalue*: haapana (140–185), lapasorsa (32–44), silkkiuikku (150–190), tylli (45), lapinsirri (40–55), jänkäsirriäinen (30–80), suokukko (140–300). *Pesimäalue*: haapana (10–12), sinisorsa (54–72), heinätavi (2–3), silkkiuikku (63–77), nokikana (19–35), naurulokki (350–547), keltavästäräkki (5–15). *Syyslevähdysalue*: haapana (700–2100), harmaasorsa (85–125), jouhisorsa (40–70), lapasorsa (52–135), telkkä (1200–1400), nokikana (330–440), tylli (145–160), töyhtöhyppä (300–400), lapinsirri (10–20), suosirri (160–270), suokukko (130–150), liro (225–260).

Espoo: Matalajärvi; 210094; 1,13 km²; (4); on nimensä mukaisesti kaut-

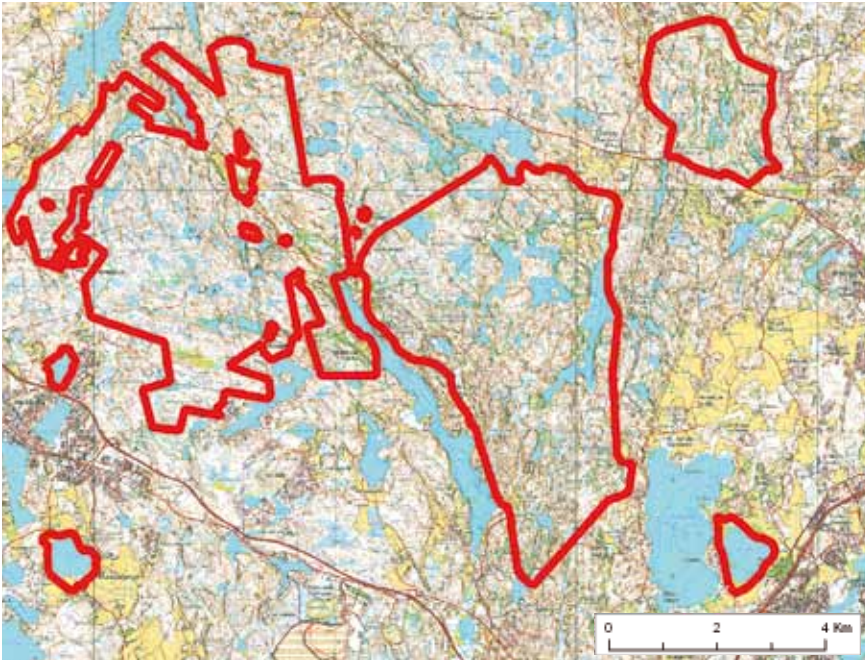
Matalajärvi, Espoo (210094). Pohjakartta © Maanmittauslaitos, lupanumero 187/MML/11.

taaltaan hyvin matala, syvimmilläänkin vain 2–3 metrin syvyinen. Järvi on madaltunut valuma-alueelta saapuvan kiintoaineen sekä ravinnekuormituksen vuoksi ja on ilman hoitotoimia vaarassa umpeutua suoksi muutamassa vuosikymmenessä. Järven eliöyhteisö on korkeasta ravinnekuormituksesta huolimatta erittäin monimuotoinen, sillä lähdevesivaikutus pitää vettä suhteellisen kirkkaana ja hapekkaana ja on pelastanut järven pohjaeliöstön kuolemalta. Levähtävä linnusto on monipuolinen ja runsas sekä keväisin että syksyisin. Matalajärvellä on merkitystä myös uhanalaisten kasvien kasvupaikkana sekä soiden- ja lehtojensuojelualueena. *Suojelutoimenpiteet*: valuma-alueelta saapuvien ravinteiden ja kiintoaineiden merkittävä vähentäminen. *Kevätlevähdysalue*: telkkä (290–390). *Syyslevähdysalue*: haapana (1400–1500), uivelo (93–95). *Pesimäalue*: pikkutikka (6); lisäksi hyvä määrä haapanoita ja keltavästäräkkejä.

Espoo: Nuuksio; 210215; 66,64 km²; (+); on useiden metsätyyppien, pienialaisten soiden, harjanteiden, kalliojyrkänteiden kirjoma, runsasjärvinen ja -lampinen, yhtenäinen metsäalue Espoon, Vihdin ja Kirkkonummen rajaseudulla. Tyypillisintä elinympäristöä on mäntyvaltainen kangas. Siellä täällä on myös reheviä lehtoja ja hyvinkin luonnontilaista aarnikuusikkoa. Alue on vaateliaalle metsälinnustolle hyvin tärkeä. Alue kattaa Nuuksion järviylängöstä vain kolmasosan. Rajatun alueen ulkopuolella on todettu huo-

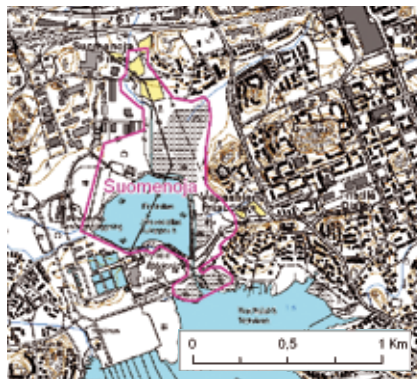
Iso-Huopalahti, Espoo ja Helsinki (210099) ja Laajalahti, Espoo (210103). Pohjakartta © Maanmittauslaitos, lupanumero 187/MML/11.

Nuuskio, Espoo (210215). Pohjakartta © Maanmittauslaitos, lupanumero 187/MML/11.

mattavia lintuarvoja, joten alueen kokonaisrajausta laajennetaan todennäköisesti lähivuosina. *Suojelutoimenpiteet:* Metsien kulutus, myös latvapaloja lehtipuuston palauttamiseksi. Metsämantereiden yhteys koilliseen, Vihtiin ja Karkkilaan jatkuvaan metsämantereeseen on turvattava. Metsämantereisuuden turvaaminen suojelu- ja virkistysalueajajennuksin. Vihdintien siirtäminen osittain tunneliin, mikäli tietä aiotaan joskus laajentaa tai peruskorjata. Nuuskio on Uudellamaalla edustavin tai edustavimpia pesimäalueita kaakkurille (10), pyylle, teerelle, met-solle, pohjantikalle (14), pikkusiepolle (24) ja isokäpylinnulle.

Espoo: Suomenoja; 210239; 0,55 km²; (13); on rehevöitynyt, puhdistamon varalaskualtaaksi padottu merenlahti yhdessä lahden entisten niittyjen ja luhtien kanssa. Lahteen aikanaan laskenut Finnoonjoen uoma on muutettu ja pengerrytetty kiertämään altaan ohi. Osa alavista niityistä ja luhdista

Suomenoja, Espoo (210239). Pohjakartta © Maanmittauslaitos, lupanumero 187/MML/11.

on tuhottu maantäyttöjen myötä 1960–70 -luvulla (nykyinen länsipuolen ruderatti). Alueen merkitys perustuu vesilinnustoon ja suureen naurulokikoloniaan. Monet sorsat uittavat poikueita altaalle kauempaa keskikesällä. Alueen rajauksen perusteista on kattava selvitys (Lammi & Nironen 2010). *Suojelutoimenpiteet:* Luonnonsuojelulain nojalla on perustettava suojelu-

alue. Luhtaniittyä on ennallistettava heikentämällä joen pengertä, niittämällä ja laajentamalla laidunta. Matalat sähköjohdot on poistettava alueelta. Esteetön yhteys merelle on turvattava, sekä lentämistä että poikueiden uittamista mereltä lammelle silmällä pitäen. Altaan veden tulee säilyä makeana ja mahdollisimman kirkkaana, liiallinen umpeenkasvu on estettävä. *Kevätlevähdysalue:* punasotka (42–46). *Pesimäalue:* harmaasorsa (8–25), lapasorsa (6–12), punasotka (4–12), tukkasotka (6–10), mustakurkku-uikku (18–20), nokikana (34–40), liejukana (25–32), naurulokki (850–3700). *Syyslevähdysalue:* harmaasorsa (165–200), heinäta-vi (3–5), lapasorsa (88–95), punasotka (30).

Hanko: Byön; 210314; 0,06 km²; (1); on toinen suurehko Uudenmaan harmaahaikarayhdyskunta, jossa vuonna 2009 oli yli 60 asuttua pesää. *Suojelutoimenpiteet:* ei sallita hakkuita yhdyskunnan välittömässä läheisyydessä.

Hanko: Hangon etelälahdet; 210180; 9,05 km²; (20); on monimuotoinen, matalien merenlahtien, fladojen, rantaniittyjen, hietikoiden ja kivikoiden mosaiikki Hankoniemen etelälaidalla. Niemien väliin ja sisäpuolelle jää matalia lahtia, joista osa on kurotumassa merestä erilleen fladoina ja glo-järvinä. Alueella on alavia rantaniittyjä, joiden kasvillisuus on hyvin edustava ja joilla elää harvinaisia hyönteislajeja. Uudenmaan mittakaavassa harvinaiset matalat hiekkapohjat ovat täällä kalojen, erityisesti kampelan tärkeitä poikastuottoalueita. On tärkeä levähdysalue vesi- ja kahlaajalinnustolle. *Suojelutoimenpiteet:* Rantaniittyjen ennallistaminen ja ylläpito. *Kevätlevähdysalue:* kyhmyjoutsen (100–250), tavi (340–490), tukkasotka (310–800), lapasotka (30–50), telkkä (700–800), meriharakka (50–100), tylli (60–75), valkoviklo (25–80). *Pesimäalue:*

Hangon etelälahdet, Hanko (210180). Pohjakartta © Maanmittauslaitos, lupanumero 187/MML/11.

ristisorsa (3–4, ainoa vakiintunut pesimäalue), isokoskelo (24), tylli (4), pikutylli (3), punajalkaviklo (9). *Syyslevähdysalue*: laulujoutsen (130–380), tukkasotka (430–750), lapasotka (44–50), telkkä (600–2500), tylli (30–35), suosirri (80–120), valkoviklo (15–25).

Hanko: Hangon läntinen saaristo; 210175; 110,1 km²; (9); edustaa Salpausselän sekä vedenpäällistä että vedenalaista luontoa. Hiekkapohjan laajuus on merkittävä Suomen rannikkoalueeksi. Maantieteellisen sijaintinsa vuoksi alue on Suomen tärkeimpiä muuttolintuväyliä. Saaristo on pesimälinnustoltaan melko edustava, muttei Uudenmaan parhaimmistoa. Alueella on lepäilyarvoa etenkin haahkalle. Alue sijaitsee muuttoväylällä, joten satunnaisesti laskeutuvien lintujen määrä on korkea, ja epäsäännöllisesti saavutetaan maakunnallisesti korkeita lukuja. Nämä on pyritty jättämään tässä tarkastelussa huomiotta. Alue jäätyy Uudenmaan merialueista usein viimeisimpänä, jos ollenkaan, ja kohteen merkitys levähtäjille korostuu talvisin. *Suojelutoimenpiteet*: laittomien öljypäästöjen estäminen. *Kevätlevähdysalue*: meriharakka (80–110), kyhmyjoutsen (100–250). *Syyslevähdysalue*: kyhmy-

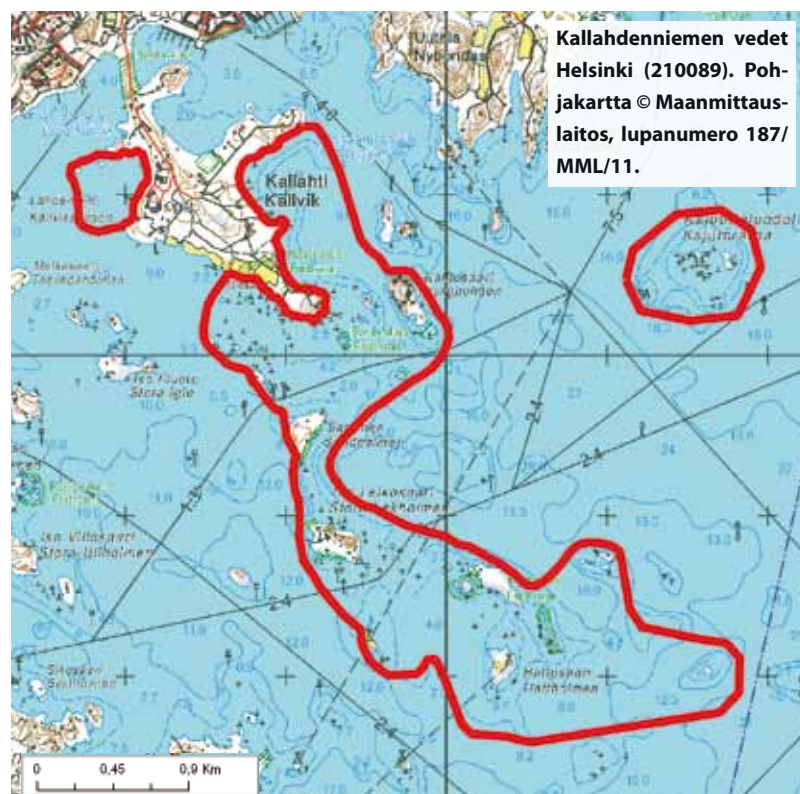
joutsen (100–240, myös talvi), lapasotka (45–54), haahka (10000–18000), alli (6000–30000), merimetso (>1000), suosirri (100–140), valkoviklo (25–30).

Helsinki: Kallahdenniemen vedet; 210089; 4,55 km²; (2); on kohde, jota luonnehtii harjun painuminen mereen. Harju jatkuu merenpinnan alla ja pilkistää pinnan alta esiin vielä särkinä kaukana merellä. Nämä kivikkoiset matalikot ovat tärkeitä vesilintujen ruokailualueita. Sorsia tavataan kevään syksyin satoja, parhaimmillaan tuhatkunta. Alla mainittujen lisäksi kohde on sukeltaville sorsille lähes maakun-

nallisesti merkittävä (alli, tukkasotka, telkkä). *Suojelutoimenpiteet*: veneilyn ohjaus, ruoppauskiellot. *Syyslevähdysalue*: silkkiuikku (80–115), kyhmyjoutsen (120–220).

Helsinki: Santahamina; 210091; 1,99 km²; (3); on puolustusvoimien omistama välisaariston hiekkaperäinen saari. Suurlahden edustalla on hyviä lintuluotoja. Suurlahti kerää muutoaikana kahlaajia. Kissa- ja Likolammet ovat reheviä lampia reunuslehtoineen. Kissalammen länsipuolella on sankkoja sekametsiä ja kuusikoita. *Suojelutoimenpiteet*: Alueen säilyttä-

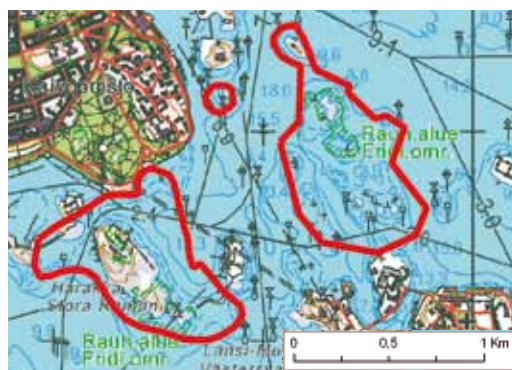
Santahamina, Helsinki (210091). Pohjakartta © Maanmittauslaitos, lupanumero 187/MML/11.

Kallahdenniemen vedet Helsinki (210089). Pohjakartta © Maanmittauslaitos, lupanumero 187/MML/11.

minen metsäisenä ja kahlaajarannan osalta hyvin rauhallisena. *Kevätlevähdysalue*: tylli (24–57), valkoviklo (30). *Pesimäalue*: mustakurkku-uikku (5–7).

Helsinki: Suomenlinnan luodot – Harakka; 210088; 0,83 km²; (1); on Uudenmaan selkeästi tärkein selkälokin pesimäalue käsittäen noin neljäsosan maakunnan pesimäkannasta. Uudenmaan saaristo on lähes autioitunut täs-

Suomenlinnan luodot – Harakka, Helsinki (210088). Pohjakartta © Maanmittauslaitos, lupanumero 187/MML/11.

Viikki – Vanhankaupunginlahti, Helsinki (210101). Pohjakartta © Maanmittauslaitos, lupanumero 187/MML/11.

tä lajista viime vuosikymmeninä. Kohde on muutenkin edustava saaristolinnuston pesimäpaikka. Rajausta sisältää pesimäluodot lähivesineen, ei siis juuriakaan ruokailualueita. *Suojelutoimenpiteet:* häirinnän kontrollointi.

Helsinki: Viikki – Vanhankaupunginlahti; 210101; 7,29 km²; (25); on laaja ruovikkoinen merenlahti ympäröivine lehtoineen ja peltoineen Vantaanjoen suistossa. Lahtea hallitsevat laajat järviruokokasvustot. Reunametsät ovat reheviä tervaleppäluhtia. Kosteikko rajoittuu koillisessa Viikin peltoihin ja Koetilaan. Alue on ison pinta-alan vuoksi maakunnan merkittävimpiä kosteikkoja, mutta sen arvot ovat merkittävästi heikentyneet 1930-luvun jälkeen. Kunnostukset ovat jonkin verran palauttaneet alueen arvoja. Viikin pellot keräävät ruokailemaan valkoposkikihania ja töyhtöhyyppiä ja ovat siten olennainen osa kokonaisuutta. Arvokkaasta peltokokonaisuudesta osa, Taka-Viikin pellot on kokonaan hävitetty rakentamalla. *Suojelutoimenpiteet:* Lahteen laskevan Vantaanjoen

valuma-alueen mittava vesistösuojeluhanke tarvitaan veden sameuden hillitsemiseksi. Muita ennallistamis- ja hoitokäytäntöjä jatketaan. Etu-Viikin pellot on säilytettävä peltolina. Voimalinja on siirrettävä maan alle kaapeliksi. *Kevätlevähdysalue:* haapana (100–140), tavi (300–400), jouhisorsa (30–35), heinätavi (9–11), silkkiuikku (100), suokukko (150–160), *Pesimäalue:* haapana (14–17), sinisorsa (94–123), silkkiuikku (46–63), luhtakana (13–14), töyhtöhyypä (30), pikkutikka (5–6), keltavästäräkki (28–29), rastaskerttunen (6–8), viiksitimali (16–19). *Syyslevähdysalue:* valkoposkikihani (5200–8500), harmaasorsa (24–40), tavi (540–620), heinätavi (6–10), lapasorsa (36–48), punasotka (24–27), töyhtöhyypä (400–700), lapinsirri (10–20), suokukko (200–215), liro (155–215).

Helsinki, Sipoo: Östersundomin lintuvedet; 210315; 3,2 km²; (5); on joukko lähekkäin sijaitsevia reheviä merenlahtia: Porvarinlahti, Bruksvikin, Torpviken ja Östersundominlahti (sis. Karlvikin ja Kapellvikin).

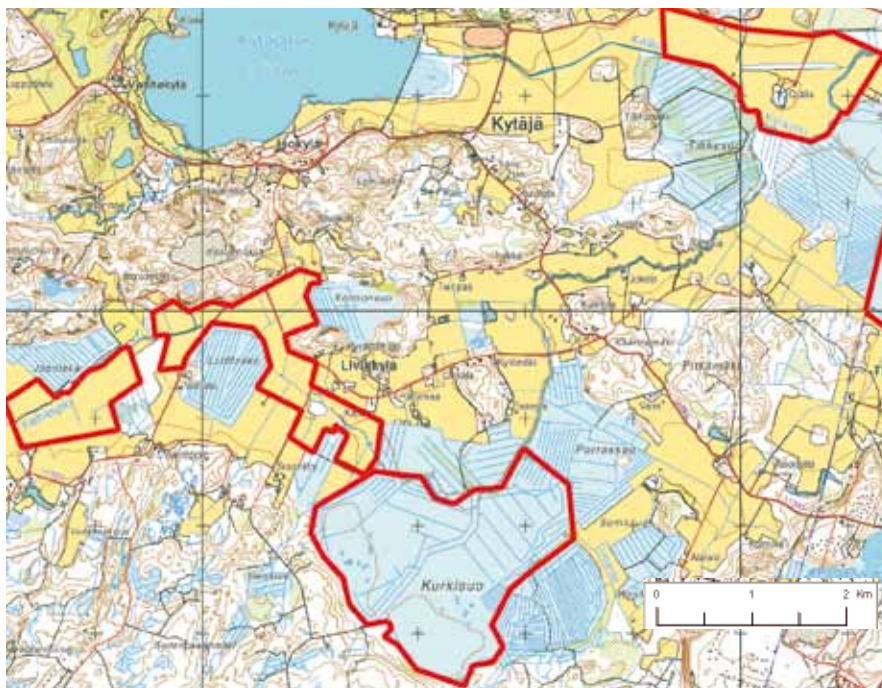
Lajisto on osa-alueilla hyvin samantapainen. Alueella on pääasiassa maakunnallista merkitystä pesimäalueena, levähtäviä vesilintuja tavataan usein kymmeniä, joskus harvoin yli 200. Alueen linnustoarvot ovat heikentyneet 1990-luvun jälkeen (hävinneitä kirjokerttu, luhtahuitti, vähentyneitä ruisräikkä). *Suojelutoimenpiteet:* luhtien ja niittyjen ennallistaminen. *Pesimäalue:* tukkasotka (7–8), isokoskelo (9–12), silkkiuikku (57–71), punajalkaviklo (6–10), pikkulepinkäinen (2–6).

Hyvinkää: Kurkisuo; 210112; 3,04 km²; (2); on keskiosastaan vielä laajalti luonnontilainen ja avoimena oleva suo. Kurkisuo on yksi muutamasta paikasta, jossa tiedetään kapustarinnan Uudellamaalla vielä pesivänä esiintyvän. Suolla esiintyy lisäksi vielä Uudellamaalla pesijänä harvinainen liro ja luonnonympäristössään pesivä kuovi. Arvokas osa-alue on pinta-alaltaan n. 2 km², ojituksissa arvoa menettänyt osa-alue on lisäksi noin 1 km². Aluetta uhkaa turvetuotanto. *Suojelutoimenpiteet:* valtaosa suosta on suojeltava ja ojat viipymättä tukittava. *Pesimäalue:* kapustarinta (2), liro (2). Lisäksi erinomainen teerisuo ja keltavästäräkkikin esiintyy vielä suolla.

Hyvinkää: Kytäjän pellot; 210304; 3,07 km²; (3); on entisistä soista ja Kytäjoen luhdistu kuivattu peltokokonaisuus, käsittäen kolme osa-aluetta: Neitsytmäen ympäristön pellot, Livinkylän pellot ja Isosuon suopellot. Kaikki osa-alueet sijoittuvat Kytäjoen ympärille tai viereen. Rauhallisuutensa ja kenties suoalkuperän vuoksi alueella levähtää toisaalla pesiviä suolintuja: kurkia, metsähanhia, laulujoutsenia ja kapustarintoja. *Suojelutoimenpiteet:* joen kohtuullisen tulvimisen salliminen ja laajojen pientareiden perustaminen maatalouden erityisympäristötuen turvin. Myös riistapellot sopivat alueelle. *Kevätlevähdysalue:* metsähani (90–140), kurki (160–230), kapustarinta (220–265).

Hyvinkää: Matkunsuo; 210339; 1,26 km²; (+); Matkunsuo on eteläsuomalainen keidassuo Salpausselällä. Pohjoisosan keskellä on suon ympäröimänä Matkunlampi. Matkunlamin eteläpuolella on laaja, kohosuolle

Kytäjän pellot (210304) ja
Kurkisu, Hyvinkää (210112).
Pohjakartta © Maanmittauslaitos,
lupanumero 187/MML/11.

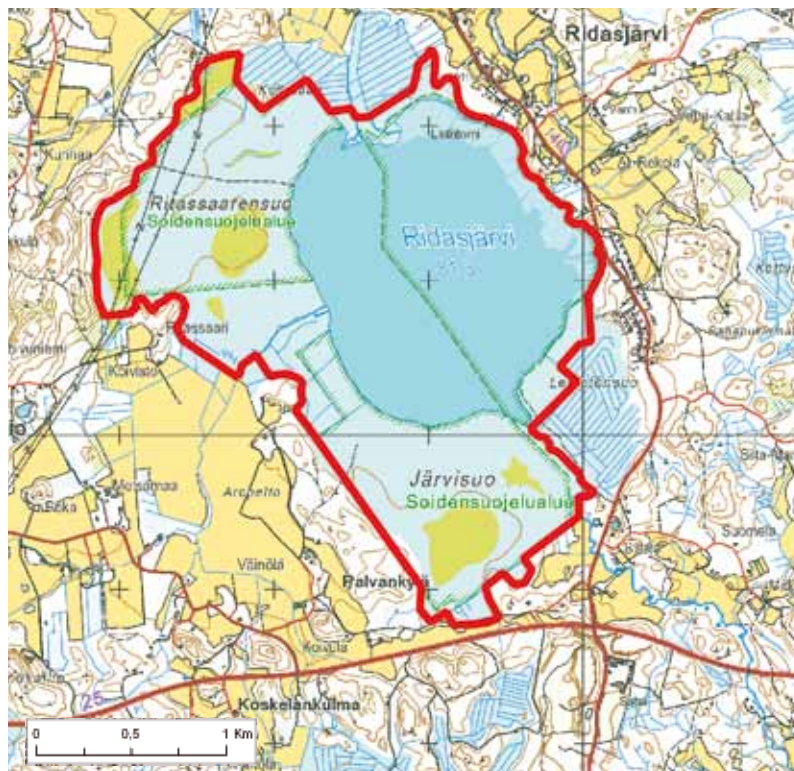
tyypillinen keskusalue, jota hallitsevat isot vetiset rimpipinnat, joissa on runsaasti isohkoja kuljuja (allikoita). Vetsisen rimpialueen ympärillä kiertävä suon osat ovat isovarpurämettä, lyhytkortista nevaa tai niiden yhdistelmiä. Alueella on monipuolista linnustoa, mutta erikoisuutena laajoissa suokartoituksissa löytynyt Uudenmaan ainoa isolepinkäisreviiri.

Hyvinkää: Mustasuo; 210340; 2,13 km²; (2); on eteläpäästään Hyvinkään puolelle ulottuva, pohjoisosastaan Hausjärveen kuuluva keidassuo. Se on reunoiltaan joskus ojitettu, mutta muutoin luonnontilainen. Suon keskellä kulkee maisema-arvoa heikentävä sähkölinja. Alueen suotyypppejä ovat rahka-, lyhytkorsi- ja kuljuneva sekä isovarpuräme. Suolla pesii edelleen kapustarinta (1) ja liro (2). Myös parhaita keltavästäräkisoita (3).

Hyvinkää: Ridasjärvi-Järvisuo-Ritassaarensuo; 210111; 6,85 km²; (15) on reheväkhö, soiden ympäröimä järvi Pohjois-Uudellamaalla. Kokoonsa nähden Ridasjärvi kerää nykyään yllättävän vähän levähtäjiä, mutta on sitäkin merkittävämpi pesimäjärvi. Se on toinen säännöllinen jouhisorsan pesimäpaikka Uudellamaalla. Lisäksi järvellä pesii maakunnassa lähes yhtä harvinaista pikkulokkia. Järveä sivuava suo on valtakunnallisesti merkittävä kon-

sentrinen kermikeidas, suoyhdistelmänä melko hyvin kehittynyt ja monimuotoinen kokonaisuus. Vallitsevana suotyyppinä ovat rämeet nevapainanteineen, mutta alueella on pienialaisesti myös ruoho- ja heinäkorpia. *Suojelutoimenpiteet:* voimalinjat on maakaape-

loitava tai siirrettävä pois. Soiden avoimuutta etenkin Ridasjärveen rajautuen on lisättävä. Järvi vaatii erittäin laajan kunnostushankkeen, sillä lintuarvot ovat romahtaneet. Osa järvalueesta on rauhoitettava metsästykseltä ja kalastukselta. *Kevätlevähdysalue:* laulu-

Ridasjärvi-Järvisuo-Ritassaarensuo, Hyvinkää (210111). Pohjakartta © Maanmittauslaitos, lupanumero 187/MML/11.

Torbackaviken, Inko
(210317). Pohjakartta
© Maanmittauslaitos, lu-
panumero 187/MML/11.

joutsen (160–240). *Pesimäalue*: haapana (13–17), tavi (16–27), jouhisorsa (1–3), heinätavi (3), lapasorsa (6–7), punasotka (6–9), tukkasotka (6–7), telkkä (29), härkälintu (17–20), liro (3–4), isokuovi (4), naurulokki (271–1260), pikkulokki (1–2).

Inko, Siuntio: Kopparnäs; 210241; 5,1 km²; (+); on laajahko kalliomännikkövaltainen metsämanner Inkoon itäisellä rannikkoalueella. Maastoa hallitsevat kumpuilevat avokalliot ja kuiva kangasmetsä. Valtapuulajina on kitukasvuinen mänty ja nuori koivu, lisäksi kuusta, tammea, leppää ja haapaa. Valtakunnallisesti huomionarvoinen kangaskiurukeskittymä (11). Lisäksi maakunnallisesti merkittävä kehrääjapaikka (12), edustava myös pikkutikalalle (5) sekä säännöllinen kuhankeitäjäpaikka Uudellamaalla. Alueelle tehtäneiden jatkossa uusi rajausta, sillä sivuavia metsäalueita on hankittu valtiolle suojeluun v. 2009. Nämä metsät tulisi ensin inventoida. *Suojelutoimenpiteet*: Virkistyskäytön ohjaaminen, metsäyhteyden turvaaminen Siuntion pohjoisiin metsäalueisiin.

Inko: Alholmen; 210318; 0,1 km² on Uudenmaan suurimpia harmaahaikarayhdyskuntia, joka on ollut yhtäjaksoisesti asuttuna vuodesta 1997. Vuonna 2010 oli saarissa 50+17 asuttua pesää. *Suojelutoimenpiteet*: maankäytön pitäminen nykyisellään, ei hakkuita kolonioiden lähetyksillä.

Inko: Fagervik; 210319; 0,02 km², viivamainen kohde; (1); on Uudenmaan säännöllisesti merkittävimpää

koskikarojen talvehtimispaikkoja (8–11 yksilöä). *Suojelutoimenpiteet*: tasainen ja riittävää virtaama, jolloin ravintoeläimet voivat hyvin läpi vuoden.

Inko: Sadeln; 210331; 0,61 km²; (1); on Uudenmaan tärkein luotokirvisen keskittymä ja koko Suomenlahdella ilmeisesti toiseksi paras. Kohde on melko lähellä toista luotokirviskeskittymää, Sommarnia. Alue käsittää ainakin Stora ja Lilla Sadelnin lähialueen matalikkoineen. *Suojelutoimenpiteet*: Alueen säilyttäminen nykyisellään (esim. tuulivoima ei sovi luodoille).

Inko: Torbackaviken; 210317; 3,84 km²; (1); on mustakurkku-uikun kevään levähdyslahti, 11–18 yksilöä vuositain. Laji on havaittu siellä myös loppusyksystä. Pesimähavaintoja ei toistaiseksi ole. Lajin vakiintuneita levähdyspaikkoja pesimäalueiden ulkopuolella ei juurikaan Suomessa tunneta, joten kohde on perusteltua pitää ainakin maakunnallisesti merkittävänä. Lahdella on ajoittain satoja muita vesilintuja, erityisesti telkkiä. Lahteen ei laske merkittäviä vesistöjä, jotka olisivat saastuttaneet aluetta pilalle.

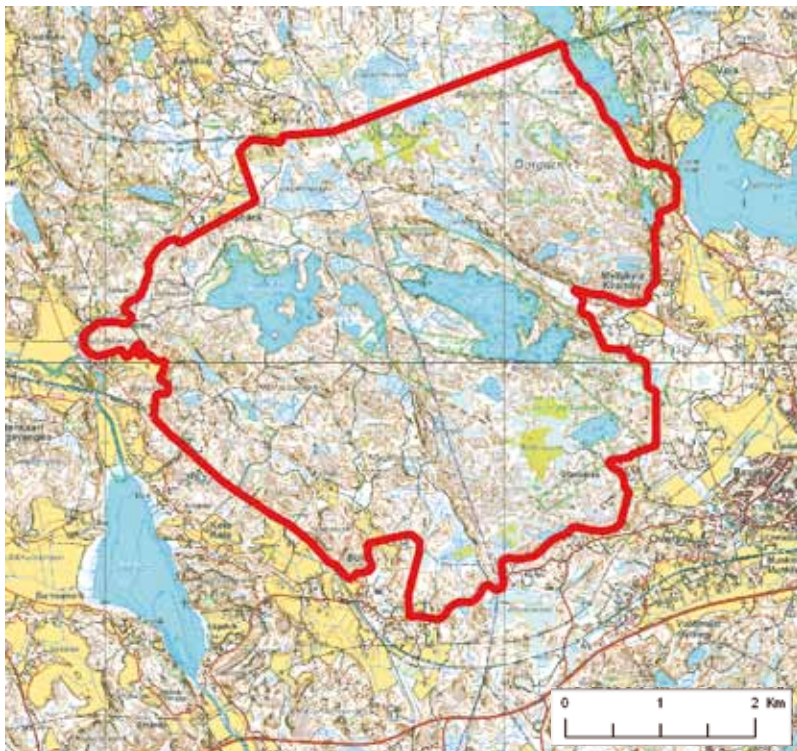
Karjalohja: Kärkelänjoki; 210070; 0,1 km², viivamainen kohde; (1); on koskikaran talvehtimisalueena (14–16 yksilöä) toimiva kirkasvetinen joki Karjalohjan ja Kiskon rajalla. Koskikara myös pesi täällä vielä 1990-luvulla, ja alue on yhä potentiaalinen pesimäpaikka. Joessa on kaksi patoa patoaltaineen. Patojen alapuolella on komeat, kivikkoiset Saukonkoski ja Kärkelänkoski. Yläkoskessa on käytöstä poistet-

tu pieni sähkövoimala ja siihen johtava puinen vesiputki. Joen varren puusto on osin vanhaa lehtipuustoa kolopuineen. Koskien välillä sijaitsee n. 300 metrin pituinen patoallas. *Suojelutoimenpiteet*: Tasainen ja riittävä virtaama, jolloin ravintoeläimet voivat hyvin läpi vuoden. Veden yleisen laadun parantaminen yläpuolisilla valuma-alueilla, mm. metsä- ja suo-ojitusten tukkiminen siellä missä siitä ei ole suurta haittaa sekä ojitusten yhteydessä perustettavat laskeutusaltaat kiintoaineksen vähentämiseksi.

Karkkila: Karjaanjokilaakso; 210023; 0,85 km²; (1); on perinteinen ja yksi viimeisistä maakunnallisesti tärkeistä koskikaran pesimäpaikoista (pesintä vielä v. 2008). Joella myös talvehtii koskikaroja. *Suojelutoimenpiteet*: kuten edellisellä alueella.

Karkkila-Loppi: Keihässuo; 210023; 1,28 km²; (+); on edustava keidassuo. Lukuisat allikot monipuolistavat suota ja antavat kosteikkolinnuille tarvittavaa märkyyttä. Vallitseva suotyyppi on isovarpuräme, mutta suola on myös kuljupintaista avosuota ja muutamia peruskartallakin näkyviä lampareita. Länsireunalla on mineerotrofia eli kivennäismaavaikutteista saranevaa. Rämeen puusto on suon keskiosissa käkkyräistä harvaa matalaa männikköä, mutta reunarämeillä puusto on hyväkasvuista ja melko tasarakenteista. Reunakorvet on pääosin ojitettu.

Kirkkonummi, Siuntio: Meiko-Lappträsk; 210056; 31,6 km²; (+); on yhtenäinen ja monipuolinen metsä-, suo- ja järvialue Kirkkonummen ja Siuntion rajamailla. Erityisen arvokas metsälinnustolle, mutta seudun vähäravinteisten metsäjärvien linnusto on myös yllättävän edustava. Lisäksi alueeseen sisältyvät Grenomossen ja etenkin Slätmossen ovat maakunnallisesti arvokkaita lintusaita (paljon teeriä ja kehrääjiä, joitakin kahlaajia). *Suojelutoimenpiteet*: Metsämantereen suojelemattomien osien täytyy pysyä rakentamattomina, vaikkapa metsätaloussuojelussa. Pohjoisosassa suojelualueen ulkopuolelle rajautuvat suot tulee viipymättä ennallistaa. *Pesimäalue*: Uudenmaan edustavimpia, tiedossa ole-

Meiko-Lapträsk, Kirkkonummi, Siuntio (210056). Pohjakartta © Maanmittauslaitos, lupanumero 187/MML/11.

via alueita teerelle (65), kehrääjälle (36) ja kangaskiurulle (12). Parhaita alueita myös metsolle, pyylle, harmaapätkälle (9), palokärjelle (18), pikkusiepolle (5), isokäpylinnulle, pohjantikalle (5), laulujoutsenelle (6), kaakkurille (3), kuikalle (8) ja monelle muulle lajille. Uudenmaan parhaita sisävesistökan- toja kalalokilla (25) ja kalatiiralla (16).

Kirkkonummi: X; 210325; 0,5 km² on viimeinen tunnettu, 2000-luvulla vielä usean kirjokertun asuttama pesimäpaikka Uudellamaalla. Alue kerää jonkin verran myös hanhia, joutsenia, kurkia ja petolintuja. *Suojelutoimenpiteet:* perinnemaiseman ylläpito maatalouden erityisympäristötuen avulla. Alueelta pitää löytyä paljon matalia ja puolikorkeita pensaita, mutta pensaikko ei saisi olla yhtenäinen, vaan peittävyys voi olla 20–50 %. Lisäksi pitää suosia yksittäisiä lehtipuita (pihlaja, orapihlaja, koivu ym.), joissa kirjokerttu yleensä ruokailee (Waldenström ym. 2004).

Kirkkonummi, Inkoo: Kirkkonummen saaristo; 210107; 118,65 km²; (+); on laaja Kirkkonummen rannikkoa kiertävä saaristoalue käsittäen

sekä sisä- että ulkosaaristoa. Alueen saarista suurin osa on pieniä luotoja. Saaret ovat pääosin kalliorantaisia ja karuja. Paikoin on myös somerikkorantoja. Hiekkarannat ovat harvinaisia, mutta Sommarnia ympäröi melko laaja hiekkapohjainen alue, joka on tärkeä lintujen ruokailualue. Matalakasvuisia pieniä rantaniittyjä ja laguunimaisia lahtiakin esiintyy, ja ne ovat linnustoltaan parhaimpia. Alueella on vain muutama isompi metsäinen saari. Alue on pesimäalueena edustava valkoposkivanhelle (>200 paria), haahkalle (>2000), pilkkasiivelle (11), tukkakoskelolle (25), meriharakalle (38), tyllille (7), karikukolle (9), kalalokille (426), merilokille (68), kalatiiralle (83), lapintiiralle (377) ja luotokirviselle (11).

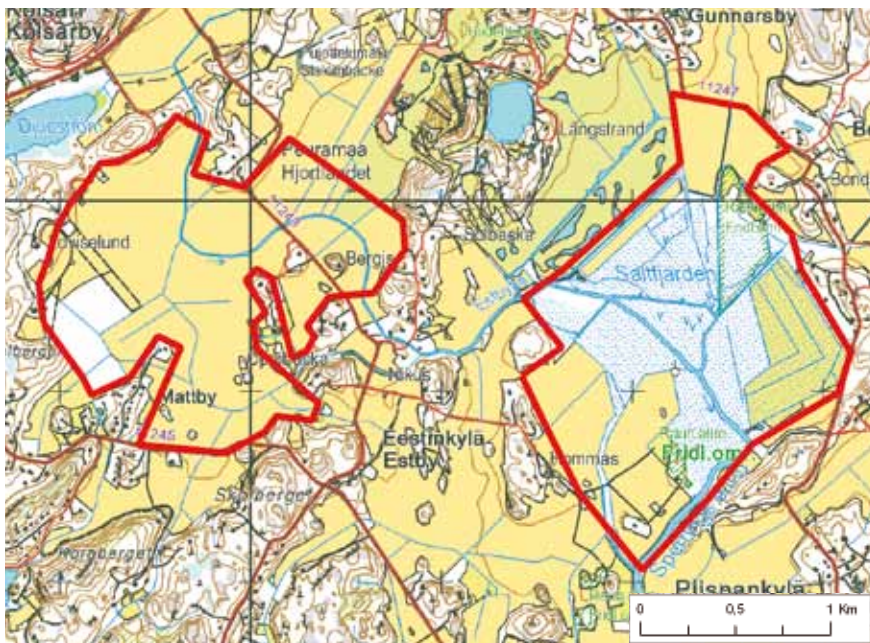
Kirkkonummi: Morsfjärden; 210321; 2,36 km²; (4); on rehevä sisälahti, jolla on kokonaisuudessaan merkitystä lepäilyalueena ja sen itäosalla (Smedjeviken) pesivälle kosteikkolinnustolle. Vähälläkin havainnoinnilla alue vaikuttaa olevan maakunnallisesti yksi viidestä parhaasta kohteesta monelle lintulajille (nokikana, haapana, kyhmyjoutsen). *Suojelutoimenpiteet:*

ranta-asutus ei leviä nykyisestä, valuma-alueelta saapuvien ravinteiden hillitseminen. *Kevätlevähdysalue:* heinäta- vi (7). *Syyslevähdysalue:* harmaasorsa (68–88), lapasotka (26–29), telkkä (460–550).

Kirkkonummi: Norra Fladet; 210322; 1,08 km²; (8); on rehevä merenlahti, jonka ominaispiirteensä on ruovikon ohessa laajahko, kostea rantaniitty, joka kerää muutolla kahlaajia. *Suojelutoimenpiteet:* laidunnus ja niitto. *Kevätlevähdysalue:* uivelo (60–82), lapinsirri (15–34), jänkäsirriäinen (14–25), valkoviklo (33–42), liro (290–360). *Syyslevähdysalue:* tavi (260–400), mustaviklo (21–27), liro (170–235).

Kirkkonummi: Pohjois-Kirkkonummen lintujärvet; 210249; 6,05 km²; (4); on lähekkäisten, samantyyppisten pienehköjen lintujärvien kokonaisuus Pohjois-Kirkkonummen maaseudulla. Alueeseen kuuluvat Stora Lonoks, Lilla Lonoks, Karhujärvi (pohjoisosa), Hepar, Lapinkyläjärvi, Haapajärvi sekä Perälänjärvi. Yksikään järvi ei ole nykyään kovin vahva yksinään, mutta yhdessä ne muodostavat hyvän kokonaisuuden. Maakunnallinen arvo on lähinnä pesimälinnustollinen, levähtäjäkertymäalueena arvo on kunnallinen. *Suojelutoimenpiteet:* useimmilla järvillä on toteutettava ennallistamishankkeet, pesimäsaarekkeitä tulee perustaa lokeille useilla järvillä. Valuma-alueelta saapuvien vesien ravinnetaso- ja on hillittävä huomattavasti. *Pesimä- alue:* punasotka (12), telkkä (32), kaulushaikara (7). *Syyslevähdysalue:* uivelo (69–81, lähinnä Haapajärvellä). Lisäksi merkittävä määrä kurkia. Alueella (Perälänjärvi) pesi aikanaan myös pikkulokkeja, joka on nyt koko Uudeltamaalta melkein kokonaan hävinnyt. Laji on mahdollista palauttaa järvien kunnostushankkeilla, sillä pikkulokit pyörivät edelleen järvillä keväisin arvioimassa niiden laatua pesimäpaikkana.

Kirkkonummi: Saltfjärdenin seu- tu; 210326; 4,26 km²; (10); on kosteikon ja ympäröivien peltojen yhdistelmä. Kokonaisuuteen kuuluvat Saltfjärden sekä Mattbyn, Gunnarsbyn ja Estbyn kausittain tulvivia peltoja. Alueesta on muodostunut Uudenmaan tärkeimpiä hanhien syyslepäilyalueita. *Suo-*

Saltjärdenin seutu, Kirkkonummi (210326). Pohjakartta © Maanmittauslaitos, lupanumero 187/MML/11.

jelutoimenpiteet: maatalouden erityisympäristötuen alueita on perustettava mahdollisimman paljon. Kirjokertulle on ennallistettava ja hoidettava elinympäristöä erillisen hoitosuunnitelman pohjalta. *Pesimäalue:* taivaanvuohi (8–10), punajalkaviklo (4–6), keltavästäräkki (21–33), kirjokerttu (1–4, häviämässä), pikkulepinkäinen (5–8); lisäksi huomattava määrä niittykirvisiä (21–33) luonnonsuojelualueen puolella. *Syyslevähdysalue:* metsähanhi (50–200), merihanhi (2500–3000), sinisorsa (800–1450), jouhisorsa (16–65), suokukko (120–170).

Kirkkonummi: Sommarnin, Kallbädanin ja Söderskärin matalikot; 210324; 47 km²; (1); on havaintojen valossa vakiintunut ja maakunnallisesti merkittävä kertymäalue allille. Kaikilla yksittäisillä osa-alueilla on havaittu tuhansien yksilöiden kertymiä, par-

Stora ja Lilla Lonoks ovat osa Pohjois-Kirkkonummen lintujärvikokonaisuutta. © Pasi Pirinen, 23.7.2009.

haimmillaan 15 000 allia. Koko aluetta ei ole samanaikaisesti laskettu, todennäköisesti alueella levähtää toisinaan jopa yli 20 000 yksilöä. Kohde sivuaa ja on osittain päällekkäinen kohteen *Kirkkonummen saaristo* kanssa. *Suojelutoimenpiteet*: merenpohjaa koskevan maankäytön (tuulivoima, soranotto yms.) kieltäminen.

Lohja: Karnainen; 210002; 8,65 km²; (+); on arvokas ylänkömetsämanner, jossa luonnontilaisten metsien osuus on korkea, jopa 40 prosenttia, ja yli 100-vuotiaita metsiä on noin 100 hehtaaria. Arvokkaimmat osa-alueet ovat Lohjan kaupungin omistamaa virkistysaluetta. *Suojelutoimenpiteet*: Pääosa Lohjan omistamasta metsäpalstasta on suojeltava lakisääteisenä suojelualueena. Arvokkaimpien yksityismetsien suojelua on edistettävä vapaaehtoisilla METSO-ohjelman maakaupoilla. Muualla voidaan jatkaa maa- ja metsätaloutta, mutta uutta asutusta ei pidä kaavoittaa tälle alueelle. *Linnusto*: alueella on maakunnallisesti edustava pyynn kanta. Alue on Uudellamaalla edustava myös teerelle, pohjantikalle ja sirittäjälle, kohtalainen pikkusiepolle. Kanahaukka, mehiläishaukka ja huuhkaja pesivät alueella yhden parin voimin ainakin 2009.

Mäntsälä, Hyvinkää: Kivilamminsuu-Pitkästenjärvi; 210337; 2,2 km²; (+); Kivilamminsuu on avointa, märkää saranevaa ja eteläosa lyhytkorsinevaa ja sitä reunustavaa reunärämettä. Pitkästenjärvi on lähinnä rämettä. Alueella esiintyy monipuolista suolinnustoa: valkoviklo, liro (3), pohjansirkku ja vahva teerikanta. *Suojelutoimenpiteet*: reunojen ennallistaminen.

Mäntsälä: Kotojärvi-Isosu; 210227; 3,61 km²; (3); Kotojärvi on Etelä-Suomen oloissa poikkeuksellisen suuri luhtasu. Isosu on suoyhdistelmänä melko hyvin kehittynyt, kohtalaisen luonnontilainen keidasu. Suo on lähes ojittamaton, mutta sen yli kulkee sähkölinja. Kotojärven luhtaisuuden vuoksi alueella tavataan Uudenmaan parhaita taivaanvuohen ja kurjen keskittymiä. Alueella soi myös jänkäkurppa useana päivänä 2010. *Suojelutoimenpiteet*: Kotojärvi vaatii pikaista ennallistamista, sillä umpeenkasvu on

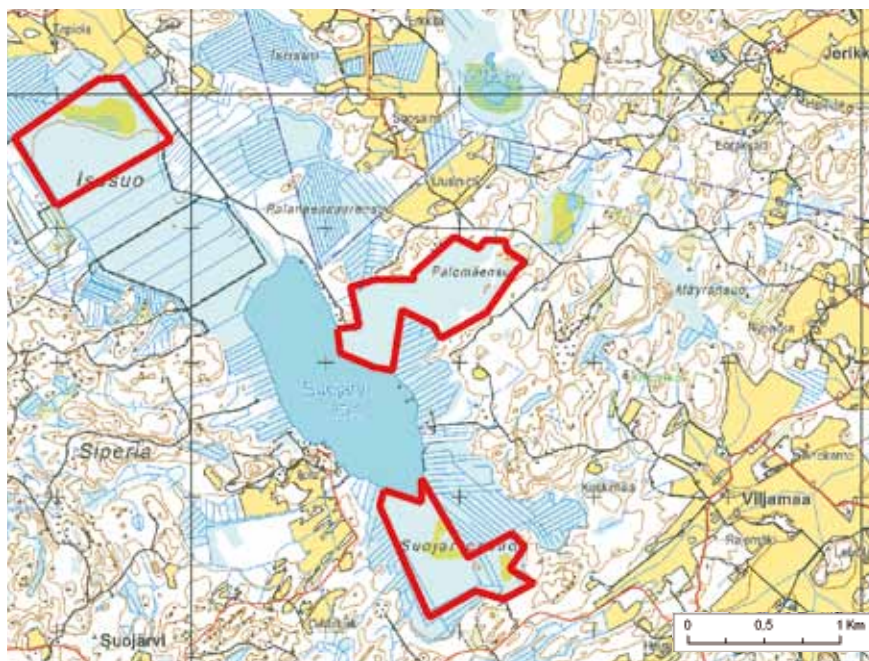
nopeaa ja alue on muuttumassa kanakaaksi. Linnustoarvot ovat pudonneet 1990-luvulta (BirdLifen lintupaikkatietokanta). *Pesimäalue*: kurki (5), taivaanvuohi (17), liro (5).

Mäntsälä: Sulkavanjärven seutu; 210305; 2,83 km²; (2); on matala järvi ja sitä ympäröivä luhta- ja peltokokonaisuus. Kohde on ollut tasaisen merkittävä koko 2000-luvun. Se on ainoita kurjen vakiintuneita syyslevähdyspaikkoja Uudellamaalla. Itse järvellä linnut käyvät usein nukkumassa tai häiriötä karussa ja ruokailemassa pelloilla. Järven luhtat ovat luontaisesti melko avoimia ja edustavia: luhtahuitti on edelleen vuosittainen, järvellä on pesinyt jouhisorsa vielä viime vuosinkin. Sulkavanjärven pinta-ala on 0,96 km² ja se kuuluu Mäntsälänjoen vesistöalueeseen. Sulkavanjärvi on hyvin matala, sen keskisyvyys on vain 0,6 m. *Suojelutoimenpiteet*: Peltojen on pysyttävä nykyisessä eli maatalouskäytössä, mutta kolmen laskujoen valuma-alueilla on tehtävä enemmän vesistönsuojelutoimenpiteitä kiintoaineen ja ravinteiden vähentämiseksi. Järven luhtien läpi menevistä kolmesta ojasta yksi on äskettäin perattu, mikä pahentaa järven rehevöitymisiongelmaa. Järveen on alkanut syntyä kiintoainekuorman vuoksi saarekkeitä, joten jär-

vi saattaa vaatia pian ruoppauksia. Järven pinnan nosto tuhoaisi todennäköisesti avoimen, melko hyväkuntoisen saraluhaväyhykkeen eikä ole hyvä suojelukeino täällä. *Pesimäalue*: jouhisorsa (1). *Syyslevähdysalue*: laulujoutsen (100–145), kurki (350–440).

Mäntsälä: Suojärven suot; 210341; 1,75 km²; (+); Suojärveä ympäröi suuri suokeskittymä, josta raja-osa koskee jäljellä olevia luonnontilaisempia osia: Isosuota pohjoisessa, Palomäensuota idässä ja Suojärvensuota etelässä. Kokonaisuus on ollut aikanaan yhtenäinen suo, mutta voimakas ojitus on pirstonut luonnontilaisia osia erilleen. *Suojelutoimenpiteet*: ennallistaminen, suojeltava joiltakin osin. *Linnusto*: suokokonaisuus on yksi neljästä kapustarinna (2 reviiä 2010) pesimäpaikasta Uudellamaalla. Isosuolla on pesinyt 2007–2009 pikkulokki. Isosuon reuna-osa on kunnostettu ilmeisesti loppuvuodesta 2009 tai alkuvuodesta 2010. Ei ole tiedossa, vaikuttiko se suon pintaveden laskuun, mutta pikkulokkiyhdyksunta siirtyi todennäköisesti Pornaisten Lampisuolle (etäisyyttä 15 km). Soiden tyyppilinnuista alueella pesii myös keltavästäräkki ja liro.

Nummi-Pusula, Lohja: Nummi-Pusulan – Lohjan lintuvedet; 210305; 5,95 km²; (10); on joukko reheviä, lintu-

Suojärven suot, Mäntsälä (210341). Pohjakartta © Maanmittauslaitos, lupanumero 187/MML/11.

lajistoltaan samantapaisia lähekkäisiä kosteikkoja. Kohde sisältää seuraavat tytäркоhteet: Maikkalanlahti, Koijärvi, Kyynärjärvi, Savijärvi, Kutsilanselkä, Vasarlanlahti ja Musterpyynjärvi. Useat osa-alueet olisivat maakunnallisesti arvokkaita yksinäänkin, vahvimpina osa-alueina ovat Savijärvi, Koijärvi ja Vasarlanlahti. Osa-alueet muodostavat yhdessä kuitenkin yhtenäisen lintuvesikokonaisuuden. Levähtäjille kohde ei ole niin merkittävä, joskin tiedot ovat hyvin puutteelliset tältä osin. *Suojelutoimenpiteet*: avovesialan lisääminen, laidunniittyjen perustaminen ja ennallistaminen, valuma-alueelta saapuvien ravinteiden vähentäminen, pesimäsaarekkeiden perustaminen naurulokille. *Kevätlevähdysalue*: laulujoutsen (>250). *Pesimäalue*: tavi (40), sinisorsa (73), heinätavi (7), lapasorsa (16), punasotka (14), kaulushaikara (8–9), nokikana (42), luhtahuitti (9), naurulokki (350–400). Lisäksi alueella esiintyy merkittävä määrä keltavästäräkkejä ja pikkulepinkäisiä.

Nummi-Pusula: Hyvelänjärvi – Pitkäljärvi; 210302; 2,91 km²; (4); on pelon ja järvenlahden yhdistelmä. Hyvelänjärvi on keväisin tulviva kosteikko, joka on kuivatun järven pohjaa. Kevätulvan aikaan se on erinomainen vesilintujen ja kahlaajien levähdyspaikka. Läheinen Pitkäljärven eteläosa on olennainen osa vaihtoehtoiseksi levähdyspaikaksi. Pitkäljärven merkitys on tärkein alkukevällä, jolloin paikalla yleensä tavataan seudun ensimmäiset vesilinnut. Joinakin vuosina tavataan isoja joutsenkerääntymiä. Paikan merkitys vähenee kuitenkin selvästi jo huhtikuun alun jälkeen. *Suojelutoimenpiteet*: kevättulvinnan mahdollistaminen alavimmilla pelloilla. *Kevätlevähdysalue*: laulujoutsen (200–400), tavi (300), sinisorsa (650–1100), liro (370–400).

Nummi-Pusula: Pusulanjärvi; 210020; 0,66 km²; (3); sijaitsee Pusulan taajaman eteläpuolella. Aikaisemmin Pusulan jätevedet johdettiin järveen. Nykyisin järveen kohdistuva kuormitus on pääosin pelloilta tulevaa hajakuormitusta. Järvi on rehevä ja kalasto rehevälle järvelle ominaisesti särkikalavaltaista. Pusulanjärvelle

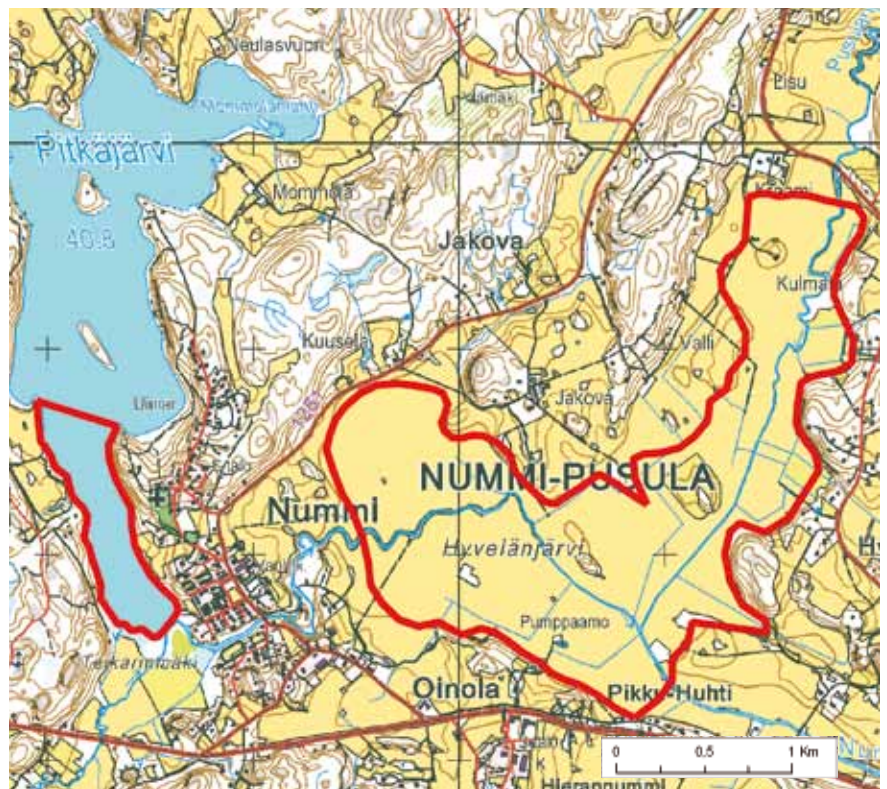
perustettiin suojeluyhdistys vuonna 1994. Järvellä on tehty mm. hoitokalastuksia ja järven pohjanläheisiä vesikerroksia on hapetettu. Järven happitilanne on kunnostusten myötä kokenut, mutta fosforitaso on pysytellyt ennallaan. Järven keskisyvyys on 4,6 m, suurin syvyys yli 10 m ja pinta-ala hieman yli 200 ha. Lintualueeseen on rajattu järven 4 lahtea: saapuvien Hirvijoen ja Pusulanjoen suistot, lähtevän Pusulanjoen lahti sekä Pusulan taajamasta tulevan ojan suiston käsittävä pieni lahti. *Suojelutoimenpiteet*: vesikasvillisuuden niitto ja saapuvien ravinteiden vähentäminen. *Kevätlevähdysalue*: laulujoutsen (150–165), sinisorsa (400–500), heinätavi (6).

Nurmijärvi, Hyvinkää: Petkelsuo; 210113; 2,87 km²; (2); Petkelsuo on tyyppinen eteläsuomalainen, varsin suuri ja melko luonnontilainen konsentrinen kermikeidassuo Hyvinkäällä. Kapea kaistale alueen eteläosassa on Nurmijärven puolella. Kohteeseen on rajattu suon itäinen, ojitamaton puoli. Länsiosaa on rajusti ojitettu eikä kuulu kohteeseen. Pääosin suo muodostuu

erilaisista rämetyypeistä, mutta etelä- ja itäosistaan suo on melko avoin ja lampareinen. Eteläreunalla on myös lähteitä. *Suojelutoimenpiteet*: alueen reunoilla olevien ojen tukkiminen. *Pesimäalue*: liro (2), kapustarinta (2–3).

Pornainen: Lampisuo; 210338; 1,18 km²; (+); oli Uudenmaan arvokkaimpia lintusoita laajojen suolinnustokartoitusten perusteella vuonna 2010. Soiden erikoislajistosta oli edustettuna pikkulokki (vähintään 10 paria), liro (2) ja keltavästäräkki (2). Muutakin vaateliasta lajistoa tavattiin, kuten kuoveja (2). *Suojelutoimenpiteet*: reunojen ennallistaminen, linnustoa vahvasti huomioivan hoito- ja käyttösuunnitelman laatiminen pikaisesti.

Raasepori, Inkoo: Tammisaaren-Inkoon läntinen saaristo; 210182; 329 km²; (+); on ulko- ja keskisaaristoon painottuva, hyvin edustava saaristolintujen pesimäalue. Täällä tavataan pesivänä noin kolmasosa Uudenmaan merikihuista (2–3), pääosa ruokeista (12) ja räyskistä (160–170). Lisäksi alue on hyvin edustava pesimäalue mm. merihanhelle (56), tukkakoskelolle

Hyvelänjärvi – Pitkäljärvi, Nummi-Pusula (210302). Pohjakartta © Maanmittauslaitos, lupanumero 187/MM/11.

(25), merimetsolle, meriharakalle (34), tyllille (9), karikukolle (11), kalatiiralle (98), lapintieralle (400–450), riskilälle (63) ja luotokirviselle (13). *Suojelutoimenpiteet*: tuulivoiman rajaaminen alueen ulkopuolelle, pienpetopyynti.

Raasepori: Finby gränd – Levis-träsket; 210140; 0,91 km²; (6); on lähes umpeenkasvanut lampi, jonka ympärillä levittäytyy maisemallisesti hieno peltoalue, jolla toisinaan esiintyy levähtäjiä houkuttelevia kevättulvia. Monina vuosina täällä ei ole kuitenkaan juurikaan tulvaa tai lintuja. Joskus tavataan syksyisinkin paljon lintuja. *Suojelutoimenpiteet*: maatalouden erityisympäristötuen alueiden perustaminen, järven tulvimisedellytysten parantaminen. *Kevätlevähdysalue*: laulujoutsen (160–260), merihanhi (50–100), tavi (690), liro (epäsäännöllinen, mutta parhaimmillaan 1400!). *Syyslevähdysalue*: laulujoutsen (165–310), sinisorsa (700). Alueella pesii useita pareja pikkulepinkäisiä – laji, joka on huonosti edustettuna Uudenmaan suojelualueilla.

Raasepori: Harpar Storträsket – Lillträsket; 210176; 2,25 km²; (+); Storträsket ja Lillträsket ovat viime vuosisadalla tapahtuneen laskuajan kaivamisen jälkeen soistuneita järviä. Nykyisin molempien soiden laakeita keskiosia kattaa avoin luhtaneva. Keskiosissa on järviruokokasvustoja. Kevättulvien aikana suuri osa luhtanevasta on veden alla (jolloin merkitystä myös levähtäjille), mutta kaivetun laskuajan vuoksi kuivuu myöhemmin. Ojittamattomilla laiteilla on luonnon-tilaisia korpia ja rämeitä. Molempien soiden laiteilla on lisäksi hyvin muodostuneita, mutta pienialaisia kohosia. *Suojelutoimenpiteet*: ojitusvaikutuksen poistaminen. *Linnusto*: suolla pesii monipuolinen ja runsas kosteikolajisto, luhtaisuudenkin vuoksi Uudenmaan parhaita taivaanvuohen (11), metsäviklon (7) ja kurjen (7) soita.

Raasepori: Heimlax; 210138; 1,27 km²; (2); on ruovikkoinen, fladamainen merenlahti, joka on kapean salmen kautta yhteydessä Lindövikeniin. Lahtea reunustavat kauniit kulttuuri-maisemat metsäsaarekkeineen. Lahden itäpuolta hallitsee Prästkullan

kartanoympäristö. Heimlax on merkittävä levähdysalue vesilinnuille, matalan veden aikaan lahdessa on laaja kahlaajaliete. Täällä havaitaan maakunnallisesti merkittäviä merihanhen kertymiä keväisin ja syksyisin. Lahdella on usein mainittavia määriä puolisukeltajasorsia ja isokoskeloita. *Suojelutoimenpiteet*: valuma-alueelta tulevien ravinteiden hallinta ja häirinnän rajoittaminen. *Kevätlevähdysalue*: merihanhi (50–100). *Syyslevähdysalue*: merihanhi (1700–2300).

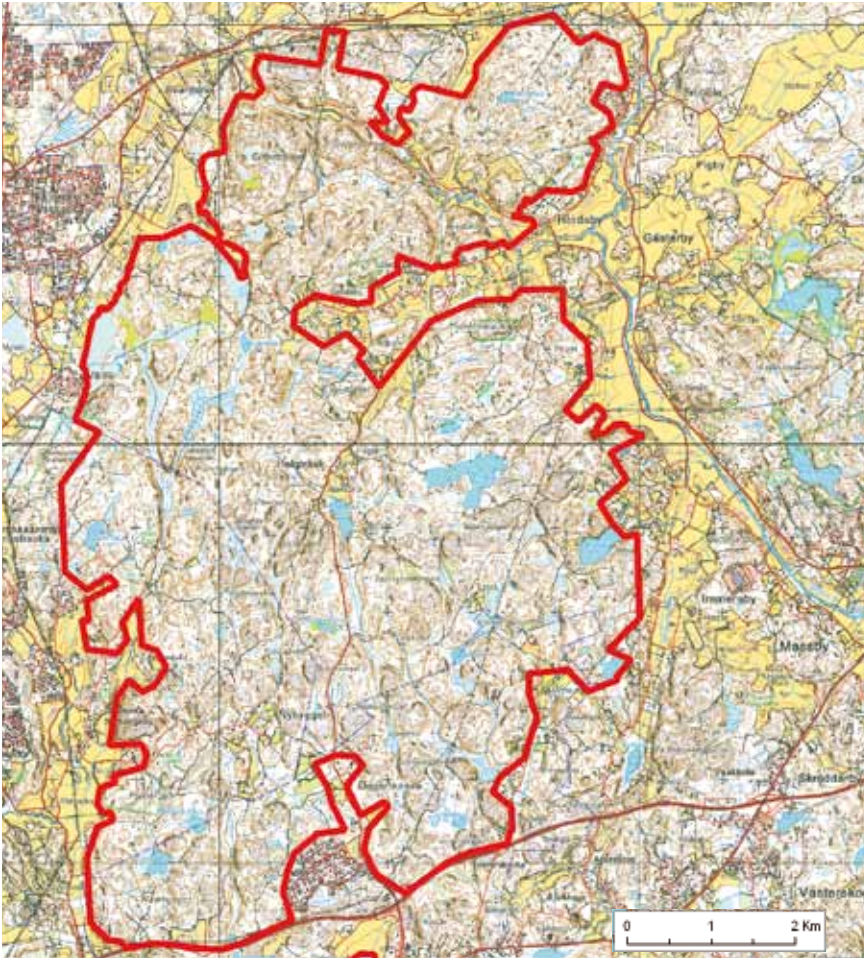
Raasepori: Läppträsket; 210219; 2,34 km²; (16); on Uudenmaan lintujärvien aatelista. Vesikasvillisuus on erittäin monipuolinen ja runsas: Suomen kolmanneksi arvokkain järvi vesikasvillisuuden perusteella. Järvi on tärkeä kosteikkolintujen pesimäalue ja muutonaikainen levähdysalue. Järvi on matala ja sitä reunustavat lännessä ja idässä kapeat lehtimetsävyöt. Järven koillispuolella on laajempi soistuva pensaikko- ja rantametsäalue. Lounaiskulmassa on umpeenkasvun seurauksena muusta järvestä irtautunut Lillträsket. *Suojelutoimenpiteet*: ravinteiden vähentäminen, lintujen häirinnän vähentäminen. *Kevätlevähdysalue*: tukkasotka (330–420), nokikana (110–130). *Pesimäalue*: kyhmyjoutsen (22–25), laulujoutsen (3–4), kurki (3–4), luhtahuitti (5–7), pikkutikka (12), rastaskerttunen (6–8). *Syyslevähdysalue*: metsähanhi (100–150), merihanhi (1800–2350), haapana (1400–1600), jouhisorsa (65–85), uivelo (100–225), härkälintu (10–11), kaulushaikara (4), nokikana (990–1080).

Raasepori: Pohjan järvialue; 210258; noin 28 km²; (4); on laaja, karujen, enimmäkseen pienten ja keskikoisten järvien ja lampien keskittymä entisen Pohjan länsi- ja pohjoisosassa. Lisäksi alueeseen kuuluu Degersjön, alueella pesivien kuikkalintujen tärkeä ruokailujärvi. Rajauksessa on mukana joitakin nyt asumattomia, hyvin potentiaalisia kuikkalintujen pesimävesiä. *Suojelutoimenpiteet*: asianmukaiset vesienhoito- ja metsänhoitosuunnitelmat, jossa estetään vesistöjen rehevöitymistä ja muita fysikaalis-kemiallisia muutoksia. *Pesimäalue*: kaakkuri (10), kuikka (22), sääksi (6–7). *Syyslevähdysalue*: kuikka (>20).

Raasepori: Pohjanpitäjälahden perukka; 210311; 3,22 km²; (2); on rehevä murtovesilahden pohjukka taajama-alueen kupeessa. Kasvisto on runsasta ja edustavaa. Alue rajoittuu koillisessa Pohjankurun satamaan. Alue on säännöllinen kuikkien ja kaakkureiden kerääntymispaikka keväisin. *Suojelutoimenpiteet*: veneilyn ohjaus. *Kevätlevähdysalue*: kaakkuri (19–21), kuikka (56–85).

Raasepori: Tammisaaren lintuvedet; 210254; 9,59 km²; (13); on kolmen avoimen merenlahden ja kolmen suljetun fladan yhdistelmä: Prästvikken, Stadsfjärden, Båssafjärden, Totalfladan, Persöfladan ja Näsebyfladan. Tytärkohteilla on paljon yhteistä, mutta myös eroavaisuuksia lajiston painotumisessa. Esimerkiksi Prästvikenin arvo perustuu naurulokkiyhdyksuntaan. Fladat ovat pikemmin pesimäalueita, mutta Total- ja etenkin Persöfladanilla on myös merkitystä sotkien kertymälakeena. *Suojelutoimenpiteet*: fladojen laajamittainen kunnostus, mm. rantaniittyjen ja -soiden ennallistaminen; naurulokin pesintäedellytysten lisääminen, veneilyn ohjaus. *Kevätlevähdysalue*: punasotka (120–260), tukkasotka (550–700), uivelo (50–60), isokoskelo (550–780), silkkiuikku (100–130), nokikana (650–800), *Pesimäalue*: kyhmyjoutsen (11), harmaahaikara (60), rastaskerttunen (13), viiksitimali (5). *Syyslevähdysalue*: punasotka (100–110), tukkasotka (800–1700), nokikana (500–600).

Sipoo, Helsinki: Sipoonkorven seutu; 210328; 51 km²; (+); on Uudenmaan metsämantereista rehevimpiä. Se on Suomen parhaita pikkusieppokeskittymiä (13 revieriä vuonna 2008) ja vähintään maakunnallisesti merkittävä kehrääjän, teeren, kanahaukan, huuhkajan, idänuunilinnun ja pohjantikan pesimäalue. Sipoonkorpi on yhteydessä rannikon Kasabergetin ja Mustavuoren suojeltuihin metsiin. *Suojelutoimenpiteet*: kansallispuiston perustaminen; METSO-ohjelman puitteissa tapahtuva suojelupinta-alan lisääminen; reunasoiden ennallistaminen; Hindsbyn, Sotungin, Degermossan ja muiden kylien säilyttäminen kylämaisemina ilman täydennysraken-

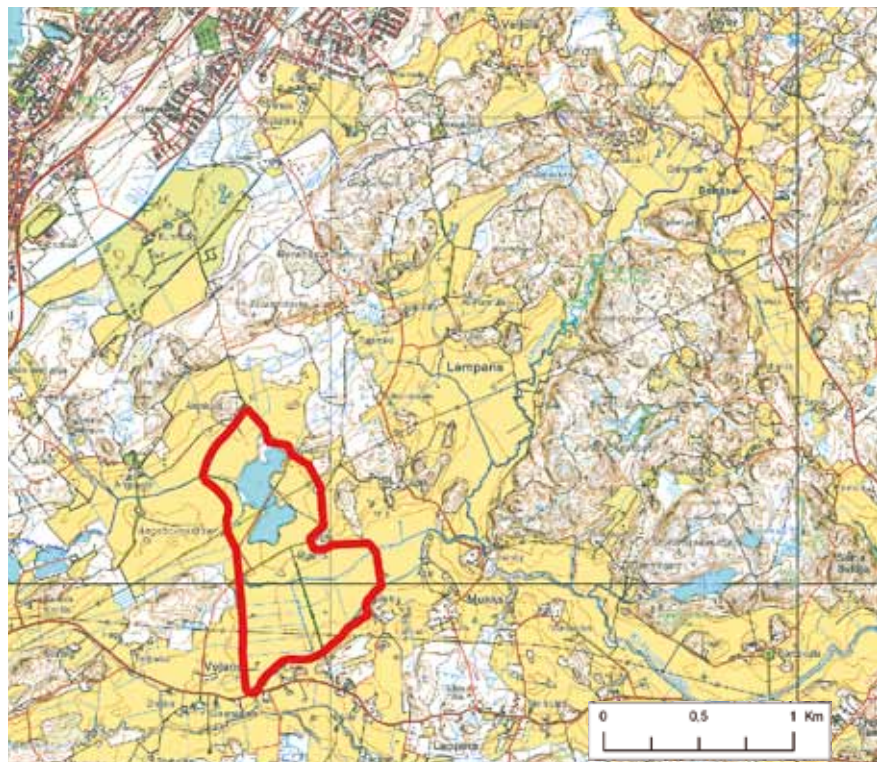
Sipoonkorven seutu, Sipoo, Helsinki (210328).
Pohjakartta © Maanmittauslaitos, lupanumero 187/MML/11.

Siuntio: Pikkalanlahti; 5,7 km²; 210267; (4); on laaja, matala merenlahti Siuntion ja Kirkkonummen rajalla. Lahden pohjoisosaan laskee Pikkalanjoki (yläjuoksulla nimellä Siuntionjoki). Lahtea reunustaa länsiosassa ja Pikkalanjoen suistossa ruovikkovyöhykkeet. Laajimmat ruovikot sijaitsevat Störsvikenillä. Lahden pohjoisosa on varsin rauhallinen ja sen rannoilla on rakennuksia vain Marseuddenin kärjessä. *Suojelutoimenpiteet:* Siuntion/Pikkalanjoen joen yläjuoksun kunnostukset; kalastusta on rajoitettava joen suistossa huhtikuussa. *Kevätlevähdysalue:* uivelo (45–62), isokoskelo (400–500). *Syyslevähdysalue:* tukkasotka (400–800), isokoskelo (860–1300).

Siuntio: Siuntionjoen laakso; 210310; 0,04 km² - viivamainen kohde; (1); on vuolas jokiosuus Sagårsin koskesta alavirtaan. Se on Uudenmaan merkittävimpiä säännöllisiä koskikarojen talvehtimipaikkoja (10–11 yksilöä). *Suojelutoimenpiteet:* Tasainen ja riittävä virtaama, jolloin ravintoeläi-

tamista; viheryhteys pohjoiseen ei saa kaventua nykyisestäään (kanalintupulaatioiden eristymisvaara); viheryhteyden pitää säilyä nykyisenkaltaisena myös etelään Kasabergetin ja Mustavuoren alueille, jossa pyykannan pysyvyys riippuu viherkäytävästä pohjoiseen.

Siuntio: Myransin seutu; 210307; 2,89 km²; (5); on peltoaukea, jonka keskellä on entinen savenottoalue. Siitä on muodostunut kohteen ydin pesimälinnuille merkittävän kosteikon muodossa. Ympäröivillä pelloilla on merkitystä levähtäjille ja peltosirkun pesimäkannalle. *Suojelutoimenpiteet:* kosteikon kunnostus, maatalouden erityisympäristötukialueiden lisääminen. *Kevätlevähdysalue:* kapustarinna (320–460). *Pesimäalue:* keltävästäräkki (9–10), peltosirkku (7–11); lisäksi lähes maakunnallisesti merkittävä määrä haapanoita (5) ja rastaskerttusia (4–5). *Syyslevähdysalue:* metsähanhi (>50), kapustarinna (50–70).

Myransin seutu, Siuntio (210307). Pohjakartta © Maanmittauslaitos, lupanumero 187/MML/11.

met voivat hyvin läpi vuoden. Veden yleisen laadun parantaminen yläpuolisilla valuma-alueilla, mm. metsä- ja suo-ojitusten tukkiminen siellä missä siitä ei ole suurta haittaa sekä ojitusten yhteydessä perustettavat laskeutusaltaat kiintoaineksen vähentämiseksi.

Tuusula, Järvenpää: Tuusulanjärvi; 210228; 9,65 km²; (3); on Järvenpään ja Tuusulan taajamien välissä oleva rehevä järvi. Rajauksessa ovat mukana linnustollisesti arvokkaimmat luhtarannat ja laajat ruovikot, joitakin rantametsäalueita sekä järven itäpuoleiset, keväiset tulvapellot. Aluetta "vaivaa" tietty epätasaisuus vuosien välillä sen suhteen, mitä lajeja sinne runsaimmin kertyy. Alue on monelle lajille Uudenmaan nelos- tai viitoskohteita. Kuitenkin säännöllistäkin siivekstä löytyy. Alueen arvot nousivat kohisten Life-kunnostusten myötä. *Suojelutoimenpiteet:* rehevöitymisen hillitseminen, luhtien ennallistaminen. *Kevätlevähdysalue:* pikkulokki (200–280). *Pesimäalue:* liejukana (5), naurulokki (400), palasi pesimälajistoon välittömästi kohteen kunnostuksen jälkeen. *Syyslevähdysalue:* sinisorsa (480–550).

Vantaa: Seutulan pellot; 210329; 4,82 km²; (3); on merkittävä keväinen levähdysalue töyhtöhyypälle (470–700) ja pesimäalue peltosirkulle (15–30). Kuovi on myös tärkeä osa pesimälinnustoa (3–6).

Vihti: Vanjärvi; 210002; 1,32 km²; (21); on kumpuilevan peltomaiseman keskellä sijaitseva Vanjoen laajentuma. Vanjoki ei enää virtaa järven läpi, vaan sivuaa järveä länsipuolella. Vanjärvi on hyvin rehevä. Sen ympärillä on laajat vesikasvillisuus- ja niittyvyöhykkeet. Kasvillisuus on luontaisesti runsasravinteiselle järvelle tyypillistä ja edustavaa. Vanjoen laakson kulttuurimaisema on luokiteltu maakunnallisesti arvokkaaksi. Järven arvo on hieman heikentynyt viime vuosina hoidon puutteen vuoksi, mutta kunnostussuunnitelma on jo valmistunut. Järvi on Uudenmaan parhaita lintujen kerääntymisalueita keväisin. *Suojelutoimenpiteet:* Järven peruskunnostus, mm. rantaniittyjen lisääminen ja avovesialan lisääminen. Ympäröivillä pelloilla on erityisympäristötuen tur-

Vanjärvi, Vihti (210002). Pohjakartta © Maanmittauslaitos, lupanumero 187/MML/11.

vin lisättävä laajoja pientareita ja tehävä muita monimuotoisuutta lisääviä toimenpiteitä. Valuma-alueelta tulevaa ravinnekuormitusta on vähennettävä. *Kevätlevähdysalue:* laulujoutsen (180–340), metsähanhi (90–130), haapana (100–120), tavi (250–600), sinisorsa (850–1150), jouhisorsa (22–27), heinätavi (5–6), lapasorsa (13–25), punasotka (32–36), suokukko (490), mustaviklo (epäsäännöllinen, 44), liro (300–370), pikkulokki (130–230). *Syyslevähdysalue:* tavi (600), lapinsirri (17), suokukko (120, epäsäännöllinen), valkoviklo (20–25). *Pesimäalue:* tavi (10), heinätavi (2), lapasorsa (7), punajalkaviklo (4). Alueen rajoilla, osin peltujen puolella on Uudenmaan merkittävin ruisrääk-
käkeskittymä (säännöllisesti yli 5 re-
viiriä).

Muita hyvin arvokkaita lintualueita Uudellamaalla

Tässä listataan joitakin alueita, jotka olivat tarkastelussa hyvin lähellä maakunnallista arvoa, mutta niiden tunnetut arvot ovat kuitenkin riittämättömiä niiden kohottamiseen maakunnallisesti arvokkaiden kohteiden joukkoon tai arvot ovat vielä tai 2000-luvulla puutteellisesti tunnetut. Nämä kohteet ovat kaikki potentiaalisia huippukohteita esimerkiksi kunnostuksen tai tietotason parantumisen seurauksena. Huo-

maa, että näiden alueiden joukossa on joitakin kohteita, jotka ovat yksittäisen lajin tärkeimpiä pesimä- tai levähdysalueita Uudellamaalla. Tässä listatut kohteet edellyttävät maankäytön suunnittelussa yhtä lailla arvojen vaalimista kuin edellä luetellut maakunnallisesti arvokkaat kohteet.

Helsinki: Niskalan pellot; 210316; 0,61 km² on kolmanneksi paras valkoposkihanhen syyslevähdyspaikka. Pelloilla on mahdollisesti merkitystä kapustarinnalle syksyisin.

Helsinki: Vuosaaren täyttömäki; 210343; 0,78 km² on yksi harvoista säännöllisistä ruisrääkän keskittymistä Uudellamaalla. Alue on merkittävä myös pikkulepinkäiselle ja muille muutolla levähtäville varpuslinnuille.

Inkoo: Degerbyn pellot; 210256; 0,99 km² keräävät hyvin hanhia keväisin ja syksyisin; jonkun verran myös joutsenia. Viime syksyinä merihan-
hien määrä on ollut kasvussa, kuten muuallakin Uudenmaan rannikkokuntien isommilla peltoaukeilla. Lintujen suosima alue vaihtelee jonkin verran, mutta Tväran pellot on säännöllisimpiä osa-alueita (etenkin keväisin).

Inkoo: Djupträsk; 210309; 0,08 km² on tärkeä pesimäpaikka mustakurkku-uikulle, todennäköisesti Uudenmaan neljänneksi tärkein. Viime aikoina on ollut viitteitä järven merkityksen kasvusta lajille.

Inkoo: Kyrkfjärden; 210320; 1,5 km² on Uudenmaan tärkeimpiä tukkasotkan loppusyksyn levähdyskohteita 2008–2009 (jopa yli 1000 yksilöä). Kohteen merkitys saattaa korostua talvien lämmetessä. Sotkille on tyypillistä pohjaeliöiden yliharvennus, jolloin eri paikkojen merkitys voi vaihdella vuosien välillä (De Leeuw 1999, Werner ym. 2005).

Inkoo: Stormossen (Innanbäck); 210050; 1,06 km²; on uusmaalaisittain poikkeuksellisen luonnontilainen keidassuo. Stormossen on reunoiltaan ojitamaton. Alueella on vahva teerikanta, ja suolla pesii vaateliaita kosteikkolintuja (kuovi, punajalkaviklo).

Karjalohja: Kattelus; 210078; 0,48 km²; on muutaman järven ja tekolam-
men yhdistelmä. Kattelus on merkit-

tävä liron kevätlevähdysalue ja kohtalainen pesimäkosteikko. Alueella retkeillään liian vähän, jotta alueesta olisi kertynyt 2000-luvulla riittävästi tietoa arvojen punnitsemiseen.

Kirkkonummi: Danskarbyn pelto; 210323; 1,09 km²; oli 2000-luvulla Uudenmaan toiseksi paras valkoposkihanhen kohde syksyisin; hanhia on havaittu parhaimmillaan tuhansia.

Kirkkonummi: Stormossen (Hirsala); 210062; 6,13 km² on pohjansirkun perinteinen pesimäalue (tavattiin myös 2010). Alueella on monipuolinen pesimälajisto (punajalkaviklo, kehrääjä, metsäkanalinnut ym).

Kirkkonummi: Tavastfjärden; 210061; 1,23 km²; on Porkkalan- ja Obbnäsinniemen välisen lahden sisin perukka. Linnustollisesti arvokkaimmat rannat sijaitsevat hajallaan eri puolilla kohdetta ja ovat kaikki ruovikkorantoja. Alueella on tavattu varsin hyviä vesilintumääriä (etenkin lapasorsia ja tukkasotkia), mutta ei ole ilmeisesti aivan maakunnallista parhaimmistoa.

Kirkkonummi: Vitträsk; 210327; 4,9 km²; on kuikan merkittävä syksyinen levähtäjäjärvi (30–50 yksilöä, Uudenmaan parhaita), myös silkkiiukkuja tavataan huomattavia määriä.

Lohja: Lohilampi; 210007; 0,42 km²; Erittäin monipuolinen lintujärvi, mutta ei aivan erotu yksittäisillä lajeilla joukosta. Istutetun kanadanhanhen määrät Uudenmaan suurimpia (satoja per syksy).

Mäntsälä, Pornainen: Isojärvi; 210345; 3,11 km²; on säännöllinen uivelo kohde syksyisin (> 40 yksilöä).

Nummi-Pusula, Karkkila: Nummi-Pusulan – Karkkilan rajaseudun järvet; 210260; 16,12 km²; on lukuisten pienten, karujen järvien keskittymä Nummi-Pusulan - Karkkilan metsäisellä rajaseudulla. Täällä on Uudenmaan suurimpia kuikkakeskittymiä (15–20 paria).

Nummi-Pusula: Valkerpyy; 210303; 4,06 km²; on järvi, jolla tavataan säännöllisesti paljon isokoskeloita, mutta on muilta osin linnustollisesti vaatimattomampi.

Nurmijärvi, Hyvinkää: Sääksjärvi; 210344; 2,69 km²; on laskujoeton pohjavesijärvi, jonka vesi vaihtuu

maaperän kautta. Kirkkaat vedet selittävät pesäpöntötyksen ohessa sen, miksi Uudellamaalla sisämaassa muuten vähälukuisen tukkakoskelon kanta on hyvin vahva täällä.

Raasepori: Bölsviken-Bredviken; 210142; 1,63 km²; on suojainen merenlahti, joka kerää toisinaan komeita määriä sotkia ja joutsenia. Merkitys on mahdollisesti laskenut 1990-luvusta, mutta toisaalta alueen linnustoa ei juurikaan seurata. Muutama pikkuluoto kerää saaristolintujakin pesimään.

Raasepori: Karjaan järvialue; 210257; 8,94 km²; on lähekkäisten, karujen järvien kokonaisuus entisen Karjaan keskiosissa, käsittäen Källträsketin, Brukssträsketin, Marsjönin ja muutaman pikkujärven. Merkittävä sääksen (4–6 paria) ja kuikan (7 paria) keskittymä. Lisäksi monipuolisesti muita kosteikkolintuja, esimerkiksi kurki (5 paria) ja laulujoutsen (4 paria).

Raasepori: Kiimasuo; 210336; 0,41 km²; on aapamainen neva, jolla on reunojen rämeiden lisäksi laajalti avointa lyhytkortista nevaa sekä saranevaa. Suolla pesii punajalkavikloja ja useita teeriä. On potentiaalinen alue maakunnallisesti harvinaisille suolinnuile.

Raasepori: Lindövikin; 210139; 2,03 km²; Toiseksi merkittävin uivelon syksyinen kerääntymisalue Uudellamaalla, mutta muu lajisto on useimpiina vuosina melko vähälukuinen.

Raasepori: Padva; 210346; 8,31 km²; Padvan niemen länsirannikolla meri syvenee jyrkästi keskittäen sukeltavat sorsat lähelle rantaviivaa. Kohde lieinee telkkien ja muiden tavallisten lajien ohessa säännöllinen levähdyspaikka härkälinnulle sekä mustalinnulle, joilla ei ole selkeästi tunnistettavia muuтонаikaisia levähdysalueita tiedossa Uudellamaalla. Lukuja ei ole kuitenkaan juurikaan dokumentoitu, ja kohde vaatii tarkempaa seurantaa jatkossa.

Raasepori: Segelskärin matalikko; 210313; 29 km²; on ulkomerivyöhykkeen laajahko matalikko, jolla lieinee merkitystä levähtäville merisorsille. Täältä on laskettu iso allikertymä, mutta alueen vakiintumisesta ei ole vielä selkeää näyttöä.

Raasepori: Skäldö; 210312; 0,19 km²; on mahdollisesti merihanhen parhaita kevätlevähdyspaikkoja, mutta merkityksen vakiintumisesta ei ole tietoa.

Raasepori: Trollbölen suot; 210342; käsittää useita pieniä, erityyppisiä soita, jotka keskittyvät Kvarnträskin ja Algsjön ympäristöön. Osa soista on järvien soistuneita rantoja. Muutama osa-alue on lähes luonnontilassa. Pienestä koosta johtuen suolinnusto on niukka, mutta huomionarvoista on harvinaisen pohjansirkun esiintymisen (2 reviiä 2010).

Sipoo: Savijärvi; 210053; 0,8 km²; on rehevä, paikoin suo- ja luhtarantainen järvi. Järven eteläpäässä on hyvin märkä neva (Götviken). Järvellä pesii ja levähtää useita kosteikkolajeja, mutta järvi ei yllä linnustollisesti lintuvesien keskitason yläpuolelle.

Sipoo: Vermijärvi; 210055; 0,4 km²; on kahta umpeen kasvavaa järveä ympäröivä luhtainen, pajuja ja saroja kasvava suo. Alueella on tavattu vuosien varrella maakunnallisesti merkittävää pesimälajistoa, mm. mustakurkku-uikku (hävinnyt) ja valkoviklo (reviiri 2010). Luhtahuitin reviiri on ollut säännöllinen. Alueella on myös arvoa muuтонаikaisena kerääntymisalueena.

Siuntio: Tjusträsk; 210308; 1,62 km²; Järven ja luhtan yhdistelmä. Merkittävä kurkikohde syksyisin, useina vuosina on tavattu myös kymmeniä metsähanhia.

Tuusula: Kolsan lammikot; 210306; 0,08 km²; on entinen savenottoalue. Täällä tavataan Uudenmaan kolmanneksi suurin mustakurkku-uikon pesimäkanta (4–5 paria).

OSA II – Mikä lintumäärä heijastaa alueen maakunnallista tärkeyttä?

Tässä osiossa luetellaan lajeittain Uudenmaan tärkeimmät kevät- ja syyskerääntymäalueet sekä pesimäalueet 2000-luvun ensimmäisen kymmenen vuoden aineiston perusteella. Lisäksi esitetään lajeittain referenssi- eli kynnysarvot, jotka heijastavat alueen maa-

Taulukko 1. 2000-luvun ensimmäisen vuosikymmenen perusteella tunnistetut Uudenmaan merkittäviä lintualueita ilmentävät referenssiarvot. Tarkastelu painottuu kosteikkolintuihin. Arvot ovat maastossa havaittujen määrien perusteella mitattuja kynnysarvoja, eivät siis populaatioiden kokoon suhteutettuja teoreettisia laskelmia. Arvoja voi käyttää hyväksi mm. hankeselvitysten linnustotietojen arvioinneissa, linnustonseurannassa ja julkaisutoiminnassa. Ei tiedossa = joko vakiintuneita paikkoja ei tunneta tai niitä ei ole. *Pesijöille on asetettu lisäehto, jottei pelkästään alueen pinta-alaa kasvattamalla saavuteta raja-arvoa. Katso muut lisätiedot ja tarkennukset tekstistä.

		kevätlevähtäjät yksilöä	syyslevähtäjät yksilöä	pesijät reviiriä	pesijät* lisäehto	huomautus
kyhmyjoutsen	<i>Cygolo</i>	100	100	6	1 rev/km ²	
pikkujoutsen	<i>Cygcol</i>	Ei tiedossa	Ei tiedossa	Ei pesi	-	
laulujoutsen	<i>Cygcyg</i>	150	100	2	1 rev/km ²	
mestähanhi	<i>Ansfab</i>	80	50	Ei pesi	-	
tundrahanhi	<i>Ansalb</i>	Ei tiedossa	Ei tiedossa	Ei pesi	-	
merihanhi	<i>Ansans</i>	50	1500	10	keskittymät	
valkoposkianhi	<i>Braleu</i>	Ei tiedossa	3000	60	keskittymät	
haapana	<i>Anapen</i>	100	500	8	4 rev/km ²	
harmaasorsa	<i>Anastr</i>	Ei tiedossa	20	3	1 rev/km ²	
tavi	<i>Anacre</i>	250	400	10	4 rev/km ²	
sinisorsa	<i>Anapla</i>	400	500	50	8 rev/km ²	
jouhisorsa	<i>Anaacu</i>	25	20	1	-	
heinätavi	<i>Anaque</i>	5	3	2	-	
lapasorsa	<i>Anacly</i>	15	30	6	2 rev/km ²	
punasotka	<i>Aytfer</i>	30	300	6	2 rev/km ²	
tukkasotka	<i>Aytful</i>	300	400	6	2 rev/km ²	
lapasotka	<i>Aytmar</i>	20	20	Ei tiedossa	-	
haahka	<i>Sommel</i>	Ei tiedossa	5000	Saaristo	edustava	
alli	<i>Clahye</i>	Ei tiedossa	5000	Ei pesi	-	
mustalintu	<i>Melnig</i>	Ei tiedossa	Ei tiedossa	Ei pesi	-	
pilkkasiipi	<i>Melfus</i>	Ei tiedossa	15	Saaristo	edustava	
telkkä	<i>Buccla</i>	250	400	20	5 rev/km ²	
uivelo	<i>Meralb</i>	30	40	Ei pesi	-	
tukkakoskelo	<i>Merser</i>	Ei tiedossa	Ei tiedossa	3	0,5 rev/km ²	
isokoskelo	<i>Mermer</i>	400	500	10	2 rev/km ²	
kaakkuri	<i>Gavste</i>	10	10	3	keskittymät	
kuikka	<i>Gavarc</i>	25	25	6	keskittymät	
silkkiuikku	<i>Podcri</i>	90	70	45	4 rev/km ²	
härkälintu	<i>Podgri</i>	Ei tiedossa	Ei tiedossa	7	3 rev/km ²	
mustakurkku-uikku	<i>Podaur</i>	5	Ei tiedossa	4	2 rev/km ²	
merimetso	<i>Phacar</i>	Ei tiedossa	500	300	yhdyksunnat	
harmaahaikara	<i>Ardcin</i>	Ei tiedossa	Ei tiedossa	> 15	vakiokoloniat	
kaulushaikara	<i>Botste</i>	Ei tiedossa	Ei tiedossa	4	1 rev/km ²	
kurki	<i>Grugru</i>	120	200	3	0,5 rev/km ²	
nokikana	<i>Fulatr</i>	100	300	20	6 rev/km ²	
liejukana	<i>Galchl</i>	Ei tiedossa	Ei tiedossa	4	5 rev/km ²	

		kevätlevähtäjät yksilöä	syyslevähtäjät yksilöä	pesijät reviiriä	pesijät* lisäehto	huomautus
luhtahuitti	<i>Porpor</i>	Ei tiedossa	Ei tiedossa	3	1 rev/km ²	
luhtakana	<i>Ralaqu</i>	Ei tiedossa	Ei tiedossa	4	2 rev/km ²	
ruisräikkä	<i>Crecre</i>	Ei tiedossa	Ei tiedossa	5	2 rev/km ²	
meriharakka	<i>Haeost</i>	50	50	Saaristo	-	
tylli	<i>Chahia</i>	20	30	2	0,5 rev/km ²	
pikkutylli	<i>Chadub</i>	Ei tiedossa	Ei tiedossa	3	0,5 rev/km ²	
kapustarinta	<i>Pluapr</i>	200	(30)	1	-	
töyhtöhyppä	<i>Vanvan</i>	300	200	Ei tiedossa	-	
lapinsirri	<i>Caltem</i>	15	10	Ei pesi	-	
suosirri	<i>Calalp</i>	50	70	Ei pesi	-	
jänkäsirriäinen	<i>Limfal</i>	15	Ei tiedossa	Ei pesi	-	
suokukko	<i>Phipug</i>	60	120	Ei pesi	-	
taivaanvuohi	<i>Galgal</i>	Ei tiedossa	Ei tiedossa	10	0,5	
kuovi	<i>Numarq</i>	Ei tiedossa	Ei tiedossa	3	1 rev/km ²	
mustaviklo	<i>Triery</i>	20	15	-	-	
valkoviklo	<i>Trineb</i>	25	15	Ei tiedossa	-	
liro	<i>Trigla</i>	200	150	2	yksi suo	
punajalkaviklo	<i>Tritot</i>	Ei tiedossa	Ei tiedossa	4	1 rev/km ²	
rantasipi	<i>Acthyp</i>	Ei tiedossa	Ei tiedossa	Saaristo	-	
pikkulokki	<i>Larmin</i>	80	Ei tiedossa	2	-	
naurulokki	<i>Larrid</i>	Ei tiedossa	Ei tiedossa	300	yhdyksunnat	
kalalokki	<i>Larcan</i>	Ei tiedossa	Ei tiedossa	20	5 rev/km ²	sisämaa
selkalokki	<i>Larfus</i>	Ei tiedossa	Ei tiedossa	2	yhdyksunnat	
harmaalokki	<i>Lararg</i>	Ei tiedossa	Ei tiedossa	Saaristo	edustava	
merilokki	<i>Larmar</i>	Ei tiedossa	Ei tiedossa	Saaristo	edustava	
räyskä	<i>Stecas</i>	Ei tiedossa	Ei tiedossa	2	yhdyksunnat	
kalatiira	<i>Stehir</i>	Ei tiedossa	Ei tiedossa	Saaristo	edustava	
lapintiira	<i>Steaee</i>	Ei tiedossa	Ei tiedossa	Saaristo	edustava	
ruokki	<i>Alctor</i>	Ei tiedossa	Ei tiedossa	Saaristo	edustava	
riskilä	<i>Cepgry</i>	Ei tiedossa	Ei tiedossa	Saaristo	edustava	
pikkutikka	<i>Denmin</i>	Ei tiedossa	Ei tiedossa	Keskittymät	2 rev/km ²	
luotokirvinen	<i>Antpet</i>	Ei tiedossa	Ei tiedossa	3	keskittymät	
keltavästäräkki	<i>Motfla</i>	Ei tiedossa	Ei tiedossa	8	2 rev/km ²	
koskikara	<i>Cincin</i>	6 (talvi)	6 (talvi)	1	säännöllisyys	
rastaskerttunen	<i>Acraru</i>	Ei tiedossa	Ei tiedossa	6	1 rev/km ²	
kirjokerttu	<i>Sylhis</i>	Ei tiedossa	Ei tiedossa	1–2	säännöllisyys	
viiksitimali	<i>Panbia</i>	Ei tiedossa	Ei tiedossa	3	-	
peltosirkku	<i>Embhor</i>	Ei tiedossa	Ei tiedossa	5	3 rev/km ²	
pohjansirkku	<i>Embrus</i>	Ei tiedossa	Ei tiedossa	1	-	

kunnallista arvoa. Referenssiarvoksi on asetettu pääsääntöisesti kolmen tärkeimmän esiintymispaikan heikoimman kohteen toiseksi paras havaittu määrä 2000-luvun alussa. Esimerkiksi, jos punasotkan kolmanneksi tärkeimmällä pesimäalueella havaittiin jakson aikana 5–6 paria, referenssiluku on 5 paria. Jos neljänneksi parhaan paikan havaitut määrät ovat olleet kaukana kolmen parhaan paikan määrästä, referenssiarvo asetettiin jonkun verran tätäkin pienemmäksi, kuitenkin vähintään puolet kolmanneksi parhaan paikan määrästä. Lajeille, joilla tunnetaan koko maakunnasta vain yksi tai kaksi säännöllistä ja erottuvaa aluetta, oli pakko asettaa keinotekoinen referenssiarvo. Sellaiseksi asetettiin puolet parhaan tunnetun kertymä- tai pesimäpaikan säännöllisestä pari- tai yksilömäärästä. Lajeille, joilla ei tunneta yhtään säännöllistä esiintymisaluetta tai niitä ei voida nimetä puutteellisten tietojen vuoksi, referenssiarvoja ei asetettu.

Referenssiarvot on koottu **taulukoon**, mutta lisäksi ne on mainittu suluissa kunkin lajinimen jälkeen. Näitä lukuja voi ja pitääkin käyttää eri alueita jatkossa arvottaessa.

LUKUOHJE: Syys-, kevät- ja talvimäärät ovat yksilöitä, pesimämäärät revii-rejä. Kohteen nimen jälkeen annetaan suluissa 1–2 suurinta havaittua yksilö- tai revii-määrää 2000-luvulla, ellei erikseen ole muuta mainittu. Tässä on harvakseltaan mainittu kohteita, joita ei ole listattu edellä maakunnallisesti arvokkaiden alueiden joukossa (osa I). Joillakin lajeilla on selvästi erottuva keskittymä edellisessä osiossa lintupaikaksi nimetyn alueen sisällä – tällöin keskittymä on ilmoitettu kyseisen kohteen perässä kautta-viivalla (esim. Kirkkonummen saaristo / Sommarn). Paikkojen kuntia ei ole tässä osiossa mainittu, ne löytyvät ykkösosasta. Uudellamaalla tarkoitetaan tässäkin ennen vuotta 2011 vallinnutta maakunnan hallinnollista aluetta.

Kyhmyjoutsen *Cygnus olor* (kevät 100 yks, syysy 100 yks, pesimä 6 rev, vähintään 1 rev/km²) Isommat levähtäjämäärät keväisin koskevat usein jäätötömänä pysyneen merialueen talvehtineita lin-

tuja. Muutolta saapuvilla linnuilla ei ole yleensä keskittymiä, mutta kovien jäätälvien jälkeen pesimälahtien aukeamisen viivästyessä jäärajan tuntumaan on kertynyt usein satapäinen keskittymä. Tällaiset eivät ole kuitenkaan säännöllisiä ja ilmaston lämmetessä näyttäsivät käyvän yhä harvinaisemmiksi. Uudenmaan sisä- ja keskisaaristovyöhykkeellä kyhmyjoutsenia on huomattavia määriä koko jäätötömän ajan, mutta sen kummempia keskittymiä ei tunneta. Laji ei pesi Uudellamaalla kovin tiheässä ilmeisesti revii-rien suuressa koosta johtuen. Tärkeimmät alueet:

Kevät: Hangon läntinen saaristo (100–250), Hangon etelälahdet (100–250), Lappträsket (100–150)

Pesimä: Espoonlahti (7), Lappträsket (19–25), Tammisaaren lintuvedet (11)

Syysy: Hangon läntinen saaristo (100–240), Kallahdenniemen vedet (120–220), Lappträsk (250–460)

Noin 100 yksilön syksyiset kerääntymät ovat jo varsin yleisiä monilla paikoilla.

Pikkujoutsen *Cygnus columbianus* Vaikintuneita, useita yksilöitä kerääviä paikkoja ei ole tiedossa. Useimmiten havaitaan kuitenkin levähtämässä alueilla, jotka ovat maakunnallisesti arvokkaita muiden lajien perusteella. Uusimaa jää pikkujoutsenen päämuutoreitiltä reippaasti länteen.

Laulujoutsen *Cygnus cygnus* (kevät 130 yks, syysy 100 yks, pesimä 2 rev, vähintään 1 rev/km²) Laulujoutsen on vallannut pesimiseen lähestulkoon kaikki pesimiseen kelvolliset kosteikat Uudeltamaalta. Esimerkiksi tutkituista 83 suosta laulujoutsenella oli revii-ri 28 suolla, vaikka suuri osa soista on pienialaisia. Poikueet kuljetetaan usein kauemmaksi isommille vesistöille, mahdollisesti pelloillekin. Sisäsaaristossa kanta on vielä harva. Revii-rit ovat suuria, joten erityisiä pesimäaika-isiä tihtentymiä ei ole päässyt syntymään.

Kevät: Finby-Gränd – Levisträsket (160–260), Hyvelänjärvi-Pitkäjärvi (330–400), Pusulanjärvi (150–165), Ridasjärvi-Järvisuo-Ritassaarensuo (160–240), Vanjärvi (280–340), Nummi-Pusulan – Lohjan lintuvedet (>150, yksittäisistä osa-alueista tämän määrän keräävät Savijärvi ja Kutsilanselkä)

Syysy: Finby-Gränd – Levisträsket (165–310), Hangon etelälahdet (130–380), Sulkavanjärven seutu (100–145)

Pesimä: Lappträsk (2–4), Meiko-Lappträsk (6). Lisäksi muutamalla kohteella 5–6 paria, mutta revii-ritiheys selvästi alle 1/km²

Metsähanhi *Anser fabalis* (kevät 80 yks, syysy 50 yks) Metsähanhen hyviä kertymiä on epäsäännöllisesti useimmilla peltoaukeilla Uudellamaalla ja niiden valinta saattaa määräytyä häirinnän puuttumisen, kosteusolojen ja viljelykasvien perusteella. Kuitenkin muutama vakituinen paikka erottuu aineistossa.

Kevät: Kytäjän pellot (90–140), Vanjärvi (90–130)

Syysy: Lappträsket (100–150), Myransin seutu (>50), Saltfjärdenin seutu (50–200)

Tundrahanhi *Anser albifrons* Säännöllisiä, merkityksellisiä määriä kerääviä levähdyspaikkoja ei erotu aineistossa. Suojelutoimenpiteiden myötä tundrahanhenkin määrä on tuntuvasti kasvanut (Ebbinge 1991) ja ruokailualueiden pula voi tuoda tämän lajin säännöllisten levähtäjien joukkoon tulevaisuudessa. Saltfjärdenin seutu on todennäköisimpiä sopivia levähdysalueita.

Merihanhi *Anser anser* (kevät 50 yks, syysy 1500 yks, pesimä: edustavat saaristoalueet, 10 parin yhdyskunnat) Kanta on ilmeisen liikkuva ja joustava ruokailu-peltojen valinnan suhteen, joskin py-sytelee merenrannikkokunnissa. Uudenmaan länsiosa on vahvinta seutua, jossa voi olla vielä joitakin tuntemattomia tärkeitä alueita (esim. Bromarvin seutu). Muutama säännöllinen levähdyskohde kuitenkin on tiedossa. Pesimäkannan painottuminen on huonosti tiedossa 2000-luvulla, esimerkiksi Hangon pohjoispuolen esiintymisalueen tietoja ei ole Tringalla ollut käytettävissä. Ydinpesimäpaikoilla on pieniä yhdyskuntia. Syysmäärät ovat kasvaneet 2000-luvun loppua kohti, mikä viittaa paikallisen pesimäkannan reiluun kasvuun. Kanta keskittyy muutamaksi jättiparveksi syksyllä. Yöpymis-, häiriöpako- ja ruokailualueet ovat eri paikoissa, minkä vuoksi parvia tavataan useilla paikoilla ja jatkuvia lentoja nii-

den välillä. Yleistä on yöpyminen saaristossa. Uudenmaan pienet kosteikot eivät elätä yksinään isoa merihanhi-määrää alkuunkaan ja pelloista riippuvuus on ilmeinen syysmuuttokunnan saavuttamiseksi.

Kevät: Finby gränd-Levisträsket (50–100), Heimlax (50–100), Skäldö (75–100)

Syksy: Heimlax (1700–2300), Läppträsket (1800–2350), Saltfjärdenin seutu (2500–3000)

Pesimä: Keskittymiä on ainakin Tammi-saaren-Inkoon läntisessä saaristossa (56)

Valkoposkihanhi *Branta leucopsis* (kevät ei tiedossa, syksy 3000 yks, pesimä yli 60 parin keskittymät) Selviä keväisiä kerääntymisalueita ei tunneta, joten täällä pesivät linnut lihottavat itsensä pesimäkuuntoon mahdollisesti hajallaan merenrantaniityillä ja puistoissa, kentties osittain pärjätään jo Hollannissa kerätyn ravinnon turvin. Syyslaitumet ovat useimmille hanhille tyypillisesti erillään pesimäalueesta, sillä poikueet ylilaiduntavat pesän lähiseudun. Pesimäpaikka hylätään välittömästi poikasten ja sulkasadon lopettavien emojen tullessa lentokykyisiksi. Aivan viime syksyinä Uudellamaalla on levähtänyt ilmeisesti jonkin verran arktisiakin valkoposkiahania, mutta suosikipaikoista ja niiden vakiintumisesta ei ole tietoa. Valkoposkiahien pesimäalueina erottuvat selvästi kolme kohdetta. Muilla alueilla on raportoitu paljon harvemmin esiintyvä pesimäkanta. Siltä osin pesimäkannan maakunnallista arvoa osoittavaa rajaa on hankala asettaa, mutta jo yli 20 parin keskittymät etenkin Helsingin ulkopuolella ovat vähissä (Väänänen ym. 2010).

Pesimä: Suomenlinnan luodot – Harakka (noin 350), Kirkkonummen saaristo (200), Helsingin Korkeasaari (122)

Syksy: Danskarbyn pellot (5300–5500), Niskalan pellot (3000–3200), Viikki-Vanhankaupunginlahti (5200–8500)

Haapana *Anas penelope* (kevät 100 yks, syksy 500 yks, pesimä 8 rev, vähintään 4 rev/km²) Haapanalla on selvästi erillinen läpimuuttava kanta oman pesimäkannan ohessa. Haapana voi yleisesti ottaen huonosti ja lajia löytyy pesivänä vain harvoilta järviltä ja löydettiin esi-

merkiksi vain kuudelta suolta (83 suota tutkittiin).

Kevät: Laajalahti (140–185), Vanjärvi (100–120), Viikki-Vanhankaupunginlahti (100–140)

Syksy: Laajalahti (700–2100), Läppträsket (1400–1600), Matalajärvi (1400–1500)

Pesimä: Laajalahti (10–12), Ridasjärvi (13–17), Viikki-Vanhankaupunginlahti (14–17)

Harmaasorsa *Anas strepera* (kevät ei tiedossa, syksy 20 yks, pesimä 3 rev, vähintään 1 rev/km²) Suomen harmaasorsakanta keskittyy voimakkaasti pääkaupunkiseudulle ja vastuu lajin suojelusta on siis vahvasti tällä alueella. Harmaasorsan läpimuuttava kanta lienee pieni, joten keväisin tavattavat linnut ovat suurelta osin suoraan reviireille saapuneita. Vain Suomenoja tunnetaan säännöllisenä usean pesimäparin keskittymänä. Espoon ja Kirkkonummen saaristossa laji pesii harvakseltaan saarissa, mistä ainakin osa vie poikueensa Suomenojalle (Solonen ym. 2010). Lajilla on taipumus jäädä karkymään talvea: Suomenojallakin pesineet linnut kertyvät erityisesti Laajalahdelle, jonka jäätyessä siirrytään usein Morsfjärdenille (lokakuun lopussa ja marraskuussa).

Syksy: Laajalahti (85–125), Morsfjärden (60–90), Suomenoja (165–200), Vanhankaupunginlahti-Viikki (24–40)

Pesimä: Suomenoja (8–25). Pienempi luku kuvaa tässä itse altaan reviirejä parhaana vuonna ja suurempi keskikesään mennessä alueelle kertyneiden poikueiden määrää

Tavi *Anas crecca* (kevät 250 yks, syksy 400 yks, pesimä 10 rev, vähintään 4 rev/km²) Kevään ja syksyn kertymämäärissä on huomattavaa vaihtelua paikkojen ja vuosien välissä ja havainnointitehoerot saattavat vähetellä eräiden paikkojen merkitystä. Reviirejä löydettiin 36 suolta.

Kevät: Finby gränd-Levisträsket (690), Hangon etelälahdet (340–490), Hyvelänjärvi-Pitkäjärvi (300), Vanhankaupunginlahti-Viikki (300–440), Vanjärvi (250–600)

Syksy: Laajalahti (500–530), Norra fladet (240–400), Vanhankaupunginlahti-Viikki (540–620), Vanjärvi (600)

Pesimä: Nummi-Pusulan – Lohjan lintuvedet (40), Ridasjärvi (16–27), Vanjärvi (10)

Sinisorsa *Anas platyrhynchos* (kevät 400 yks, syksy 500 yks, pesimä 40 rev, vähintään 8 rev/km²) Pullaruokintapaikat on pyritty sulkemaan pois aluevalinnoissa. Sinisorsa on tavin ja telkän ohessa monenlaisten vesistöjen yleislaji, eikä pesimäaikainen esiintyminen ilmennä mitään erityistä.

Kevät: Hyvelän-Pitkäjärvi (650–1100), Pusulanjärvi (400–500), Vanjärvi (850–1150)

Syksy: Finby gränd-Levisträsket (700), Saltfjärdenin seutu (800–1450), Tuusulanjärvi 480–550

Pesimä: Laajalahti 54–72, Nummi-Pusulan – Lohjan lintuvedet (73), Viikki-Vanhankaupunginlahti (94–123)

Jouhisorsa *Anas acuta* (kevät 25 yks, syksy 20 yks, pesimä 1 rev) on lähes hävinnyt Uudenmaan pesimälinnustosta. Kaksi säännöllistä pesimäaluetta on tiedossa 2000-luvulla, myös pesintä on varmistettu. Yksittäisreviirejä on havaittu satunnaisesti muualla (Sipoonkorven seutu ja Koissjärvi).

Kevät: Viikki-Vanhankaupunginlahti (30–35), Vanjärvi (22–27)

Syksy: Laajalahti (40–70), Läppträsket (65–85), Saltfjärdenin seutu (16–65)

Pesimä: Ridasjärvi (1–3), Sulkavanjärven seutu (1)

Heinätavi *Anas querquedula* (kevät 5 yks, syksy 3 yks, pesimä 2 rev) Laji taantui lisää 2000-luvun loppua kohti ja käytännössä jokainen säännöllinen pesimäpaikka on suojelun ja ennallistamisen arvoinen.

Kevät: Morsfjärden (7), Pusulanjärvi (6), Vanjärvi (5–6), Viikki-Vanhankaupunginlahti (9–11)

Syksy: Läppträsket (4–10), Suomenoja (3–5), Viikki-Vanhankaupunginlahti (6–10)

Pesimä: Laajalahti (2–3), Nummi-Pusulan – Lohjan lintuvedet (7), Ridasjärvi (2–3), Vanjärvi (2)

Lapasorsa *Anas clypeata* (kevät 15 yks, syksy 30 yks, pesimä 6 rev, vähintään 2 rev/km²) Rehevien vesistöjen ohessa lapasorsia esiintyy kohtalaisesti merensaaristossa.

Kevät: Laajalahti (32–44), Tavastfjär-

den (18), Vanjärvi (13–25), Viikki-Vanhan-
kaupunginlahti (34–43)

Syksy: Laajalahti (52–135), Suomeno-
ja (88–95), Viikki-Vanhankaupunginlahti
(36–48)

Pesimä: Nummi-Pusulan – Lohjan lin-
tuvedet (16), Ridasjärvi (6–7), Suomenoja
(6–12), Vanjärvi (7)

Punasotka *Aythya ferina* (kevät 30 yks,
syksy 25 yks, pesimä 6 rev, vähintään 2
rev/km²)

Kevät: Suomenoja (40–46), Tammisa-
aren lintuvedet (120–260), Vanjärvi (32–36)

Syksy: Tammisaaren lintuvedet (100–
110), Suomenoja (88–95), Viikki-Vanhan-
kaupunginlahti (36–48)

Pesimä: Nummi-Pusulan – Lohjan lin-
tuvedet (14), Pohjois-Kirkkonummen lintu-
järvet (12), Ridasjärvi (6–9), Suomenoja (4–12)

Tukkasotka *Aythya fuligula* (kevät 300
yks, syksy 400 yks, pesimä 6 rev, vähintään
2 rev/km²) Tukkasotka alkaa olla Uudel-
lamaalla sisämaan pesijänä harvinais-
nen. Esimerkiksi laulujoutsen löytyy
suorantaiselta järveltä tai lammelta 4
kertaa todennäköisemmin. Tukkasotka
on kärsinyt kosteikkojen vesien sameu-
desta ja happikadosta, mikä heikentää
sille olennaista pohjaeliöravintoa (mm.
simpukoita). Tukkasotka kuitenkin hy-
väksyy pesimiseen myös merensaa-
ristoa, jossa pohjaeliöitä vielä riittää (esim.
Kirkkonummen saaristossa >40 paria).

Kevät: Hangon etelälahdet (310–800),
Läppträsket (330–420), Tammisaaren lin-
tuvedet (550–700)

Syksy: Hangon etelälahdet (310–800),
Kyrkfjärden (800–1350), Pikkalanlahti (400–
800), Tammisaaren lintuvedet (550–700)

Pesimä: Ridasjärvi (6–7), Suomenoja
(6–10), Östersundomin lintuvedet (6–10)

Lapasotka *Aythya marila* (kevät 20 yks,
syksy 20 yks) Säännöllisiä pesimäalueita
ei ole tiedossa, yksittäisreviirejä (mm.
yksi poikue) tavattiin Uudenmaan saa-
ristossa 2–3 paikassa 2000-luvulla.

Kevät: Hangon etelälahdet (30–50)

Syksy: Hangon etelälahdet (44–50),
Hangon läntinen saaristo (45–54), Mors-
sfjärden (26–29)

Haahka *Somateria mollissima* (kevät ei
tiedossa, syksy 5000, pesimä: edustavim-

mat saaristoalueet) Haahkalla ei ole juu-
rikaan läpimuuttokantaa, joten linnut
saapuvat pääosin suoraan pesimäpai-
koille, joskin jäätilanteen ollessa vahva
jäädään kärkkymään avovesialueille.
Saaristosta ei pystytäkään esittämään erityi-
siä pesimäpaikkakeskittymiä. Kesäksi
laji kertyy ulkosaaristoon ja meren ma-
talikoille.

Syksy: Hangon läntinen saaristo
(10000–18000), Tammisaaren – Inkoon
läntinen saaristo (>10000)

Alli *Clangula hyemalis* (kevät ei tiedossa,
syksy 5000 yks) Allin kertymät keskit-
tyvät ulkosaariston matalikoille ja ovat
parhaimmillaan veneilykauden jäl-
keen. Ehkä tästäkin syystä tiedot ovat
tärkeimmistä alueista puutteelliset. En-
tistä leudompien talvien vuoksi niiden
merkitys on saattanut myös kasvaa vii-
me vuosina.

Syksy: Hangon läntinen saaris-
to (6000–30000), Segelskärin matalikko
(12000), Sommarnin, Kallbådanin ja Sö-
derskärin matalikot (5000–15000)

Mustalintu *Melanitta nigra* Lämpimuo-
tavan kannan runsauteen nähden ker-
tyvät vaikuttavat yllättävän satun-
naisilta ja pieniltä. Pieniä viitteitä on
Padvan länsipuolen merialueen käyttä-
misestä säännöllisenä ruokailualueena,
mutta määrät lienevät pieniä täälläkin.

Pilkksiipi *Melanitta fusca* (kevät ei tie-
dossa, syksy 15 yks, pesimä: edustavimmat
saaristoalueet) Kuten muillakin merisor-
silla, pilkksiiven levähdysalueita ei
tunnetta hyvin. Syksyllä säännöllisesti
on merkitystä Sommarnin, Kallbåda-
nin ja Söderskärin matalikoilla (30–50).
Pesimäalueena vahvin lienee Kirkko-
nummen saaristo, etenkin Sommarn.

Telkkä *Bucephala clangula* (kevät 250
yks, syksy 400 yks, pesimä 20 rev, vä-
hintään 5 rev km²) Joka paikan telk-
kiä tuntuu olevan joka puolella mihin
katseensa kääntää. Jotkin kohteet erot-
tuvat kuitenkin akanoista.

Kevät: Hangon etelälahdet (700–800),
Matalajärvi (290–390)

Syksy: Hangon etelälahdet (600–2500),
Laajalahti (1200–1400), Morsfjärden
(460–550)

Pesimä: Meiko-Lappträsk (29), Pohjois-
Kirkkonummen lintujärvet (32), Ridasjär-
vi (29)

Uivelo *Mergus albellus* (kevät 30 yks, syk-
sy 40 yks) Uivelon Euroopan kanta pe-
sii lähinnä Suomessa ja Venäjällä. Uu-
simaa on lajille tärkeä levähdysalue,
joten viisi aluetta per kausi nostetaan
esille – kaikilla tavataan merkittävä
määrä uiveloita.

Kevät: Laajalahti (39–43), Norra Fla-
det (60–82), Pikkalanlahti (45–62), Tam-
misaaren lintuvedet (50–60), Viikki – Van-
hankaupunginlahti (30–48)

Syksy: Pohjois-Kirkkonummen lintu-
järvet/Haapajärvi (69–81), Isojärvi (42–
44), Lindövikin (86–135), Läppträsket
(100–225), Matalajärvi (93–95)

Tukkakoskelo *Mergus serrator* (pesimä:
3 rev, vähintään 0,5 rev/km²) Muutonai-
kaisena lepäilyalueena erottuvia koh-
teita ei ole.

Pesimä: Hangon etelälahdet (6). Sisä-
maassa pienenä erottuvana keskittymänä
Nurmijärven Sääksjärvi, jossa pesii useita
pareja, mutta luvut eivät ole tarkasti tie-
dossa.

Isokoskelo *Mergus merganser* (kevät 400
yks, syksy 500 yks, pesimä 10 rev, vähin-
tään 2 rev/km²) Isoja isokoskelomääriä
esiintyy ajoittain monella järvellä ja me-
renlahdella, mutta useilla alueilla kerty-
mät ovat selvästi epäsäännöllisiä. Joita-
kin säännöllisiä paikkojakin erottuu.

Kevät: Espoonlahti (770–1000), Pikka-
lanlahti (400–500), Tammisaaren lintu-
vedet (550–780)

Syksy: Pikkalanlahti (860–1300), Val-
kerpyy (700–900). Mahdollisesti merkittä-
viä kohteita ovat myös Sammatin Kirmus-
järvi ja Raaseporin Högbensjö.

Pesimä: Hangon etelälahdet (24), Ös-
tersundomin lintuvedet (9–12)

Kaakkuri *Gavia stellata* (kevät 10 yks,
syksy 10 yks, pesimä 3 rev/keskittymät) Keväällä Pohjan järviolueen pesijät
kertyvät odottamaan pesimälampien
aukeamista Pohjanpitäjälahdelle, jon-
ka merkitys vähenee kevään edistyes-
sä. Loppukesän kokoontumispaikkana
erottuu Lohjanjärven läntisin osa. Kol-
me pesimäaikaista kaakkurikeskitty-

Harmaahaikaran *Ardea cinerea* pesimäyhteisön uhkana ovat hakkuut. Neljästä yhdyskunnasta kaksi tuhottiin pesimäaikaan hakkuilla 2009. © Pekka Komi, 20.8.2010.

mää tunnetaan. Suojelullisesti on tärkeä huomata, että kaakkurit hakevat poikasilleen suuren osan kalasta isomilta järviltä ja vakiintuneiden lento-reittien esteettömyys on tärkeää.

Kevät: Pohjanpitäjänlahden perukka (19–23)

Syksy: Karjalohjanselkä (17–21)

Pesimä: Meiko–Lapträsk (3), Nuuksio (10), Pohjan järviolue (10).

Kuikka *Gavia arctica* (kevät 25, syksy 25 yks, pesimä 6 rev, vähintään 1 rev/km²)

Kevät: Pohjanpitäjänlahden perukka (56–85)

Syksy: Pohjan järviolue (25–30, erityisesti Degersjön), Puujärvi (25–30), Vitträsk (32–50)

Pesimä: Meiko–Lapträsk (8), Nummi-Pusulan-Karkkilan rajaseudun järvet (12–19), Pohjan järviolue (22)

Silkkiuikku *Podiceps cristatus* (kevät 90 yks, syksy 70 yks, pesimä 45 rev, vähintään 4 rev/km²) Laji kertyy kesällä ja syksyllä ulkosaaristoon, jonka keskittymiä ei ole kovin hyvin dokumentoitu. Tammisaaren saaristossa kuitenkin selkeä keskittymä (Ytterlandetin seutu).

Kevät: Laajalahti (150–190), Tammisaaren lintuvedet (100–130), Viikki-Vanhankaupunginlahti (100)

Syksy: Kallahdenniemen vedet (80–114), Tammisaaren-Inkoon läntinen saaris-

to / Ytterlandet (200), Valkerpyy (75–85)

Pesimä: Laajalahti (63–77), Viikki –Vanhankaupunginlahti (46–63), Östersundomin lintuvedet (57–71)

Härkälintu *Podiceps grisegena* (kevät ja syksy ei tiedossa, pesimä 7 rev, vähintään 3 rev/km²) Muutonaikaisia levähdysalueita ei tunneta, mutta silkkiuikun tapaan ulkosaaristovyöhykkeellä on merkitystä. Padvan länsipuolen merialue lieenee lisäksi säännöllinen levähdysalue.

Pesimä: Lappträsket (10–11), Ridasjärvi (17–20), Vihtijärvi (8)

Mustakurkku-uikku *Podiceps auritus* (kevät 5 yks, syksy ei tiedossa, pesimä 4 rev) Yksi säännöllinen kevätaikainen levähdyskohde on tiedossa.

Kevät: Torbackaviken (11–18)

Pesimä: Djupträsk (4–5), Kolsan lammit (5), Santahamina (5–7), Suomenoja (11–20)

Merimetso *Phalacrocorax carbo* (kevät ei tiedossa, syksy 500, pesimä yli 300 parin yhdyskunnat) Uudenmaan merimetsokanta on pysynyt vakaana vuodesta 2007 lähtien ja oli vuonna 2010 2535 pesivää paria, joista Saaristomeren puoleisessa Raaseporissa 398 paria. Joissakin kolonioissa havaittiin kasvua, mutta muutama pesimäluoto oli autioitunut ja Suomen vanhin ko-

lonia Raaseporissa pieneni merkittävästi (P.Rusanen/SYKE). Uudenmaan kolmesta suurimmasta merimetsöyhdyskunnasta vain yksi sijoittuu muun lajiston perusteella rajattuun saaristo-kohteeseen (Kirkkonummen saaristo). Toinen sijoittuu hyvin lähelle ja rajasta muutetaan sen mukaiseksi (myös Kirkkonummen saaristo). Yksi selvästi erottuva levähdysalue.

Pesimä: Kirkkonummen saaristo (yhdyskunnat 1420 ja 400), Römgrundet (400)

Syksy: Hangon läntinen saaristo (>1000 yks)

Harmaahaikara *Ardea cinerea* (kevät ja syksy ei tiedossa, pesimä: vakiintuneet yli 15 parin yhdyskunnat) Vielä vuonna 2009 tiedossa oli 4 isompaa yhdyskuntaa, mutta pesimäaikaiset hakkuut tuhosivat niistä kaksi, josta toinen oli selvästi vahinko ja toinen tahallinen.

Pesimä: Byön 60, Alholmen (56–67)

Kaulushaikara *Botaurus stellaris* (pesimä 4 rev, vähintään 1 rev/km²)

Pesimä: Nummi-Pusulan – Lohjan lintuvedet (9–11), Pohjois-Kirkkonummen lintujärvet (7), Lappträsket (4)

Kurki *Grus grus* (kevät 120 yks, syksy 200 yks, pesimä 3 rev, vähintään 0,5 rev/km²) Kurki on vallannut pesimäalueeseen kaikki mahdolliset soveltuvat paikat, sillä laji löydettiin peräti 62 suolta (83 tutkitusta). Reviirin suuren koon vuoksi selkeitä keskittymiä on vähän, mutta luhtaisat suot vaikuttavat suosituimmilta. Merkittävä osa kurjista vie poikasensa pienemmiltä pesimäsoilta pois läheisille pelloille. Kurjen säännöllisiä levähdysalueita on Uudellamaalla vähän.

Kevät: Kytäjän pellot (160–230)

Syksy: Sulkavanjärven seutu (350–440), Tjusträsk (200–250)

Pesimä: Lappträsket (3–4), Kotojärvi-Isosuo (5), Harparskog Storträsket-Lillträsket (7)

Nokikana *Fulica atra* (kevät 100 yks, syksy 300 yks, pesimä 20 rev, vähintään 6 rev/km²)

Kevät: Länträsk (110–130), Tammisaaren lintuvedet (650–800)

Syksy: Laajalahti (330–440), Lappträsk-

Luhtakana *Rallus aquaticus* on nykyään kosteikoilla luhtahuittia yleisempi. © Pekka Komi, Viikki, 8.8.2010.

ket (990–1080), Tammisaaren lintuvedet (500–600)

Pesimä: Laajalahti (19–35), Nummi-Pusulan – Lohjan lintuvedet (42), Suomenoja (34–42)

Liejukana *Gallinula chloropus* (pesimä 4 rev) Levähdyspaikkoja ei tunneta. Suomenoja on toiminut leviämiskeskukseksi, josta kanta on ilmeisesti levittänyt pikku hiljaa muuallekin, mutta useimmissa paikoissa laji esiintyy vain 1–2 parin voimin.

Pesimä: Niinsaaren lammikko (4), Suomenoja (25–32), Tuusulanjärvi (5)

Luhtahuitti *Porzana porzana* (pesimä 3) Saraa ja ruohoja kasvavien luhtien ilmentäjän, luhtahuittin elinympäristöt ovat huvenneet viime vuosikymmeninä tulvien tultua entistä lyhytaikaisemmiksi ja luhtien kasvaessa umpeen kuivumisen seurauksena. Aivan 2000-luvun lopussa säännöllisesti reviirejä esiintyi vain harvoissa paikois-

sa. Laajalahden kunnostus näytti hyödyntäneen lajia (3 reviiä v. 2007).

Pesimä: Läppträsk (5–7), Nummi-Pusulan – Lohjan lintuvedet (9)

Luhtakana *Rallus aquaticus* (pesimä 4, vähintään 2 rev/km²).

Pesimä: Dävitšin alue (4), Suomenoja (7), Viikki – Vanhankaupunginlahti (13–14)

Ruisrääkkä *Crex crex* (pesimä 4 paria, vähintään 2 rev/km²) Muihin rantakanoihin (heimo *Gruiformes*) verrattuna ruisrääkkä on kuivemman ympäristön laji ja esimerkiksi luhtahuittin elinympäristön ennallistaminen, pitkään kestävä kevättulvan luominen, ei ole ruisrääkälle edullinen. Ruisrääkän luontaista elinympäristöä ovat kuitenkin kosteat niityt, jopa harvaa puustoa kasvavat. Koska ne(kin) on suurelta osin hävitetty Euroopasta, lajin riippuvuus peltoympäristöstä on nykyään huomattava. Lajin keskittymät kuitenkin sijaitsevat usein alueilla, joissa edellä mainittuja

elinympäristöjä on tarjolla, esimerkiksi pellon ja vesistön välissä. Ruisrääkän aikuiskuoilleisuus on niin korkea, että lajin on pesittävä kahdesti kesästä. Maatalousympäristössä toinen pesintä on erityisen vaikeaa, sillä toisen pesinnän aloitusajankohtana peltoja jo puidaan. Rantaniityt ovat tästäkin syystä parasta ympäristöä, sillä pesintä on mahdollista kahdesti peräkkäin (Koffijberg & Schaffer 2006). Säännöllisiä keskittymiä on Uudellamaalla vähän ja määrät ovat olleet laskussa kokoa 2000-luvun. Uudenmaan maatalousympäristössä ruisrääkän tiheys on vuosien 2000–2006 kartoituslaskentojen perusteella vain 0,3 reviiä/km² (Solonen ym. 2010).

Pesimä: Vanjärvi (5–6), Vuosaaren täyttömäki (4–6)

Meriharakka *Haematopus ostralegus* (kevät 50 yks, syksy 50 yks, pesimä: edustava saaristoalue) Meriharakan pääravintoa ovat simpukat, joten Hankoa lukuun

ottamatta läpimuuttava meriharakakanta ei liiemmästi pysähdy Uudellamaalla, alavien rantojen vähyyden vuoksi. Iso-Huopalahdelle kertyy säännöllisesti isohko määrä paikallista saaristokantaa (reviirittömiäkin?).

Kevät: Hangon etelälahdet (50–100), Hangon läntinen saaristo (90–110), Iso-Huopalahti (65–110)

Syksy: Iso-Huopalahti (60–100)

Tylli *Charadrius hiaticula* (kevät 20 yks, syksy 30 yks, pesimä 2 rev, vähintään 0,5 rev/km²) Harvan saaristokannan lisäksi erottuu yksi selkeä pesimäaikainen keskittymä.

Kevät: Hangon etelälahdet (60–75), Laajalahti (45), Santahamina (24–57)

Syksy: Hangon etelälahdet (30–35), Laajalahti (145–160)

Pesimä: Hangon etelälahdet (4)

Pikkutylli *Charadrius dubius* (kevät ja syksy ei tiedossa, pesimä 3 rev) Yksi erottuva kohde. Lisäksi Viikki – Vanhankaupunkilahti saattaa olla säännöllinen keskittymä (4 paria v. 2007).

Pesimä: Hangon etelälahdet (3)

Kapustarinta *Pluvialis apricaria* (kevät 200 yks, syksy ei tiedossa, pesimä 1 rev) Kapustarinnan pesimäkanta on hyvin pieni Uudellamaalla ja sinnittelee Hyvinkää-Mäntsälän keidassuokeskittymän varassa. Neljä pesimäsuota on tiedossa 2000-luvun loppupuoliskolta. Lajin pysyminen on täysin aluesuojelun varassa ja kaikki pesimäsuot ovat lajille arvokkaita. Syksyisiä vakiintuneita levähdyspaikkoja ei ole tiedossa, mutta Myransin seutu ja Niskalan pelto saattavat olla merkittäviä.

Kevät: Kytäjän pellos (220–265), Myransin seutu (450–460)

Pesimä: Suojärven suot (1), Kurkisuo (2), Mustasuo (1), Petkelsuo (2)

Töyhtöhyppä *Vanellus vanellus* (kevät 300 yks, syksy 200 yks, pesimä ei tiedossa) Töyhtöhyppä ei erityisemmin keräy tankkaamaan Uudenmaan alueelle, pari erottuvaa säännöllistä kohdetta kuitenkin löytyy. Pesimäalueena suosii peltoja, joista tiedot ovat niukat.

Kevät: Seutulan pellos (470–700)

Syksy: Laajalahti (300–400)

Lapinsirri *Calidris temminckii* (kevät 15 yks, syksy 10 yks) Muista sirreistä poiketen lapinsirri viihtyy avolietteen sijaan mielumminheinikossa ja laji jää siten usein huomaamatta.

Kevät: Hangon etelälahdet (28–50), Laajalahti (40–55), Norra fladet (15–34)

Syksy: Laajalahti (10–20), Vanjärvi (17), Viikki – Vanhankaupunginlahti (10–20)

Suosirri *Calidris alpina* (kevät 50 yks, syksy 70 yks) Arktisilla sirreillä on vähän levähdyspaikkoja tarjolla. Etelän-suosirria ei ole Uudellamaalla tavattu reviirillä enää pariin vuosikymmeneen, mutta Hangon Täktbukten on edelleen ennallistettavissa pesimäpaikaksi.

Kevät: Hangon läntinen saaristo/Uddskatan (50), Hangon etelälahdet (530)

Syksy: Hangon läntinen saaristo/Uddskatan (100–140), Hangon etelälahdet (80–120), Laajalahti (160–270)

Jänkäsirriäinen *Limicola falcinellus* (kevät 15, syksy ei tiedossa)

Kevät: Laajalahti (30–80), Morsfjärden (14–25)

Suokukko *Philomachus pugnax* (kevät 60, syksy 120) Yksilömäärät vaihtelevat hyvillään paikoilla aika paljon, harvoilla paikoilla vuosittain yli 100 yksilön kertymiä.

Kevät: Iso-Huopalahti (70–300), Laajalahti 140–300, Vanjärvi (490), Viikki – Vanhankaupunginlahti (150–160)

Syksy: Laajalahti (130–150), Saltfjärden (120–170), Vanjärvi (120), Viikki – Vanhankaupunginlahti (200–215)

Jänkäkurppa *Lymnocyrtus minimus* Muista edukseen erottuvia alueita ei ole tiedossa, laji vaikuttaa esiintyvän hajanaisesti muutolla ja ja piilottelevan ruokailutavan vuoksi lukumääriin ei päästä kiinni. Säännöllisiä pesimäpaikkoja ei ole 2000-luvulta tiedossa, mutta esimerkiksi Mäntsälän Kotojärvellä reviiri v. 2010.

Taivaanvuohi *Gallinago gallinago* (pesimä 10 rev, min 0,5 rev/km²) on luhtaisuuden ilmentäjä ja siten suurimmat pesimäaikaiset reviirikeskittymät havaittiin suurimmilla luhtasoillamme. Muutonaikaisia erottuvia alueita ei ole

tiedossa, joskin luultavasti Saltfjärden, Norra Fladet ja Laajalahti ovat edustavia lajille. Taivaanvuohen määrät ovat romahtaneet 1980-luvulta alle puoleen parhailla kohteilla.

Pesimä: Kotojärvi(-Isosuo) (17), Harparskog Storträsk-Lillträsk (11), Saltfjärden (8–10).

Kuovin *Numenius arquata* (pesimä 3 rev, min 1 rev/km²) vakiintuneita levähdyspaikkoja ei tunnu Uudeltamaalta löytyvän, hyvillä kosteikoilla kymmeniä satunnaisesti. Parhaita pesimäalueita ei tunneta hyvin, luultavasti yli 3 reviirin peltoaukeat ovat jo merkittäviä Uudellamaalla nykyään. Luonnonympäristössä, avosoilla tunnetaan yksi yli 2 reviirin esiintymä. Vuonna 2011 saadaan lisäselvyyttä, sillä kuovi on BirdLife Suomen vuoden lintu silloin.

Pesimä: (Ridasjärvi-) Ritassaarensuo (4), Seutulan pellos (3–6)

Mustaviklo *Tringa erythropus* (kevät 20 yks, syksy 15 yks) Keväällä pysähdykset ilmeisen lyhyitä ja liittyvät usein epäsuotuisaan muuttokelien. Mustaviklot pysähtyvät vähän myös syksyisin, Suomen stopover paikat ovat lajille selvästi länsirannikolla (Oulun ja Porin seudut).

Kevät: Koisjärvi (24), Vanjärvi (44)

Syksy: Laajalahti (28), Norra Fladet (21–27)

Valkoviklo *Tringa nebularia* (kevät 25 yks, syksy 15 yks) Selkeitä säännöllisiä levähdysalueita on vähän. Vakiintuneita pesimäpaikkoja ei tunneta, joskin Pohjois-Uudellamaalla on havaittu reviirejä.

Kevät: Hangon etelälahdet (25–80), Norra Fladet (33–42), Santahamina (30)

Syksy: Hangon etelälahdet (15–25), Hangon läntinen saaristo/Uddskatan (25–30), Vanjärvi (20–25)

Liro *Tringa glareola* (kevät 200 yks, syksy 150 yks, pesimä 2 rev, saman suokokonaisuuden sisällä) Lirolla on tiedossa enää yhdeksän pesimäsuota Uudellamaalla, ja kaikki suot on luokiteltu tässä katasauksessa maakunnallisesti arvokkaiksi (yksikään ei kuitenkaan vain liron vuoksi).

Lapintiira *Sterna paradisaea* esiintyy edustavilla saaristoalueilla. © Pertti Rasp, 30.5.2010.

Kevät: Hyvelänjärvi (370–400), Katetus (200–300), Norra Fladet (290–360), Ridasjärvi (200–250), Vanjärvi (300–370). Finby Grändillä on havaittu 1400 yksilön kertymä v. 2008, mutta muulloin ei juurikaan.

Syysy: Laajalahti 225–260, Norra Fladet (170–235), Viikki – Vanhankaupunginlahti (155–215)

Pesimä: Kivilamminsuu (3), Kotojärvi-Isosuo (5), Kurkisuo (2), Lampisuo (2), Mustasuo (2)

Punajalkaviklo *Tringa totanus* (pesimä 4, vähintään 1 rev/km²) Lämpimuttava kanta on pieni, joten muutonaikaiset havainnot keskittyvät pesimäpaikoille ja koskevat paikallista pesimäkantaa. Punajalkaviklo on yleisempiä kahlaajia merenrannikon läheisillä soilla, mutta kanta silti pieni – vuosina 2008–2010 löydettiin 11 suolta 15 reviiriä.

Pesimä: Hangon etelälahdet (9), Salt-

fjärden (4–6), Vanjärvi (4), Östersundomin lintuvedet (6–10)

Rantasipi *Actitis hypoleucos* Muista edukseen erottuvia alueita ei ole tiedossa, laji vaikuttaa esiintyvän hajanaisesti sekä muutolla että pesimäpaikoilla.

Karikukko *Arenaria interpres* pesii harvakseltaan edustavilla saaristoalueilla, keskittymiä ei ole tiedossa minään vuodenaikana.

Pikkulokki *Larus minutus* (kevät 80, pesimä: kaikki pesimäpaikat) Vuonna 2008 pikkulokki pesi Uudellamaalla enää kahdessa paikassa (Lammi 2010). Laji edellyttää hyvää näkyvyyttä pesältä ympäristöön ja yleensä veden eristämiä saarekkeitä, mieluiten hyllyvää suorantaa. Tällaiset ovat lähes kaikilta entisiltä Uudenmaan pesimäpaikoilta hävinneet maa- ja metsätalouden aihe-

uttaman rehevöitymisen, kuivumisen ja umpeenkasvun vuoksi. Pesimäpaikojen vähenemisen ohessa vesistöjen kuivuminen ja sameus ovat vähentäneet lajille sopivan isokokoisten lentävien hyönteisten määrää. Lajin kaikki nykyiset ja entiset pesimäpaikat kaipaavat ripeitä ennallistamistoimia ja suojelua.

Kevät: Iso-Huopalahti (130–170), Ridasjärvi (110), Tuusulanjärvi (220–280), Vanjärvi (230)

Pesimä: Lampisuo (10), Ridasjärvi (1–2), Suojärven suot (20–25 paria Isosuolla, siirtyivät Lampisuolle v. 2010)

Naurulokki *Larus ridibundus* (pesimä 300, suuryhdyskunnat) Erillisiä levähdyspaikkoja ei ole nimettävissä. Naurulokin suojavaikutuksen (saatevarjolaji) vuoksi maakunnallisesti arvokkaiksi voidaan nimetä ainakin 5 parasta, suuryhdyskuntia käsittävää

pesimäpaikkaa.

Pesimä: Laajalahti (350–547), Nummi-Pusulan – Lohjan lintuvedet (400 paria 3 yhdyskunnassa, suurin yli 300 paria), Ridasjärvi (1140–1260), Suomenoja (850–3700), Tuusulanjärvi (400–420)

Kalalokki *Larus canus* (pesimä: edustava saaristoalue, sisämaassa 20 paria, vähintään 5 paria/km²) Sisämaasta tiedossa yksi erottuva pesimäalue: Meiko-Lapträsk (25).

Selkälokki *Larus fuscus* (pesimä: kaikki yhdyskunnat) Tiedossa on enää yksi pesimäaikainen tihentymä: Suomenlinnan luodot – Harakka, missä pesii vielä kymmeniä pareja (50–80).

Harmaalokki *Larus argentatus* ja **merilokki** *Larus marinus* Opportunististen ruokailutapojen vuoksi useimmille lokeille on vaikea nimetä kaatopaikkojen lisäksi pesimäpaikoista erillisiä säännöllisiä levähdysalueita. Parhaat pesimäpaikat ovat näillä lajeilla edustavilla

saaristoalueilla, jotka on lueteltu artikkelin ensimmäisessä osassa.

Räyskä *Sterna caspia* (pesimä: 2 paria, kaikki yhdyskunnat) Räyskän yhdyskunnat ovat edustavilla saaristoalueilla, jotka on lueteltu artikkelin ensimmäisessä osassa. Pääosa kannasta keskittyy yhteen yhdyskuntaan. Selkeitä erillisiä levähdyspaikkoja ei voi nimetä, joskin Lohjan järvi (eritoten Osuniemenlahti) erottuu useimpina vuosina ruokailupaikkana.

Kalatiira *Sterna hirundo* Esiintyy runsaammin edustavilla saaristoalueilla, jotka on lueteltu artikkelin ensimmäisessä osassa. Erillisiä levähdysalueita ei tunneta. Sisämaassa harva kanta, jonkinlaisena vertailulukuna voi käyttää Meiko-Lapträskin järvikesittymän 16 paria (useilla järvillä) ja Pornaisten Lampisuon 13 parin yhdyskuntaa.

Lapintiira *Sterna paradisaea*, **riskilä**

Cepphys grylle, **ruokki** *Alca torda* esiintyvät pääasiallisesti edustavilla saaristoalueilla, jotka on lueteltu artikkelin ensimmäisessä osassa. Erillisiä levähdysalueita ei tunneta.

Pikkutikan *Dendrocopus minor* Parhaat pesimäkesittymät ovat vesistöjen ääressä lehdoissa. Uudellamaalla lintuvesillä tehtävät linnustolaskennat tuottavat kohtalaisen tiedon myös pikkutikan esiintymisestä. Paikkojen välillä ei ole kuitenkaan erityisen vertailukelpoisia laskentatuloksia ja arvioitu reviirimäärä on useilla paikoilla luultavasti yliarvio, sillä raportoitu tiheys on ollut selvästi suurempi kuin pikkutikan erikoistutkimuksessa todettu reviirin vähimmäiskoko parhaassa mahdollisessa elinympäristössä: 35–40 hehtaaria (Angelstam ym 2004). Lajin talvi- ja pesimäreviirit ovat usein eri paikoissa, jolloin alkukevään rumuttajat on saatettu tulkita pesimäkantaan. Pikkutikalla(kin) myös naaraat

Rantasipillä *Actitis hypoleucos* ei näytä olevan selkeitä muuton- tai pesimimäaikaisia keskittymiä Uudellamaalla. © Pertti Rasp, 19.8.2010.

Uudellamaalla oli tiedossa 2000-luvun lopulla enää 1-2 kirjokertun *Sylvia nisoria* säännöllistä esiintymispaikkaa. © Pertti Rasp, Helsinki, 19.9.2010.

rummuttavat. Yhtä kaikki, paikoilla on oma tärkeä rooli talvisinkin, kunhan muistetaan, että reviiri ei tarkoita välttämättä pesintää.

Pesimä: Kopparnäs (5), Lappträsk (6–12), Matalajärvi (1–6), Viikki – Vanhankaupunginlahti (5–6 – vastaa tarjolla olevaa elinympäristön määrää)

Luotokirvisen *Anthus petrosus* (pesimä 3, keskittymät) Uudenmaan kannasta pääosa esiintyy edustavilla saaristoalueilla ja keskittymät ovat aivan ulkosaa-riston uloimmilla isohkoilla, kasvipeitteisillä luodoilla.

Pesimä: Sadeln (4–8), Kirkkonummen saaristo/Sommarn (3–5).

Keltavästäräkki *Motacilla flava* (pesimä 8, vähintään 2 rev/km²) on vähentynyt rajusti Uudellamaalla ja kaikki säännölliset pesimäpaikat ovat ennallistamisen tai säilyttämisen arvoisia. 83 tutkitusta suosta laji esiintyi vain

kuudella. Valtaosa Uudenmaan kannasta keskittyy nykyisin suojelualueille ja erityisesti sellaisille, missä laidunusta pidetään kosteikon tuntumassa edelleen yllä tai kasvillisuutta jyrsitään koneellisesti. Hoitotoimet ovat välittömästi vahvistaneet kantaa Laajalahdella ja Saltfjärdenillä.

Pesimä: Laajalahti (5–15), Myransin seutu (9–10), Saltfjärden (21–33), Viikki – Vanhankaupunginlahti (28–29)

Koskikara *Cinclus cinclus* (pesimä 1, talvi 6 yks, vähintään 1/ reittivesistökilometri) 1990-luvun jälkeen pesimäkanta on kutistunut olennaisesti ja enää yksi säännöllinen pesimäpaikka on jäljellä, joskin satunnaispesintöjä on tavattu useilla paikoilla. Tutkimusten mukaan eteläinen pesimäkanta on käytännössä syntynyt, kun pohjoisesta talvehtimaan tulneiden 2. kalenterivuoden naaraiden poismuutto on viivästynyt pitkän talven ja kylmän alkukevään jäl-

jiltä, jolloin pesimisvietti on lauennut ja ne ovat jääneet kevään aikana löytyneen kumppaninsa kanssa pesimään talvehtimispaikoille. Ensimmäisen pesimäkerran jälkeen sama naaras yrittää pesiä samalla paikalla seuraavina vuosina (Pihlainen 2007). Talvien ja alkukeväiden lämmitessä Uudenmaan karapopulaatioon ei ole rekrytoitunut uusia talvehtineita yksilöitä ja pesimäparimäärä on laskenut nopeasti. Uusimaa on 2000-luvun alussa ollut kuitenkin edelleen merkittävä talvehtijoille (saapuvat pääosin Norjasta). Lajin menestymisen kannalta on tärkeää, että vettä virtaa puroissa tai joessa koko vuoden ilman mainittavaa kuivumista, jolloin ravintoeläimet voivat paremmin. Tätä voidaan edesauttaa vesivarojen tasaisemmalla juoksutuksella (missä säännöstelyä tapahtuu), etenkin talviaikaan. Tärkeää on myös veden yleisen laadun parantaminen yläpuolisilla valuma-alueilla, mm. metsä- ja

Linnustolaskentoihin osallistujat Uudellamaalla 2007-2009. Tringan lintupaikkavastaavaa kiittää kaikkia laskentoihin osallistuneita. Nimen perässä oleva numero on +/-arvio henkilön maastopäivistä organisoiduissa laskennoissa. Viranomaislaskijoita ei ole mukana. Vuoden 2010 laskijat mainitaan erillisessä raportissa (Tringa 1/2011).

Aaltonen, Esa	1	Janhonen, Timo	1	Lindy, Juha	15	Sahi, Ilkka	8
Aavikko, Jouko	7	Jukarainen, Aili	3	Linkola, Mirjami	1	Salokangas, Jukka	17
Ahola, Juhani	11	Jämsä, Markku	4	Lokki, Heikki	3	Sammalkorpi, Ilkka	4
Ahola, Kari	16	Jäättelä, Laura	2	Lunden, Kai	7	Santala, Jukka	13
Arkiomaa, Aki	11	Kalenius, Christer	6	Luoto, Anu	3	Seimola, Tuomas	5
Aronen, Mika	4	Kari, Susanna	3	Matsson, Rainer	4	Selin, Henri	4
Asikainen, Mika	3	Karppi, Antti	4	Maula, Hannu	4	Siivonen, Stacy	14
Attila, Risto	2	Karpinen, Jouni	1	Maula, Marita	3	Silvenius, Frans	4
Aula, Pertti	13	Kekkonen, Hannu	1	Mikala, Antti	4	Sirviö, Jukka	11
Below, Antti	2	Kekäläinen, Markku	1	Mikkola, Karno	2	Sulander, Taavi	4
Borg, Philip	12	Keto, Pekka	4	Mikkola, Kauri	27	Stigell, Reima	2
Buchert, Peter	11	Ketonen, Juha	12	Mikola, Aleks	3	Suominen, Marjatta	1
Ceder, Jani	2	Kiviniemi, Olavi	4	Morberg, Roger	3	Syrjälä, Tuomas	7
Eklund, Liisa	7	Kleemola, Lauri	3	Mäkinen, Antto	7	Södersved, Jan	22
Ellermaa, Margus	21	Kleemola, Markku	3	Niemi, Matias	9	Södersved, Matias	4
Eskelin, Toni	2	Koho, Mikko	9	Niiranen, Seppo	5	Södersved, Niina	1
Forsten, Annika	2	Koistinen, Jarmo	4	Niittylä, Juhana	2	Södersved, Ronja	2
Grundström, Roger	6	Koivula, Eelis	3	Nurmela, Pertti	3	Tallgren, Timo	2
Haapasaari, Hannu	2	Koivula, Hanna	1	Närhi, Jani	5	Talvela, Matti	2
Harju, Aalto	5	Koivula, Matti	12	Oksanen, Vesa	4	Talvela, Merja	7
Hasunen, Petri	8	Koskelainen, Jukka	4	Olander, Roger	7	Tennberg, Henrik	4
Heikkinen, Esko	4	Koskinen, Janne	3	Paju, Jaakko	11	Timonen, Juhani	3
Heinilä, Kalle	1	Laiho, Tero	1	Palmu, Helge	2	Toiviainen, Kari	10
Heinonen, Osmo	7	Laitasalo, Jari	2	Panula, Pertti	5	Toivonen, Timo	3
Hellström, Paul	10	Laukkanen, Sampo	1	Pennanen, Jorma	1	Uppstu, Andreas	9
Hinkkanen, Markus	4	Lehikoinen, Aleks	5	Pettay, Timo	3	Uusitalo, Martti	6
Hintikka, Jukka	4	Lehikoinen, Marja	1	Pihlström, Kai	4	Velmala, William	3
Holmström, Hannu	3	Lehikoinen, Sakari	1	Pirinen, Pasi	5	Vilen, Jukka	3
Holmström, Inga	5	Lehtiniemi, Teemu	2	Pokkinen, Reijo	7	Virta, Sami	3
Huttunen, Kalle	7	Lehto, Petri J.	1	Putkonen, Mikko	3	Virtanen, Matti J.	1
Hyvönen, Hanna	3	Lehtonen, Antti	3	Puimalainen, Jarmo	2	Virtanen, Marja-Leena	1
Häärä, Otso	1	Leinonen, Mauri	12	Ranta, Mikael	7	Vosa, Roland	3
Ikonen, Pekka	1	Lindén, Andreas	4	Riihimäki, Matti	1	Wallinmaa, Leo	2
Jalava, Heini	2	Lindholm, Antero	2	Saarinen, Petri	12	Willamo, Risto	5

suo-ojituksia tukkimalla siellä missä siitä ei ole suurta haittaa sekä ojitusten yhteydessä perustettavilla laskeutuslaitailla kiintoaineksen vähentämiseksi. Uittorännit ja muut rakenteet kannattaa jättää koskipaikoilla rauhaan, sillä se pesii helposti niissä.

Talvi: Fagervik (8–11), Karjaanjokilaakso Kärkelänjoki (14–16), Siuntionjoen laakso (8–10)

Pesimä: Karjaanjokilaakso (1)

Rastaskerttunen *Acrocephalus arundinaceus* (pesimä 6, vähintään 1 rev/km²)

Pesimä: Läppträsket (6–8), Tammisaaren lintuvedet (13), Viikki – Vanhankaupunginlahti (6–8)

Kirjokerttu *Sylvia nisoria* (pesimä: kaikki säännölliset paikat) on kärsinyt ainakin sopivien puoliaukeiden alueiden um-

Vanhankaupunginlahti on viiksitimalin *Panurus biarmicus* tärkein esiintymispaikka Uudellamaalla. © Pertti Rasp, Helsinki, 18.6.2010.

peenkasvusta, periaatteessa yleisestä perinnemaisemien vähenemisestä rannikkoseudulla. Gotlannissa, missä lajia erikseen tutkittiin, reviirien määrä on pysynyt aika lailla vakiona vuosikymmenien ajan (Waldenström ym. 2004). Kirjokertun autioituneille pesimäpaikoille, etenkin Natura-alueille tulee perustaa perinnemaisemakohteita – vähintään, mitä lajin eteen voidaan Uudellamaalla tehdä. Reviiriltä pitää löytyä paljon matalia ja puolikorkeita pensaita (ruusupensaat, katajat, pajut), mutta pensaikko ei saisi olla yhtenäinen, vaan peittävyys voi olla 20–50 %. Lisäksi pitää löytyä useita yksittäisiä lehtipuita (pihlaja, orapihlaja, koi-vu), joissa kirjokerttu yleensä ruokailee (Waldenström ym 2004). Puusto ei saa myöskään olla yhtenäistä.

Pesimä: enää yksi säännöllinen paikka tiedossa 2000-luvun lopussa Kirkkonummella. Laji voisi edelleen esiintyä Tammisaaren rannikkoalueen sisälahtien tun-

tumassa, kenties saaristossakin. Lisäksi Saltfjärdenillä vielä vuonna 1997 11 paria, nykytilanne ei ole tiedossa, mahdollisesti yksi reviiri.

Viiksitimali *Panurus biarmicus* (*pesimä: 3 rev*) häviää herkästi jopa melko isoista ruovikoista. Vanhankaupunginlahden ruovikko näyttäisi olevan tärkeä leviämiskeskus muille alueille.

Pesimä: Tammisaaren lintuvedet (5), Viikki – Vanhankaupunginlahti (16–19)

Peltosirkku *Emberiza hortulana* Esiintymistä ei tunneta valitettavasti kovin kattavasti. Lajin levinneisyysalue on supistunut ja laji on vähentynyt Suomessa paikoin eräästä runsaimman peltolintulajin asemasta hyvin vähälukaiseksi (jopa yli 95 % väheneminen, Väisänen ym. 1998, Väisänen 2006). Kaksi hyvää keskittymää on tiedossa, joilla on vielä ollut vipinää viime viime vuosinakin, vaikka laskusuuntaus

on havaittavissa näilläkin. Lajia voinee hyödyttää maatalouden erityisympäristötuen toimenpitein.

Pesimä: Myransin seutu (11–14) ja Seutulan pelto (15–30)

Pohjansirkku *Emberiza rustica* pesii paikoilla, missä ei juuri ihmisiä kuljelle. Vuosien 2008–2010 kartoitukset osoittivat, että laji esiintyy yksittäispaireina edelleen Uudenmaan puustoisilla soilla (7 suolla 8 reviiriä). Esiintymisen säännöllisyydestä 2000-luvulla on näyttöä kahdelta suolta. Pohjansirkkua käytettiin yhtenä kriteerilajina edustavien lintusoiden valinnassa.

Avustajat

Raportin kyhäämisessä ovat erilaista asiantuntija-apua antaneet mm. Aili Jukarainen, Aleks Lehikoinen, Andreas Lindén, Antti Below, Arto Pummila, Esa Lammi, Jan Södersved, Jyrki

Tolvanen (koskikara), Kari Ahola, Karo Mikkola, Matti Koivula, Pekka Ruusanen, Tapio Solonen, Tuomas Seimola, Taavi Sulander.

VIITTEET

- Angelstam, P., Roberge, J.-M., Löhmus, A., Bergmanis, M., Brazaitis, G., Dönn-Breuss, M., Edenius, L., Kosinski, Z., Kurlavicius, P., Lärmanis, V., Lūkins, M., Mikusinski, G., Račinskis, E., Strazds, M. and Tryjanowski, P. 2004. Habitat modelling as a tool for landscape-scale conservation – a review of parameters for focal forest birds. – *Ecological Bulletin* 51: 427–453.
- Asanti, T., Gustafsson, E., Hongell, H., Hottola, P., Mikkola-Roos, M., Osara, M., Ylimaunu, J. ja Yrjölä, R. 2003: Kosteikkojen linnuston suojeluarvo. – Suomen ympäristö 596. Suomen Ympäristökeskus, Helsinki.
- BirdLife Suomen lintupaikkatietokanta (= IBA-selain). Rekisteri sisältää yli 2500 lintupaikkaa lintutietoineen ja kuvauksineen.
- De Leeuw, J. J. 1999: Food intake rates and habitat segregation of Tufted Duck, *Aythya fuligula* and Scaup *Aythya marila* exploiting Zebra mussels *Dreissena polymorpha*. – *Ardea* 87:15–31.
- Delany, S., Scott, D., Dodman, T. & Stroud, D. (toim.) 2009: An Atlas of Wader Populations in Africa and Western Eurasia. – Wetlands International, Wageningen, The Netherlands.
- Drent, R. (toim.) 2005: Seeking nature's limits. – KNNV Publishing, Utrecht. 314 s.
- Ebbinge, B. 1991: The Impact of hunting on mortality rates and spatial distribution on geese wintering in Western Palearctic. – *Ardea* 79: 197–210.
- Ellermaa, M. 2004: Länsi-Uudenmaan pesivät selkälokit 2003. – *Tringa* 31(2): 108–109.
- Ellermaa, M. 2009: Tringa kartoitti Siiponkorven. – *Tringa* 36(1):2–6.
- Ervasti, E. 2004: Pohjan kaakkurit. – *Tringa* 31(2): 94–107.
- Forsman, D. & Ahola K. 1987: Kirkkonummen linnustoselvitys 1984. – Kirkkonummen ympäristönsuojelulautakunta 3.
- Heath, M. F., Evans, M. I., Hoccom, D. G., Payne, A. J. & Peet, N. B. 2000 (toim.). Important Bird Areas of Europe: Priority Sites for Conservation. 2 vols. BirdLife conservation series No 8. BirdLife International, Cambridge UK.
- Joosten, H. 1997: European mires: a preliminary status report. – International Mire Cons. Group Members Newsl. 3: 10–13.
- Kimmel, K., Kull, A., Salm, J.-O. & Mander Ü. 2008: The status, conservation and sustainable use of Estonian wetlands. – *Wetlands Ecology and Management* 18(4): 375–395.
- Koffijberg, K. & Schaffer, N. (toim.) 2006: International Single Species Action Plan for the Conservation of the Corncrake *Crex crex*. – CMS Technical Series No. 14 & AEWA Technical Series 9. Bonn, Germany.
- Koskimies, P., Kuntsi, V., Metsänen, T., Niiranen, S. & Toiminen, P. 2008: Hyvinkään Ritassaarensuon voimajohtojen vaikutus linnustoon. – Tutkimusraportti, Keski- ja Pohjois-Pohjanmaan Lintuharrastajat Apury. 52 s.
- Lammi, E. 2010a: Nummi-Pusulan lintuvesien hoito- ja käyttösuunnitelma. 2010. – Ympäristösuunnittelu Enviro Oy. Luonnos.
- Lammi, E. 2010b: Vuoden 2008 linnut – naurulokki ja pikkulokki. – Linnutvuosikirja 2009:28–35.
- Lammi, E., Koivula, M., Pienmunne, E. & Routasuo, P. 1998: Kirkkonummen Saltfjärdenin pesimälinnusto 1997. – Uudenmaan ympäristökeskus. Monisteita Nro 43. 26 s.
- Lammi, E. & Nironen M. 2010: Suomenojan lintualue. Säilytettävän alueen rajaaminen linnuston perusteella. – Ympäristösuunnittelu Enviro Oy. 15 s (raportti).
- Lammi, E. & Routasuo, P. 2009: Espoon lintuvesien pesimälinnuston seuranta ja viitasammakkoselvitys 2008. – Espoon ympäristölautakunnan julkaisusarja 1/2009.
- Lehikoinen, A., Below, A. & Wickman, M. 2006: Tulliniemen luonnonsuojelualueen ja Russarön ympäristön saaristolinnusto vuonna 2005. – *Tringa* 33 (3):152–169.
- Lehtiniemi, T., Leivo, M. ja Sundström, J. 2009: Porvoon seudun maakunnallisesti arvokkaat lintukohteet. - Porvoon seudun lintutieteellinen yhdistys: http://www.saunalahti.fi/~pslybnff/b/iu_reba.pdf
- Leivo, M., Asanti, T., Koskimies, P., Lammi, E., Lampolahti, J., Mikkola-Roos, M. & Virolainen, E. 2002: Suomen tärkeät lintualueet FINI-BA. BirdLife Suomen julkaisuja nro 4. Suomen graafiset palvelut, Kuopio 142 s.
- Lotze, H. K. & Reise, K. (toim.) 2005: Ecological history of Wadden Sea. – Helgoland Marine Research 59 (1).
- Metsähallitus 2007: Medvästön-Stor-mossenin alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja C 29. 81 s.

Räyskä *Hydroprogne caspia* tuntuu viihtyvän Lohjan Osuniemessä kalastusreissuillaan. Pääosa Tringan toimialueen räyskistä pesii yhdessä koloniassa ulkosaaristossa. © Pertti Rasp, Viro, 11.7.2010.

- Pihlainen, J. 2007: Mihin karat katositvat Etelä-Suomesta. – *Cinclus Scandinavicus* 20:9–11.
- Rassi, P., Hyvärinen, E., Juslén, A. & Mannerkoski I. (toim.) 2010: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2010. – Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 685 s.
- Raunio, A., Schulman, A. & Tytti Kontula (toim.) 2008: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus, osat 1 ja 2. – Suomen ympäristö 8/2008.
- Saari, M. 2006: Santahaminan ihana Likolampi. – *Tringa* 33 (3):148–151.
- Solonen, T., Lehtikainen, A. & Lammi, E. (toim.) 2010: Uudenmaan linnusto. – Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys Tringa, Helsinki.
- Solonen, T. & Lavinto, A. 1998: Tuusulanjärven kunnostushakkeeseen liittyvän savenoton odotettavissa olevat vaikutukset lintuvesiohjelman kuuluvan alueen pesivään ja muutonaikaiseen linnustoon. – Luontotutkimus Solonen Oy. Helsinki.
- Solonen, T. & Virolainen, E. 1995: Länsi-Uudenmaan uhanalaiset lintulajit. – *Tringa* 22(3b):4–12.
- Södersved, J. 2009: Karjalohjan Kotojärven ja Vähäjärven pesimälinnuston selvitys 2009. – Moniste.
- Vuorinen, E. 2009: Vihdin Vanjärven hoito- ja käyttösuunnitelma. – Uudenmaan ympäristökeskuksen raportteja 15/2009.
- Väisänen, R. A. 2006: Maalinnuston kannanvaihtelut Etelä- ja Pohjois-Suomessa 1983–2005. – *Linnut vuosikirja* 2005.
- Väisänen, R. A., Lammi, E. ja Koskimies, P. 1998: Muuttuva pesimälinnusto. – Otava, Keuruu. 567 s.
- Väänänen, V.-M., Laine, J., Lammi, E., Lehtiniemi, T. Luostarinen, M. ja Mikkola-Roos, M. 2010: Suomen valkoposkikihanhikanta jatkaa kasvuaan. – *Linnut-vuosikirja* 2009:72–77.
- Waldenström, J., Rhönnsdahl, P. ja Hasselquist, D. 2004: Habitat preferences and population trends in the Barred Warbler *Sylvia nisoria* in the Ottenby area, southeast Sweden. – *Ornis Svecica* 14: 107–116.
- Werner, S., Mörtl, M., Bauer, H.-G. & Rothhaupt, K.-O. 2005: Strong impact of wintering waterbirds on Zebra mussel *Dreissena polymorpha* populations at lake Constance, Germany. – *Freshwater Biology* 50: 1412–1426.
- Yrjölä, R., Rinne, J. & Stigzelius, J. 2003: Tuusulanjärven länsirannan hoidon ja käytön periaatteet. – Monisteita 127, 74 s.

Maakuntahallitus	§ 50	20.03.2013
Maakuntavaltuusto	§ 7	20.03.2013
Maakuntahallitus	§ 103	18.08.2014
Maakuntahallitus	§ 163	08.12.2014
Maakuntahallitus	§ 3	12.01.2015
Maakuntahallitus	§ 80	13.04.2015
Maakuntahallitus	§ 95	11.05.2015
Maakuntahallitus	§ 26	13.03.2017
Maakuntahallitus	§ 68	22.05.2017
Maakuntahallitus	§ 84	19.06.2017
Maakuntahallitus	§ 148	23.10.2017
Maakuntahallitus	§ 13	12.02.2018
Maakuntahallitus	§ 28	26.02.2018
Maakuntahallitus	§ 61	23.04.2018
Maakuntahallitus	§ 133	04.06.2018
Maakuntavaltuusto	§ 19	12.06.2018

Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaava, Östersundomin alue: kaavaehdotuksen hyväksyminen

58/05.00/2011

MHS 20.03.2013 § 50

Maakuntahallitus hyväksyi kokouksessaan 4.3.2013 Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavaehdotuksen, jossa osoitetaan mm. Helsingistä itään suuntautuva raideliikenteeseen tukeutuva taajamatoimintojen alue Östersundomin kautta Sipoon Söderkullaan, seutuliikenteen radan ohjeellinen linjaus Mellunmäestä Söderkullaan, maakunnallisesti merkittävät viheryhteystarpeet Sipoon korvesta rannikolle sekä alueella sijaitsevat Natura 2000 –verkostoon kuuluvat alueet. Ratkaisun vaikutuksista Natura2000 –alueiden luontoarvoihin on laadittu luonnonsuojelulain mukainen arviointi ja siitä on pyydetty Uudenmaan Ely-keskuksen lausunto.

Östersundomin alueelle ollaan laatimassa Helsingin, Vantaan ja Sipoon toimesta kuntien yhteistä yleiskaavaa. Tavoitteena on ollut, että maakuntakaavan ja yhteisen yleiskaavan prosessit sovitetaan yhteen siten, että maakuntakaavassa ratkaistaan merkittävän kasvuvyöhykkeen kytkeytyminen maakunnan aluerakenteeseen ja yhteisessä yleiskaavassa alueen yksityiskohtaisempi maankäyttö.

Koska yhteisen yleiskaavan laadinnan aikataulu on pitkittynyt ja alueen tuleva maankäyttö on edelleen ratkaisematta, maakuntakaavaratkaisu jätetään tältä osin hyväksymättä ja asia palautetaan jatkovalmisteluun. Tällöin myöskään Ely-keskuksen lausuntoa alueen Natura-arvioinnista ei tässä vaiheessa tarvita.

Alueen, jota koskeva kaavaratkaisu jätetään hyväksymättä, tulee olla riittävän laaja, jotta sitä voidaan jatkossa suunnitella toiminnallisena kokonaisuutena osana maakunnan aluerakennetta. Tällainen alue on Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavaehdotuksessa esitetty raideliikenteeseen tukeutuva taajamatoimintojen alue, joka sisältää yhteisen yleiskaava-alueen lisäksi alueita Etelä-Sipoosta Söderkullaan

asti. Alue, joka ehdotetaan jätettäväksi hyväksymättä, on esitetty liitekartassa 1. Tältä alueelta ei kumota voimassa olevia maakuntakaavoja lukuun ottamatta Heli-radan linjausta ja kehäkaupungin kehittämisvyöhykemerkintää (liitekartta 2.) Alueelle voimaan jäävä maakuntakaavatilanne on esitetty epävirallisessa yhdistelmäkartassa (liitekartta 3).

Alueen suunnittelua jatketaan maakuntahallituksen 4.3.2013 hyväksymän kaavaehdotuksen pohjalta ja prosessi sovitetaan yhteen yhteisen yleiskaavan laadinnan kanssa.

Mkj:n ehdotus:

Maakuntahallitus päättää muuttaa ehdotustaan maakuntavaltuustolle siten, että

- maakuntahallituksen 4.3.2013 hyväksymästä Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavaehdotuksen kaavaratkaisusta jätetään tässä vaiheessa hyväksymättä liitekartassa 1 esitetty alue. Tältä osin ratkaisu palautetaan jatkovalmisteluun.
- hyväksymättä jätettävältä alueelta kumotaan voimassa olevista maakuntakaavoista ainoastaan Heli-radan linjaus ja kehäkaupungin kehittämisvyöhyke (liitekartta 2).

Lisäksi maakuntahallitus esittää maakuntavaltuustolle, että se

- oikeuttaa toimiston tarkistamaan ministeriöön toimitettavat asiakirjat muutetun päätöksen mukaisiksi
- ottaa tässä esitetyt muutokset käsiteltäväkseen ylimääräisenä asiana kokouksessaan 20.3.2013.

Muilta osin maakuntahallitus pitäytyy 4.3.2013 maakuntavaltuustolle tekemässään esityksessä.

Pöytäkirja tarkastetaan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Valmistelija:

Riitta Murto-Laitinen 046 855 8551

Liitteet:

1. Alue, joka jätetään hyväksymättä Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavaehdotuksesta
2. Kumottavaksi esitettävät merkinnät hyväksymättä jätettävältä alueelta
3. Maakuntakaavojen epävirallinen yhdistelmä

Käsittely:

Maakuntajohtaja täydensi ehdotustaan kokouksessa koskien asian ottamista valtuuston käsittelyyn ylimääräisenä asiana sekä alkuperäisen ehdotuksensa toista kohtaa hyväksymättä jätettävän alueen osalta.

Lisäksi maakuntajohtaja totesi, että liitekarttoja on tarkistettu muutetun ehdotuksen mukaisiksi.

Mkj:n uusi ehdotus:

Maakuntahallitus esittää maakuntavaltuustolle, että se ottaa tässä esitetyt

lisäykset ja muutokset käsiteltäväkseen ylimääräisenä asiana kokouksessaan 20.3.2013 osana pykälää 6, Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavaehdotuksen hyväksyminen.

Maakuntahallitus esittää maakuntavaltuustolle, että varsinaisen esityslistan pykälän 6 pohjaehdotukseen lisätään seuraavat kohdat:

- että maakuntahallituksen 4.3.2013 hyväksymästä Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavaehdotuksen kaavaratkaisusta jätetään tässä vaiheessa hyväksymättä liitekartassa 1 esitetty alue. Tältä osin ratkaisu palautetaan jatkovalmisteluun.
- että hyväksymättä jätettävältä alueelta kumotaan voimassa olevista maakuntakaavoista ainoastaan Heli-radon linjaus, kolmioraide Vuosaaren satamaradalta Heli-radalle ja kehäkaupungin kehittämisvyöhyke (liitekartta 2).
- oikeuttaa toimiston tarkistamaan ministeriöön toimitettavat asiakirjat muutetun päätöksen mukaisiksi

Liitekarttoja on tarkistettu muutetun ehdotuksen mukaisiksi.

Päätös:

Maakuntahallitus hyväksyi maakuntajohtajan kokouksessa täydentämän ehdotuksen.

Pöytäkirja tarkastettiin tämän pykälän osalta kokouksessa.

Maakuntavaltuusto 20.03.2013 § 7

Ehdotus:

Maakuntavaltuusto päättää ottaa maakuntahallituksen hyväksymät lisäykset ja muutokset käsiteltäväkseen ylimääräisenä asiana kokouksessaan 20.3.2013 osana pykälää 6, Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavaehdotuksen hyväksyminen.

Varsinaisen esityslistan pykälän 6 pohjaehdotukseen lisätään seuraavat kohdat:

- maakuntahallituksen 4.3.2013 hyväksymästä Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavaehdotuksen kaavaratkaisusta jätetään tässä vaiheessa hyväksymättä liitekartassa 1 esitetty alue. Tältä osin ratkaisu palautetaan jatkovalmisteluun.
- hyväksymättä jätettävältä alueelta kumotaan voimassa olevista maakuntakaavoista ainoastaan Heli-radon linjaus, kolmioraide Vuosaaren satamaradalta Heli-radalle ja kehäkaupungin kehittämisvyöhyke (liitekartta 2).
- oikeuttaa toimiston tarkistamaan ministeriöön toimitettavat asiakirjat muutetun päätöksen mukaisiksi.

Liitekarttoja on tarkistettu muutetun ehdotuksen mukaisiksi.

Päätös:

Maakuntavaltuusto hyväksyi ehdotuksen.

Vaihemaakuntakaavaehdotukseen esitetyt lisäykset ja muutokset päätetään osana muutettua §:ää 8, Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavaehdotuksen hyväksyminen.

MHS 18.08.2014 § 103

Östersundomin alueelle ollaan laatimassa Helsingin kaupungin, Vantaan kaupungin ja Sipoon kunnan toimesta kuntien yhteistä yleiskaavaa. Tavoitteena on sovittaa maakuntakaavoituksen ja yhteisen yleiskaavan prosessit yhteen siten, että maakuntakaavassa ratkaistaan merkittävän kasvuvyöhykkeen kytkeytyminen maakunnan aluerakenteeseen ja yhteisessä yleiskaavassa alueen yksityiskohtaisempi maankäyttö.

Maakuntahallitus hyväksyi kokouksessaan 4.3.2013 Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavaehdotuksen. Maakuntahallitus esitti maakuntavaltuustolle, että kaavaehdotuksesta jätetään hyväksyttämättä alue, joka oli kaavaehdotuksessa esitetty raideliikenteeseen tukeutuvana taajamatoimintojen alueena sisältäen yhteisen yleiskaava-alueen lisäksi alueita Etelä-Sipoosta Söderkullaan asti. Tehdyn esityksen syynä oli alueen keskeneräinen yleiskaavatilanne. Maakuntavaltuusto hyväksyi esityksen ja kyseistä aluetta koskevan maakuntakaavaratkaisun osalta asia palautettiin jatkovalmisteluun.

Päätöksen edellyttämä maakuntakaavan jatkovalmistelu on ajankohtaistunut. Kuntien yhteisen yleiskaavan valmistelu on edennyt ja kuntien tavoitteena on saada yleiskaavaehdotus lausunnoille ja nähtäville vuoden 2015 alussa. Yleiskaavan vaatima Natura 2000-alueita koskeva vaikutusarviointi valmistuu kokonaisuudessaan syyskuun lopulla, jonka jälkeen kunnat lähettävät sen ely-keskukselle luonnonsuojelulain edellyttämälle lausunnon. Kaavan juridisista edellytyksistä suhteessa Natura-alueisiin valmistuu erillinen selvitys elokuun puoliväliin mennessä.

Maakuntakaava on maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetyllä tavalla ohjeena laadittaessa kuntien yhteistä yleiskaavaa. Maakuntakaavan ohjausvaikutuksen varmistamiseksi tulee sen ja yhteisen yleiskaavan laadinta- ja käsittelyaikataulujen olla keskenään maankäyttö- ja rakennuslain edellyttämällä tavalla kytköksissä. Molempia kaavoja voidaan laatia rinnan samoja selvityksiä hyödyntäen, mutta koska ympäristöministeriö vahvistaa molemmat kaavatasot, maakuntakaava tulee vahvistaa ympäristöministeriössä ennen yhteisen yleiskaavan vahvistamista.

Uudenmaan liiton ja kuntien välillä on asiassa ollut jatkuvaa tiedonvaihtoa ja yhteydenpitoa. Liitto on osallistunut yhteisen yleiskaavan Natura-vaikutusten arviointiselvityksen laadintaan, joten ajantasaista arviointiaineostoa on saatavissa myös liiton käyttöön. Myös

valmisteluaikatauluja on sovitettu yhteen.

Lähtökohtana on, että maakuntakaavan jatkovalmistelu voisi edetä vahvistamatta jääneen alueen osalta 2. vaihemaakuntakaavan nähtävillä olleen ehdotuksen pohjalta. Koska uusimmat aluetta koskevat luontoselvitykset ja Natura-arvioinnit ovat tuoneet lisätietoa, jotka edellyttävät merkittäviä muutoksia myös maakuntakaavaehdotukseen, on maakuntakaava asetettava hyväksyttämättä jääneen alueen osalta uudelleen nähtäville maankäyttö- ja rakennuslain 32§:n mukaisesti.

Maakuntakaavan uudelleen nähtäville asettaminen edellyttää uuden kaavakartan ja muiden kaava-asiakirjojen valmistelun ja hallituskäsittelyn. Tarkistettu maakuntakaavaehdotus on mahdollista tuoda maakuntahallituksen käsittelyyn aikaisintaan marraskuun kokoukseen 17.11.2014. Tämän jälkeen kaavan nähtävillä olosta kuulutetaan ja kaava lähetetään lausunnoille. Lausuntoihin ja muistutuksiin laaditaan vastineet, jotka maakuntahallitus hyväksyy. Maakuntakaavan vaikutuksista Natura 2000-alueisiin laaditaan arviointi ja siitä pyydetään ely-keskuksen lausunto. Hallitus hyväksyy kaavan ja lähettää sen maakuntavaltuuston hyväksyttäväksi. Ensimmäinen aikataulullisesti mahdollinen kaavan hyväksyvä maakuntavaltuuston kokous voisi olla kesäkuussa 2015 pidettävä kokous. Edellä esitetty aikataulu mahdollistaa yhteisen yleiskaavan käsittelyn kunnissa suunnitellun aikataulun mukaisesti. Aikataulutukseen liittyy kuitenkin vielä useita epävarmuustekijöitä.

Maakuntajohtajan ehdotus:

Maakuntahallitus merkitsee Östersundomin aluetta koskevan maakuntakaavoitustilanteen tiedoksi.

Valmistelija:

Lasse Rekola 044 299 0678

Päätös:

Merkittiin tiedoksi.

MHS 08.12.2014 § 163

Maakuntahallitus hyväksyi kokouksessaan 4.3.2013 Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavaehdotuksen. Maakuntahallitus esitti maakuntavaltuustolle, että kaavaehdotuksesta jätetään hyväksyttämättä alue, joka oli kaavaehdotuksessa esitetty raideliikenteeseen tukeutuvana taajamatoimintojen alueena sisältäen Östersundomin yhteisen yleiskaava-alueen lisäksi alueita Etelä-Sipoosta Söderkullaan asti. Tehdyn esityksen syynä oli alueen keskeneräinen yleiskaavatilanne. Maakuntavaltuusto hyväksyi esityksen ja kyseistä aluetta koskevan maakuntakaavaratkaisun osalta asia palautettiin jatkovalmisteluun. Ympäristöministeriö vahvisti 2. vaihemaakuntakaavan 30.10.2014.

Päätöksen edellyttämä 2. vaihemaakuntakaavan jatkovalmistelu on valmistunut. Kaava-alueesta käytetään nimeä Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaava – Östersundomin alue. Tarkistettu ja muutettu ehdotus on osa 2. vaihemaakuntakaavaa ja pohjaa siten sen suunnitteluperiaatteisiin. Edelliseen nähtävillä olleeseen ehdotukseen on tehty useita olennaisiksi katsottavia muutoksia. Siten kaava on asetettava

hyväksymättä jääneen alueen osalta uudelleen nähtäville MRA 32§:n mukaisesti. Muutoksia on tehty mm. taajamatoimintojen alueiden ja virkistysalueiden rajauksiin sekä aluekeskuksen sijaintiin. Ehdotukseen on lisätty uusina merkintöinä luo-alueita, saaristovyöhyke, teknisen huollon kohdemerkintöjä, työpaikka-alueita sekä maakunnallisesti merkittäviä kulttuuriympäristöjä. Muutettu kaavakartta ja kumottavaksi esitettävät merkinnät, kaavamerkinnät ja suunnittelumääräykset on esitetty kaavaselostuksessa sekä myös erikseen tämän listatekstin liitteinä.

Östersundomin alueelle on valmistunut ehdotus Helsingin kaupungin, Vantaan kaupungin ja Sipoon kunnan yhteiseksi yleiskaavaksi. Maakuntakaavoituksen ja yhteisen yleiskaavan prosessit on sovitettu yhteen siten, että maakuntakaavassa ratkaistaan merkittävän kasvuvyöhykkeen kytkeytyminen maakunnan aluerakenteeseen ja yhteisessä yleiskaavassa alueen yksityiskohtaisempi maankäyttö. Maakuntakaavan ohjausvaikutuksen varmistamiseksi ovat sen ja yhteisen yleiskaavan laadinta- ja käsittelyaikataulujen olleet keskenään maankäyttö- ja rakennuslain edellyttämällä tavalla kytköksissä. Maakuntakaavan, kuten myös yhteisen yleiskaavan, vahvistaa ympäristöministeriö.

Kaavaehdotuksen nähtävillä olosta kuulutetaan ja kaava lähetetään lausunnoille. Kuulutuksessa noudatetaan 2. vaihemaakuntakaavan kuulusmenettelyä.

Kaavaehdotuksen vaikutuksista Natura 2000-alueisiin on laadittu arviointi. Arviointiselostus on listatekstin liitteenä. Arvioinnissa päädytään johtopäätökseen, että kaavaehdotuksella on vaikutuksia Natura-alueiden perusteena oleviin luontotyyppeihin ja lajeihin, mutta että kaava ei merkittävästi heikennä luonnonsuojelulain 66 §:n tarkoittamalla tavalla Natura-alueiden luontoarvoja. Arviointiselostuksesta pyydetään luonnonsuojelulain mukainen lausunto Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta ja metsähallitukselta.

Lausuntoihin ja muistutuksiin laaditaan vastineet, jotka maakuntahallitus hyväksyy. Hallitus hyväksyy kaavan ja lähettää sen maakuntavaltuuston hyväksyttäväksi. Tavoitteena on, että maakuntavaltuusto hyväksyy kaavan kokouksessaan 10.6.2015.

Maakuntajohtajan ehdotus:

Maakuntahallitus

- hyväksyy Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan Östersundomin alueen kaavaehdotuksen ja päättää asettaa ehdotuksen maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti nähtäville ja pyytää siitä lausunnot
- merkitsee tiedoksi selvityksen kaavaehdotuksen vaikutuksista Natura 2000-alueisiin ja päättää pyytää siitä Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä metsähallituksen lausunnot
- oikeuttaa toimiston tekemään kaava-asiakirjoihin ja Natura-arviointia koskevaan selvitykseen ennen nähtävillä oloa ja lausuntopyyntöjä niiden edellyttämät tekniset korjaukset ja muutokset.

Valmistelija:

Lasse Rekola 044 299 0678

Käsittely:

Maakuntajohtaja muutti kokouksessa päätösehdotustaan.

Maakuntajohtajan
muutettu ehdotus:

Maakuntahallitus palauttaa Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavaan sisältyvän Östersundomin alueen muutosehdotuksen uudelleen valmisteluun ja muutosehdotus käsitellään maakuntahallituksen ylimääräisessä kokouksessa 12.1.2015.

Päätös:

Maakuntahallitus hyväksyi maakuntajohtajan kokouksessa muutetun ehdotuksen.

MHS 12.01.2015 § 3

Maakuntahallitus palautti kokouksessaan 8.12.2014 Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavaan sisältyvän Östersundomin alueen muutosehdotuksen uudelleen valmisteluun ja päätti käsitellä sen uudelleen ylimääräisessä kokouksessa 12.1.2015. Maakuntahallitus edellytti kaava-asiakirjojen toimittamista ennakoon postitse. Aineisto on postitettu 19.12.2014.

Uudelleen valmistelun aikana on kaavakarttaan tehty tekninen muutos muuttamalla Landbon itäpuolelle osoitettu ohjeellinen voimalinja aiemmin merkitystä 110 kilovoltin voimalinjasta 400 kilovoltin voimalinjaksi. Kaavaselistusta sekä Natura-arviointia on täydennetty ja niihin on tehty teknisiä korjauksia. Kaavakartta ja kumottavaksi esitettävät merkinnät, kaavamerkinnät ja suunnittelumääräykset on esitetty kaavaselistuksessa sekä myös erikseen listatekstin liitteinä.

Kaavaehdotus asetetaan uudelleen nähtäville MRA 32 §:n mukaisesti. Kaavaehdotuksen nähtävillä olosta kuulutetaan ja kaava lähetetään lausunnoille. Kuulutuksessa noudatetaan 2. vaihemaakuntakaavan kuulutusmenettelyä. Lausuntoihin ja muistutuksiin laaditaan vastineet, jotka maakuntahallitus hyväksyy. Hallitus hyväksyy kaavan ja lähettää sen maakuntavaltuuston hyväksyttäväksi. Tavoitteena on, että maakuntavaltuusto hyväksyy kaavan kokouksessaan 10.6.2015.

Kaavaehdotuksen vaikutuksista Natura 2000-alueisiin on laadittu arviointiselvitys, joka on listatekstin oheismateriaalina. Arvioinnissa päädytään johtopäätökseen, että kaavaehdotuksella on vaikutuksia Natura-alueiden perusteena oleviin luontotyypeihin ja lajeihin, mutta että kaava ei merkittävästi heikennä luonnonsuojelulain 66 §:n tarkoittamalla tavalla Natura-alueiden luontoarvoja. Arviointiselvityksestä pyydetään luonnonsuojelulain mukainen lausunto Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta ja metsähallitukselta.

Maakuntajohtajan ehdotus:

Maakuntahallitus

- hyväksyy Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan, Östersundomin alueen kaavaehdotuksen ja päättää asettaa ehdotuksen maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti nähtäville ja pyytää siitä lausunnot

- merkitsee tiedoksi selvityksen kaavaehdotuksen vaikutuksista Natura 2000-alueisiin ja päättää pyytää siitä Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä metsähallituksen lausunnot
- oikeuttaa toimiston tekemään kaava-asiakirjoihin ja Natura-arviointia koskevaan selvitykseen ennen nähtävillä oloa ja lausuntopyyntöjä niiden edellyttämät tekniset korjaukset ja muutokset.

Valmistelija:

Lasse Rekola 044 299 0678

Käsittely:

Johanna Karimäki Irja Ansalehto-Salmen kannattamana teki seuraavan esityksen: "Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaava, Östersundomin alueen kaavaehdotus, palautetaan uudelleen valmisteluun.

Maakuntakaavaehdotuksella on tunnistettu olevan heikentäviä vaikutuksia kolmeen tarkasteltuun Natura-alueeseen mm. Salmenkallion alueella. Östersundomin kaava-alueelle on kuitenkin mahdollista toteuttaa asutustavoitteet, kun selvitetään asutusalueiden rajauksia ja selvitetään tiiviimmän rakentamisen mahdollisuus alueille, joista ei aiheudu merkittävää haittaa luonnolle.

Kaava ohjaa noin 5 neliökilometriä Sipoonkorven metsämantereesta pientalovaltaiseen asutukseen sekä uhkaa Mustavuori-Östersundomin Natura-alueen linnustoarvoja sekä Sipoonkorven maakunnallisesti arvokasta lintualueita. Tilannetta auttaisi, mikäli Landbon ympäristön rakentamisalueita supistettaisiin esim. 150 ha verran siten, että supistus kohdistuisi luontoarvojen kannalta kriittisimmille alueille. Myös esimerkiksi Granön saarella tulisi osoittaa SL-varauksina ja luo-merkinnöillä alueen arvokkaat luontoalueet, joista tärkeimmät on tunnistettu Itä-Uudenmaan liiton maakunnallisesti arvokkaiden luontoalueiden (MALU) selvityksessä."

Koska oli tehty kannatettu palautusehdotus, puheenjohtaja totesi, että asiasta on äänestettävä. Suoritettussa äänestyksessä maakuntajohtajan esitystä kannattaneet äänestivät JAA ja Karimäen esitystä kannattaneet äänestivät EI. Äänestyksessä annettiin ääniä seuraavasti:

- 8 JAA-ääntä (Markkula, Lehtimäki, Taipale, Herttuainen, Mäkelä, Heijnsbroek-Wirén, Sainio, Salonen)
- 5 EI-ääntä (Karimäki, Luukkainen, Karhuvaara, Krohn, Ansalehto-Salmi)

Puheenjohtaja totesi, että maakuntajohtajan esitys on tullut maakuntahallituksen päätökseksi.

Tämän jälkeen Arja Karhuvaara Markku Markkulan kannattamana esitti, että maakuntahallituksen päätökseen lisätään seuraava ponsi: "Käsitellessään 2. maakuntakaavaan kuuluvaa Östersundomin alueen kaavaehdotusta Uudenmaan maakuntahallitus esittää, että lausunnolle lähtevässä 2. maakuntakaavassa selvitetään vaihtoehtona SITO:n 24.4.2013 Helsingin kaupungille tekemässä kaivumaiden kehittämisohjelmassa esittämät läjitys- ja kallionottoalueet Porvoon ja Sipoon rajalla, maakuntaehdotuksessa mainitun logistiikka-alueen kaakkoiskulman vierestä ja eteläpuolella. Kaikkien vaihtoehtojen huolellisella arvioinnilla

minimoidaan louhinnan ja maamassojen käsittelyn jo valmiille asuinalueille aiheuttamat haitat."

Koska kaikki eivät olleet tehdyn ponsiehdotuksen takana puheenjohtaja totesi, että asiasta on äänestettävä. Suoritetussa äänestyksessä maakuntajohtajan esitystä kannattaneet äänestivät JAA ja Karhuvaaran esitystä kannattaneet äänestivät EI. Äänestyksessä annettiin ääniä seuraavasti:

- 7 JAA-ääntä (Taipale, Herttuainen, Mäkelä, Heijnsbroek-Wirén, Ansalehto-Salmi, Sainio, Salonen)
- 4 EI-ääntä (Markkula, Luukkainen, Karhuvaara, Lehtimäki)
- 2 tyhjää (Karimäki, Krohn)

Äänestyksen jälkeen ponsiehdotus raukesi.

Päätös:

Maakuntahallitus

- hyväksyi Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan, Östersundomin alueen kaavaehdotuksen ja päätti asettaa ehdotuksen maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti nähtäville ja pyytää siitä lausunnot
- merkitsi tiedoksi selvityksen kaavaehdotuksen vaikutuksista Natura 2000-alueisiin ja päätti pyytää siitä Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä metsähallituksen lausunnot
- oikeutti toimiston tekemään kaava-asiakirjoihin ja Natura-arviointia koskevaan selvitykseen ennen nähtävillä oloa ja lausuntopyyntöjä niiden edellyttämät tekniset korjaukset ja muutokset.

MHS 13.04.2015 § 80

Maakuntahallitus hyväksyi 12.1.2015 Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan, Östersundomin alueen kaavaehdotuksen ja päätti asettaa ehdotuksen maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti nähtäville ja pyytää siitä lausunnot. Kaavaehdotus oli nähtävillä 20.1. – 20.2.2015. Lausuntoaika oli 20.1.- 20.2.2015. Kaavaehdotuksen vaikutuksista Natura 2000-ohjelman alueisiin laaditusta arvioinnista pyydettiin luonnonsuojelulain mukainen lausunto Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta ja Metsähallitukselta.

Ehdotuksesta tehtiin 34 muistutusta. Muistutuksissa tuotiin esille erityisesti huoli kaavaehdotuksen aluevarausten suhteesta kiinteistökohtaisiin rakentamisedellytyksiin ja mm. virkistysalueiden rajausten vaikutuksesta nykyiseen rakennuskantaan. Yhdeksän muistutusta koski Länsisalmen Purosillan aluetta. Myös Västerkullan alueesta ja kaavaehdotuksen luo-alueista saatiin useita muistutuksia.

Lausuntoja saatiin 37. Osassa lausuntoja todettiin, ettei ehdotukseen ole huomauttamista. Lausunnoissa esitetyt muutokset ja tarkistukset ovat vähäisiä ja liittyvät monin osin maakuntakaavan yleispiirteisyyteen, kaavan tulkintaan sekä tarpeeseen täydentää kaavaselistusta. Kuntien lausunnoissa katsottiin kaavaehdotuksen vastaavan hyvin kuntien tavoitteita vähäisin tulkintaa tai merkintöjä koskevin tarkennuksin. Useissa lausunnoissa kiinnitettiin huomiota luontovaikutuksiin ja metsätalouden toimintaedellytyksiin. Sekä lausunnot että muistutukset ovat esillä

kokouksessa.

Lausunnot Natura 2000-ohjelman alueisiin kohdistuvista vaikutuksista tehdystä arvioinnista saatiin Metsähallitukselta 11.3.2015 ja Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta 19.3.2015. Molemmat lausunnot ovat kokonaisuudessaan oheismateriaalina.

Metsähallitus pitää Sipoonkorven ja Sipoonjoen Natura 2000 -alueiden osalta oikeina maakuntakaavan Natura-vaikutusten arvioinnin johtopäätöksiä, joiden mukaan maakuntakaavaehdotuksella on alueisiin ja niiden luontoarvoihin heikentäviä vaikutuksia, mutta nämä vaikutukset eivät ole merkittäviä. Sen sijaan lausunnossa todetaan, ettei maakuntakaavaratkaisu ole Mustavuori-Östersundomin alueen osalta luonnonsuojelulain 66.1. §:n mukaan mahdollinen. Maakuntakaava sallisi ja ohjaisi kaavoittamaan Salmenkallion alueen yleiskaavaehdotuksen mukaan keskustoimintojen, kerrostalovaltaiseksi ja kaupunkikerrostalovaltaiseksi alueeksi tavalla, mikä johtaisi käytettävissä olevan aineiston (yleiskaavan Natura-arviointi) mukaan merkittävään haittaan Mustavuori-Östersundomin alueen suojeluperusteena oleville luontoarvoille. Maakuntakaavan Natura-arviossa esiin tuodut näkökohdat, kuten kaavan yleispiirteisyys, kevyemmän rakentamisen salliminen, suunnittelumääräykset ja niiden sekä lieventämistoimien toteuttaminen kuntakaavoituksessa ja lupamääräyksissä haitallisten vaikutusten ehkäisijöinä eivät ole Metsähallituksen näkemyksen mukaan riittäviä ohjauskeinoina ja perusteina siihen, että merkittävää haittaa ei aiheutuisi.

ELY-keskus toteaa lausunnossaan, että vaikutuksia on selvitetty tavalla, joka täyttää luonnonsuojelulain 65 §:ssä tarkoitetun asianmukaisuuden vaatimukset ja sen pohjalta voidaan tehdä johtopäätöksiä vaikutusten merkittävydestä. ELY-keskus katsoo, että maakuntakaavaehdotus ei yksistään tai yhdessä muiden tiedossa olevien hankkeiden ja suunnitelmien kanssa merkittävästi heikennä Sipoonkorven ja Sipoonjoen Natura-alueiden suojelun perusteena olevia luonnonarvoja, kun arvioinnissa esitetyt lieventämistoimet toteutetaan.

Mustavuoren lehdon ja Östersundomin lintuvedet Natura-alueen osalta ELY-keskus katsoo, että maakuntakaavaehdotuksella on yksistäänkin luonnonsuojelulain 66 §:ssä tarkoitettuja merkittävästi heikentäviä vaikutuksia. Heikentäviä vaikutuksia kohdistuu lintudirektiivin liitteen I lajeista kehrääjälle, pyylle ja ruisrääkälle. Linnuston kannalta tarkasteltuna ei ole myöskään perusteltua sulkea pois Natura-alueen eheyteen kohdistuvien vaikutusten merkittävästi heikentävien vaikutusten mahdollisuutta ja varovaisuusperiaatetta noudattaen on heikentävät vaikutukset luontotyyppiin kasvipeitteiset silikaattikalliot katsottava merkittäviksi. Lausunnossa katsotaan maakuntakaavaehdotuksen vaativan muutoksia Salmenkallion, Kapellvikenin ja Karlvikenin alueilla. Lausunto ei ota kantaa mahdollisiin aluerajausmuutoksiin.

Saadut lausunnot ovat merkittäviä maakuntakaavaehdotuksen jatkokäsittelyn kannalta. Luonnonsuojelulain 66 §:n mukaan viranomaisen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseksi taikka hyväksyä tai vahvistaa suunnitelmaa, jos arviointi ja lausuntomenettely osoittavat hankkeen tai suunnitelman merkittävästi heikentävän niitä luonnonarvoja,

joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon. Lupa voidaan kuitenkin myöntää taikka suunnitelma hyväksyä tai vahvistaa, jos valtioneuvosto yleisistunnossa päättää, että hanke tai suunnitelma on toteutettava erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavasta syystä eikä vaihtoehtoista ratkaisua ole. Jos alueella on luontodirektiivin liitteessä I tarkoitettu ensisijaisesti suojeltava luontotyyppi tai liitteessä II tarkoitettu ensisijaisesti suojeltava laji, noudatetaan tavanomaista tiukempia lupaedellytyksiä ja lisäksi asiasta on hankittava Euroopan komission lausunto.

Uudenmaan liitto on luonnonsuojelulain 66§:n mukainen viranomainen. Kaavan hyväksyminen vastoin viranomaisen arviointilausuntoa on kuitenkin liiton itsensä harkinnassa, mutta mikäli päätöksellä rikotaan edellä mainittua luonnonsuojelulain oikeusohjetta, muodostaa se valitusperusteen.

Jos ratkaisuun haetaan valtioneuvoston poikkeamispäätöstä voi liitto ratkaista asian vasta sen jälkeen kun valtioneuvosto on käsitellyt asian ja tehnyt siitä myönteisen päätöksen.

Kolmas, tavanomaisempi tapa edetä kaavaprosessissa on muuttaa kaavaehdotusta lausunnoissa edellytetyillä tavoilla, arvioida ovatko muutokset olennaisia ja onko ehdotus laitettava uudelleen nähtäville MRA 32 §:n mukaisesti.

Maakuntajohtajan ehdotus:

Maakuntahallitus merkitsee saadun palautteen ja Natura-lausunnot tiedoksi. Kaavan valmistelua jatketaan selvittämällä kaavaprosessin jatkon vaatimia etenemistapoja ja kaavaehdotuksen vaatimien muutosten sijaintia, aluerajauksia ja merkittävyyttä uudelleen nähtäville asettamisen kannalta. Liitto neuvottelee ympäristöministeriön, Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen, Metsähallituksen, Östersundom-toimikunnan, Helsingin, Sipoon ja Vantaan kuntien kanssa. Esitys jatkotoimenpiteistä ja kaavan aikataulusta tuodaan hallituksen päätettäväksi toukokuun kokoukseen.

Valmistelija:

Lasse Rekola 0400 299 0678

Päätös:

Maakuntahallitus hyväksyi ehdotuksen.

MHS 11.05.2015 § 95

Maakuntahallitus merkitsi Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavaehdotuksesta saadun palautteen tiedoksi ja valtuutti toimiston selvittämään kaavaprosessin jatkon vaatimia etenemistapoja ja neuvottelemaan eri tahojen kanssa.

Liitto on käynyt neuvottelun Östersundom-toimikunnan ja Östersundom-projektin edustajien kanssa 27.4.2015. Muistio kokouksesta

on oheismateriaalina. Neuvottelussa käsiteltiin eri etenemisvaihtoehtoja sekä maakuntakaavaehdotuksen että Östersundomin yhteisen yleiskaavan osalta. Neuvotteluissa todettiin sekä toimikunnan että projektin taholta, että yleiskaavan kannalta todennäköisin etenemisvaihtoehto on poikkeamisen hakeminen. Asiasta päättävä Östersundom-toimikunta ei ole tehnyt asian suhteen vielä päätöstä. Todettiin, että olisi tarkoituksenmukaisinta, että maakuntakuntakaavaprosessia ei viedä eteenpäin ennen kuin Östersundom-toimikunta on tehnyt päätöksen poikkeamisen hakemisesta. Tällä varmistetaan se, ettei maakuntakaavaehdotuksen ja yleiskaavassa valitun menettelytavan osalta tule jatkossa prosessia vaikeuttavia ristiriitoja.

Liitto neuvotteli ympäristöministeriön kanssa asiasta 6.5.2015. Helsingin kaupunginhallitus antaa toukokuussa yleiskaavaehdotuksesta lausunnon ja ottanee siinä kantaa myös mahdolliseen poikkeamisenmenettelyyn.

Maakuntajohtajan ehdotus:

Maakuntahallitus

- merkitsee maakuntakaavaehdotusta koskevan valmistelutilanteen tiedoksi
- saattaa asian tiedoksi maakuntavaltuustolle.

Valmistelija:

Päätös:

Maakuntahallitus hyväksyi ehdotuksen.

MHS 13.03.2017 § 26

Tiivistelmä

Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan, Östersundomin alueen tarkistetun ja lausunnoille lähetettävän kaavaehdotuksen valmistelu on edennyt suunnitellussa aikataulussa. Valmistelussa on otettu huomioon erityisesti Natura-vaikutusten vähentämiseksi vaadittavat aluevarausmuutokset ja kaavassa ohjeellisena merkittäväksi tulevan metron nykyisen suunnitteluvaiheen kaksi linjausvaihtoehtoa ja niihin kytkeytyvät aluevaraukset. Maakuntakaavan keskeinen tehtävä on sovittaa pääkaupunkiseudun itäinen kasvusuunta osaksi laajempaa koko maakunnan aluerakennetta.

Lausunnoille lähetään kaksi kaavaehdotusvaihtoehtoa. Kaavaehdotuksista käytetään nimiä Pohjoinen ja Suora vaihtoehto. Vaihtoehtojen keskeisin ero on metrolinjausten erilaisten sijaintien lisäksi erot linjaukseen tukeutuvien rakentamisalueiden sijainneissa kaavan suunnitteluperiaatteiden mukaisesti. Molemmissa vaihtoehtoissa metrolinja ulottuu Majvikiin.

Sekä Pohjoisesta että Suorasta vaihtoehdosta on tehty lajikohtaiset arvioinnit vaihtoehtojen vaikutuksista Natura 2000-ohjelman alueisiin. Arvioinneista pyydetään luonnonsuojelulain edellyttämät lausunnot

ELY-keskukselta ja Metsähallitukselta.

Kaavaehdotuksista pyydetään lausunnot elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta, kunnilta, muilta kaavan kannalta keskeisiltä viranomaisilta ja yhteisöiltä sekä ministeriöiltä. Tavoitteena on, että maakuntahallitus voi hyväksyä kaavaehdotuksen ja asettaa sen nähtäville elo-syyskuussa 2017 ja että maakuntavaltuusto hyväksyy sen joulukuussa 2017.

Asian yksityiskohtainen selostus

Maakuntavaltuusto päätti 20.3.2013 maakuntahallituksen esityksen mukaisesti jättää pois Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavasta Helsingin Östersundomista Sipoon Söderkullaan ulottuvan alueen. Alueen osalta maakuntakaava palautettiin jatkovalmisteluun. Muutettu maakuntakaavaehdotus nimeltään Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaava, Östersundomin alue oli nähtävillä 20.1-20.2.2015. Ehdotuksesta pyydettiin luonnonsuojelulain edellyttämät Natura 2000- alueita koskevat lausunnot Uudenmaan ELY-keskukselta ja Metsähallitukselta. Lausujat katsoivat, että kaavaehdotuksesta aiheutuu merkittävää haittaa eräille lintulajeille ja yhdelle luontotyypille. Luonnonsuojelulain mukaan suunnitelmaa ei saa hyväksyä, jos arviointi ja lausuntomenettely osoittaa sen merkittävästi heikentävän Natura-alueen luonnonarvoja.

Maakuntahallitus merkitsi 13.4.2015 kaavaehdotuksesta saadun palautteen ja lausunnot tiedoksi ja päätti kaavan valmistelun jatkamisesta. Osalle kaava-aluetta ovat Helsinki, Vantaa ja Sipoo laatimassa kuntien yhteistä yleiskaavaa. Maakuntakaavaa ja yhteistä yleiskaavaa on valmisteltu samanaikaisesti. Maakuntakaavan ja yhteisen yleiskaavan suhteesta on säädetty maankäyttö- ja rakennuslaissa. Yhteisen yleiskaavan laadinta on edelleen kesken.

Maakuntakaavan tilannekatsaus on annettu tiedoksi maakuntahallitukselle ja maakuntavaltuustolle keväällä 2016. Tavoitteena esitettiin, että maakuntakaavaehdotus voidaan lähettää lausunnoille alkuvuodesta 2017 ja asettaa nähtäville syyskuussa 2017. Valmisteluaikataulu on laadittu siten, että maakuntavaltuusto voisi hyväksyä kaavan joulukuussa 2017.

Sekä Pohjoisesta että Suorasta vaihtoehdosta on tehty luonnonsuojelulain edellyttämät lajikohtaiset arvioinnit vaihtoehtojen vaikutuksista Natura 2000-ohjelman alueisiin.

Uudelleen tarkistetun lausunnoille lähettävän kaavaehdotuksen valmistelu on edennyt suunnitellussa aikataulussa. Valmistelussa on otettu huomioon erityisesti Natura-vaikutusten vähentämiseksi vaadittavat aluevarausmuutokset ja kaavassa ohjeellisena merkittäväksi tulevan metron nykyisen suunnitteluvaiheen kaksi linjausvaihtoehtoa ja niihin kytkeytyvät aluevaraukset. Maakuntakaavaa on laadittu erityisesti näiden kahden keskeisen suunnittelukysymyksen osalta tiiviissä yhteistyössä kuntien yhteisen yleiskaavan kanssa.

Maakuntakaavan keskeinen tehtävä on sovittaa pääkaupunkiseudun itäinen kasvusuunta osaksi laajempaa koko maakunnan aluerakennetta. Lähtökohtana ovat voimassa olevan Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan suunnitteluperiaatteet. Keskeiset kaava-alueella noudatettavat periaatteet ovat:

- osoittaa taajamajatoimintojen alueet raideliikenteeseen tukeutuvina siten, että niiden toteuttaminen on sidottu raideyhteyden rakentamiseen sekä
- turvata riittävät ekologiset ja virkistykselliset yhteydet meren rannalta kaava-alueen pohjoispuolelle.

Lausunnoille lähetään kaksi kaavaehdotusvaihtoehtoa. Kaavaehdotuksista käytetään nimiä Pohjoinen ja Suora vaihtoehtoehto. Kumpikin vaihtoehto esitetään omana kaavakarttanaan ja kuvataan kaavaselostuksessa. Ratkaisuun on päädytty, koska alueidenkäytön kannalta keskeistä metrolinjausta selvitetään kuntien yhteisessä yleiskaavassa kahden toisistaan merkittävästi poikkeavan linjauksen pohjalta. Vaihtoehtojen keskeisin ero on metrolinjausten erilaisten sijaintien lisäksi erot linjaukseen tukeutuvien rakentamisalueiden sijainneissa kaavan suunnitteluperiaatteiden mukaisesti. Poikkeaminen kohdistuu ainoastaan kaava-alueen länsiosaan. Nähtävillä tullaan asettamaan vain yksi kaavaehdotus.

Ohjeellisen seutuliikenteen radan merkintä esitetään molemmissa vaihtoehtoissa päättyväksi Majvikiin eli lyhyempänä kuin vuonna 2015 nähtävillä olleessa kaavaehdotuksessa. Taajamarakenne ulottuu Majvikista itään Västerskogin liittymään. Ratkaisun perusteluina ovat Sipoon väestöennusteet, maankäytön ennusteet, arvioidut vaikutukset liikennejärjestelmään ja ratkaisun taloudellinen toteuttavuus. Liikenne-ennusteet ja liikenteelliset arvioinnit on päivitetty vuonna 2017 liiton teettämässä Etelä-Sipoon liikenneselvityksessä. Majvikin ja Söderkullan välille osoitetaan liikenteen yhteystarve ensisijaisesti joukkoliikenneyhteytenä suunniteltavana yhteytenä. Merkintä on kehittämisperiaatemerkintä.

Vuoden 2015 kaavaehdotukseen verrattuna merkittävä muutos on Salmenkallion alueen osoittaminen kaavan valkoisena alueena. Ratkaisun keskeinen peruste on Natura-alueille kohdistuvien vaikutusten pienentäminen. Valkoiset alueet ovat saman suuruiset Pohjoisessa ja Suorassa vaihtoehdossa. Natura-alueiden välille on Salmenkalliossa ja Talosaassa lisätty kaavan valkoisille alueille viheryhteystarve-merkinnät varmistamaan lajiston liikkumiselle ja leviämislle soveltuvat ekologiset yhteydet.

Vuoden 2015 kaavaehdotuksessa esitettiin kohdemarkinnalla kolme vaihtoehtoa ylimäämäiden loppusijoitukseen varattua aluetta. Uusissa kaavaehdotuksissa esitetään kohdemarkinnalla enää yksi alue Hältingbergetiin yhteisen yleiskaavan liittyvien tehtyjen selvitysten mukaisesti.

Kaavaehdotuksissa osoitetaan valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt ja maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö samoilla suunnittelumääräyksillä kuin nähtävillä olleessa neljännessä

maakuntakaavassa. Ehdotuksissa ei esitetä aiemmin mukana olleita LUO-alueita (luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä alueita). Ratkaisu on yhdenmukainen nähtävillä olleen 4. vaihemaakuntakaavan kaavaratkaisun kanssa.

Kaavamääräyksiin tehdyissä muutoksissa on otettu huomioon mm. nähtävillä olleen 4. vaihemaakuntakaavan määräykset ja tarve ohjata yksityiskohtaisempaa suunnittelua suhteessa Natura-alueisiin.

Sekä Pohjoisesta että Suorasta vaihtoehdosta on tehty luonnonsuojelulain edellyttämät lajikohtaiset arvioinnit vaihtoehtojen vaikutuksista Natura 2000-ohjelman alueisiin. Niiden mukaan kummastakaan vaihtoehdosta ei aiheudu merkittäviä Natura-alueiden luonnonarvoja heikentäviä vaikutuksia edellyttäen, että arvioinnissa esitetyt lieventämistoimenpiteet otetaan asianmukaisesti huomioon kaavaehdotuksissa ja yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Esitetyt lieventämistoimenpiteet on toteutettu kaavaehdotuksissa arviointien suositusten pohjalta. Natura-vaikutuksista pyydetään luonnonsuojelulain edellyttämät lausunnot ELY-keskukselta ja Metsähallitukselta.

Kaavaratkaisussa käytetyt suunnitteluperiaatteet, merkinnät ja määräykset on kuvattu kaavaselostuksessa. Selostus sisältää myös vaikutusten arvioinnin.

Tällä maakuntakaavalla esitetään kumottavaksi alueella voimassa olevat maakuntakaavat. Oikeusvaikutteisiksi tulevat hyväksymisvaiheessa kaavakartta, kaavan merkinnät ja määräykset sekä kumottavat merkinnät ja määräykset. Kaavaselostuksella ei ole oikeudellisia vaikutuksia.

Kaavaehdotuksista pyydetään MRA 13§:n edellyttämät lausunnot elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta, kunnilta, muilta kaavan kannalta keskeisiltä viranomaisilta ja yhteisöiltä sekä ministeriöiltä. Ennen kuin kaavaehdotus tuodaan maakuntahallitukseen hyväksyttäväksi virallisesti nähtäville asettamista varten järjestää liitto MRL:n edellyttämän viranomaisneuvottelun. Ehdotukseen tehdään tarvittavat muutokset ja tarkistukset. Tavoitteena on, että kaavaehdotus voidaan asettaa nähtäville elo-syyskuussa 2017 ja hyväksyä maakuntavaltuustossa joulukuussa 2017.

Asian aiempi käsittely

Aiemmat käsittelyt löytyvät kokousasialistan §-otsikkoa klikkaamalla.

Maakuntajohtajan ehdotus:

- Maakuntahallitus päättää
- merkitä tiedoksi ehdotuksen Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan, Östersundomin alueen maakuntakaavaksi
 - oikeuttaa toimiston lähettämään sen lausunnoille
 - oikeuttaa toimiston viimeistelemään kaavakartan ja muut asiakirjat ennen lausuntokierrosta.

Vastuujohtaja:

Merja Vikman-Kanerva 040 638 6669

Valmistelija:

L

Päätös:

Maakuntahallitus päätti

- **merkitä tiedoksi ehdotuksen Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan, Östersundomin alueen maakuntakaavaksi**
- **oikeuttaa toimiston lähettämään sen lausunnoille**
- **oikeuttaa toimiston viimeistelemään kaavakartan ja muut asiakirjat ennen lausuntokierrosta.**

Täytäntöönpano:

Muutoksenhakukielto (Kuntalaki 410/2015 147 §, Kuntalaki 365/1995 91 §)

MHS

Tiivistelmä

Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan Östersundomin alueen kaavaehdotus oli lausunnoilla 21.3.-28.4.2017. Kaikkiaan saatiin 44 lausuntoa, joissa pidettiin tärkeänä pääkaupunkiseudun itäisen kasvusuunnan osoittamista sekä uuden taajamarakenteen sitomista raideliikenteen toteuttamiseen. Lausunnoissa kiinnitettiin erityisesti huomiota kaavaehdotuksen yleiseen esittämistarkkuuteen sekä yksittäisiin liikenneverkkoa, viherrakennetta ja yhdyskuntateknistä huoltoa koskeviin merkintöihin. Saatuihin lausuntoihin laaditaan vastineet, jotka tuodaan käsittelyyn maakuntahallituksen seuraavaan kokoukseen.

Asian yksityiskohtainen selostus

Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan Östersundomin alueen kaavaehdotus oli lausunnoilla 21.3.-28.4.2017. Lausunnot pyydettiin mm. jäsenkunnilta, maakuntien liitoilta, ministeriöiltä, ELY-keskuksilta ja muilta alueellisilta viranomaisilta sekä etujärjestöiltä. Lausuntoja saatiin määräaikaan mennessä 44 kpl ja myönnetyllä lisäajalla neljä lausuntoa. Lausuntopyynnön saaneista tahoista 17 kpl ilmoitti, etteivät anna lausuntoa tai että ehdotuksesta ei ole huomautettavaa. Lausuntojen sisältö on esitetty liitteessä *Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaava, Östersundomin alue. Kaavaehdotuksesta saatujen lausuntojen koonti*.

Lausunnoissa kiinnitettiin erityisesti huomiota kaavaehdotuksen yleiseen esittämistarkkuuteen sekä yksittäisiin liikenneverkkoa, viherrakennetta ja yhdyskuntateknistä huoltoa koskeviin merkintöihin. Vain osassa lausuntoja otettiin kantaa kaavaehdotuksessa oleviin metrolinjauksen kahteen vaihtoehtoon. Helsinki, Vantaa, Sipoo ja Östersundom-toimikunta katsoivat Suoran vaihtoehdon olevan Pohjoista vaihtoehtoa parempi yhdyskuntarakenteellisten ja teknistaloudellisten selvitysten perusteella. Mainitut tahot katsoivat lisäksi, että maakuntakaava on esittämistavaltaan liian tarkka ja että kaavan tulee antaa enemmän joustoa yksityiskohtaisemmalle suunnittelulle.

Yhdyskuntarakenteen kehittämisen kannalta lausunnoissa pidettiin

tärkeänä pääkaupunkiseudun itäisen kasvusuunnan osoittamista sekä uuden taajamarakenteen sitomista raideliikenteen toteuttamiseen. Lausunnoissa kiinnitettiin erityistä huolta liikenneverkon kapasiteetin riittävyyteen ja maakunnallisten ja valtakunnallisten liikennejärjestelmän kehittämiseen kaava-aluetta laajemmalla alueella. Erityisesti Porvoo ja Loviisa esittivät tarpeen idän suunnan joukkoliikenneyhteyksien kehittämisestä. Kaupungit korostivat, että asiaa tulee tarkastella kokonaisuutena Uusimaa-kaava 2050 yhteydessä. Yksittäisiin liikenneverkkoa koskeviin kaavamerkintöihin esitettiin vain vähäisiä tarkistuksia.

Viherrakenteen osalta lausunnoissa korostettiin ekologisten yhteyksien ja riittävien virkistysalueiden tärkeyttä. Eniten huomautuksia tuli Suoraan vaihtoehtoon liittyvästä Länsimäen itäpuolisesta kaavaehdotuksen virkistysalueesta. Helsinki, Vantaa ja Östersundom-toimikunta katsoivat, ettei maakuntakaavassa osoitettu kaavaratkaisu riittävässä määrin huomioi ja mahdollista ehdotusvaiheessa olevan yhteisen yleiskaavan tavoitteita. Lausijat katsoivat, että erityisesti kyseisellä alueella maakuntakaava on esittämistavaltaan liian tarkka, eikä anna yksityiskohtaisemmalle suunnittelulle lausunnonantajien toivomaa liikkumavaraa. Yksittäisiin viherrakennetta koskeviin kaavamerkintöihin esitettiin vain vähäisiä tarkistuksia.

Yhdyskuntateknisen huollon osalta kaavaratkaisun katsottiin olevan pääosin ajan tasalla. Useat lausijat esittivät, että kaavakarttaan lisätään Helsinki-Porvoon välinen seudullinen runkovesijohto.

Saatuihin lausuntoihin laaditaan vastineet, jotka tuodaan käsittelyyn maakuntahallituksen seuraavaan kokoukseen.

Kaavaehdotuksesta on pyydetty maaliskuussa 2017 Uudenmaan ELY-keskukselta luonnonsuojelulain edellyttämä lausunto kaavaehdotuksen vaikutuksista Natura 2000-alueisiin. Kyseistä lausuntoa ei ole vielä saatu.

Maakuntajohtajan ehdotus:

Maakuntahallitus päättää merkitä tiedoksi lausunnot, jotka on saatu Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan, Östersundomin alueen kaavaehdotuksesta.

Vastuujohtaja:

Merja Vikman-Kanerva 040 638 6669

Valmistelija:

Lasse Rekola 0400 299 0678

Päätös:

Maakuntahallitus päätti merkitä tiedoksi lausunnot, jotka on saatu Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan, Östersundomin alueen kaavaehdotuksesta.

Täytäntöönpano:

Muutoksenhakukielto (Kuntalaki 410/2015 147 §, Kuntalaki 365/1995 91 §)

MHS

Tiivistelmä

Lausunnoilla olleesta Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan Östersundomin alueen kaavaehdotuksesta saatuihin lausuntoihin on laadittu vastineet. Kaavakarttaan esitetään tehtävän neljä muutosta. Uudenmaan ELY-keskus on antanut luonnonsuojelulain mukaisen lausunnon kaavan Natura-arvioinneista. Lausunto edellyttää kaavaan tehtäviä tarkistuksia, jotka on otettu huomioon vastineissa. Esitetään, että nähtäville asetettava kaavaehdotus valmistellaan ns. Suoran vaihtoehdon pohjalta.

Asian yksityiskohtainen selostus

Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan Östersundomin alueen kaavaehdotus oli lausunnoilla 21.3.-28.4.2017. Maakuntahallitus merkitsi kokouksessaan 22.5. 2017 lausunnot tiedoksi. Lausuntoihin on laadittu vastineet (liite 1). Lausuntoasiakirjat ovat esillä kokouksessa.

Vastineissa esitetään, ettei suunnittelumääräyksiin tehdä muutoksia ja että kaavaselostukseen tehdään lähinnä teknisiä täydennyksiä ja täsmennyksiä.

Kaavakarttaan esitetään seuraavat muutokset:

- lisätään Helsinki-Porvoo runkovesijohto;
- joukkoliikenteen vaihtopaikan kohdemerkinnän ja pääkaupunkiseudun poikittaisen joukkoliikenteen yhteysvälin merkintöjen sijainteja tarkennetaan;
- molemmissa vaihtoehdoissa laajennetaan Salmenkallion-Kasabergetin alueella luonnonsuojelualueen rajausta;
- Suorassa vaihtoehdossa Salmenkallion ja Sipoonkorven välistä virkistysaluetta laajennetaan;

Uudenmaan ELY-keskus on antanut 7.6.2017 luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisen lausunnon kaavaehdotuksen Natura-arvioinneista (liite 2). Lausunnon yhteenvedona todetaan: Uudenmaan ELY-keskus katsoo, että Östersundomin alueen maakuntakaavaehdotus nykyisellään aiheuttaisi Natura-arvioinneissa esitetyistä lieventämistoimista huolimatta merkittäviä heikentäviä vaikutuksia Mustavuorenlehto ja Östersundomin lintuvedet (FI1000065) Natura 2000-alueen suojelun perusteena oleville luonnonarvoille, mutta merkittävät vaikutukset voidaan välttää, jos kaavaehdotukseen tehdään seuraavat muutokset:

- Molemmissa vaihtoehdoissa Salmenkallion-Talosaaren valkoisen alueen maankäyttö ratkaistaan siten, että Salmenkallion alueet merkitään liikkumistarpeen osalta suojelualueena ja muutoin turvataan alueen säilyminen pääosin rakentamattomana nykyisen kaltaisessa käytössä merenlahtien muodostaman ekologisen kokonaisuuden turvaamiseksi. Tällä muutoksella vältetään kehrääjään, pyyhyn, silikaattikallioihin ja

lehtoihin sekä Natura-alueen eheyteen kohdistuvat merkittävästi heikentävät vaikutukset.

- Lisäksi Suorassa vaihtoehdossa Salmenkallion alueelta Sipoonkorpeen toimivan virkistysalueen rajausta laajennetaan vastaamaan Natura-arvioinnissa esitettyä vaatimusta. Tällä vältetään pyyhyn ja Natura-alueen eheyteen kohdistuvat merkittävästi heikentävät vaikutukset.

Kaavaehdotukseen tehdään Natura-lausunnon edellyttämät muutokset. Muutoksien yksityiskohdista neuvotellaan lausunnon antaneen Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa. Saaduissa kaavalausunnoissa puollettiin kaavaehdotuksen asettamista nähtäville ns. Suoran vaihtoehdon pohjalta. Myös Natura-lausunto mahdollistaa kyseisen vaihtoehdon. Nähtäville asetettava kaavaehdotus valmistellaan ns. Suoran vaihtoehdon pohjalta ja se tulee maakuntahallituksen hyväksyttäväksi elokuun kokoukseen.

Asian aiempi käsittely

MHS aiemmat käsittelyt löytyvät kokousasialistan §-otsikkoa klikkaamalla.

Maakuntajohtajan ehdotus:

Maakuntahallitus päättää

- hyväksyä kaavaehdotuksesta saatuihin lausuntoihin laaditut vastineet
- oikeuttaa toimiston viimeistelemään vastineet ja lähettämään ne lausunnon antaneille
- merkitä tiedoksi Uudenmaan ELY-keskuksen kaavaehdotuksesta antama luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen lausunto Natura-arvioinneista
- oikeuttaa toimiston valmistelevaan nähtäville asetettava kaavaehdotus ns. Suoran vaihtoehdon pohjalta.

Vastuujohtaja:

Merja Vikman-Kanerva 040 638 6669

Valmistelija:

Lasse Rekola 044 299 0678

Päätös:

Maakuntahallitus päätti

- **hyväksyä kaavaehdotuksesta saatuihin lausuntoihin laaditut vastineet**
- **oikeuttaa toimiston viimeistelemään vastineet ja lähettämään ne lausunnon antaneille**
- **merkitä tiedoksi Uudenmaan ELY-keskuksen kaavaehdotuksesta antama luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen lausunto Natura-arvioinneista**
- **oikeuttaa toimiston valmistelevaan nähtäville asetettava kaavaehdotus ns. Suoran vaihtoehdon pohjalta.**

Täytäntöönpano:

Muutoksenhakukielto (Kuntalaki 410/2015 136 §); päätös koskee valmistelua

MHS

Tiivistelmä

Lausunnoilla olleeseen kaavaehdotukseen on tehty hyväksytyjen lausuntovastineiden edellyttämät muutokset lukuunottamatta Salmenkallion-Kasabergetin ja Talosaaren alueita. Nähtäville asetettava kaavaehdotus on valmisteltu ns. Suoran metrovaihtoehdon pohjalta. ELY-keskuksen Natura-lausunnon edellyttämistä tarkistuksista on neuvoteltu ELY-keskuksen ja ympäristöministeriön kanssa. Metsähallitus on antanut luonnonsuojelulain mukaisen lausunnon lausunnoilla olleen kaavaehdotuksen Natura-arvioinneista. Lausunnossa esitetyt muutosvaatimukset on osin otettu huomioon nähtäville asetettavassa kaavaehdotuksessa. Tavoitteena on, että kaavaehdotus on nähtävillä marraskuussa 2017 ja että kaava tulee valtuuston hyväksyttäväksi sen ensimmäisessä kokouksessa 2018.

Asian yksityiskohtainen selostus

Maakuntahallitus hyväksyi kokouksessaan 19.6.2017 vastineet kaavaehdotuksesta annettuihin lausuntoihin ja merkitsi tiedoksi Uudenmaan ELY-keskuksen antaman luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisen lausunnon kaavaehdotuksen Natura-arvioinneista. Metsähallitus on antanut 14.7.2017 luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisen lausunnon kaavaehdotuksen Natura-arvioinneista. Lausunto on johtopäätöksiltään yhteneväinen Uudenmaan ELY-keskuksen antaman Natura-lausunnon kanssa todeten, että merkittävästi heikentävät haitat voidaan välttää tekemällä kaavamerkintöihin joitain muutoksia ja osoittamalla alueita luonnonsuojelu- ja virkistysmerkinnöillä.

Nähtäville asetettava kaavaehdotus on laadittu hallituksen päätöksen mukaisesti ns. Suoran vaihtoehdon pohjalta. Kaavakarttaan on tehty seuraavat muutokset:

- lisätty runkovesijohto Helsinki-Porvoo;
- tarkennettu joukkoliikenteen vaihtopaikan kohdemerkinnän ja pääkaupunkiseudun poikittaisen joukkoliikenteen yhteysvälin merkintöjen sijainteja;
- laajennettu Salmenkallion ja Sipoonkorven välistä virkistysaluetta.

Hallituksen hyväksymissä vastineissa todettiin, että Salmenkallion-Kasabergetin alueella tarkistetaan virkistysalueiden ja suojelualueiden rajauksia. Kyseisten alueiden rajauksista on neuvoteltu Uudenmaan ELY-keskuksen ja ympäristöministeriön kanssa. Neuvotteluissa esitettiin liiton taholta tarkistusesitys, joka olisi täyttänyt ELY-keskuksen näkemyksen mukaan sen Natura-lausunnossa esittämät muutostarpeet eikä aiheuttaisi merkittäviä heikentäviä vaikutuksia. Myös ympäristöministeriö katsoi, että ehdotetut muutokset vastaisivat ministeriön kaavaehdotusta koskeneessa lausunnossa esittämiä tarkistusesityksiä.

Liiton tekemästä tarkistusesityksestä on keskusteltu myös kaava-alueen kuntien kanssa ja ne ovat esittäneet tarpeen pysyä lausunnoilla olleen kaavaehdotuksen mukaisessa kaavaratkaisussa Salmenkallion-Kasabergetin ja myös Talosaaren alueiden osalta. Syyskuussa 2017 annettiin maakuntahallitukselle sen järjestäytymiskokouksessa lista-asioden ulkopuolelta Östersundomin maakuntakaavan osalta tilannekatsaus, jossa kerrottiin kesän aikana käydyistä neuvotteluista. Helsinki, Vantaa ja Sipoo ovat antaneet syksyn 2017 aikana lausunnot Östersundomin yhteisen yleiskaavan ehdotuksesta. Helsingin kaupunki totesi lausunnossaan tärkeäksi sen, että maakuntakaavan ja yleiskaavan ratkaisut ovat samansuuntaisia, ja että maakuntakaava mahdollistaa yleiskaavaehdotuksen mukaiset ratkaisut myös Salmenkallion alueella.

Nähtäville asetettavassa kaavaehdotuksessa Salmenkallion-Kasabergetin ja Talosaaren alueet osoitetaan valkoisina alueina kuten lausunnoilla olleessa kaavaehdotuksessa. Ratkaisun keskeinen peruste on Natura-alueille erityisesti virkistyskäytöstä kohdistuvien luonnonarvoja vaarantavien vaikutusten pienentäminen. Kaavaehdotuksen valkoiset alueet mahdollistavat Natura-arvioinnissa esitetyt yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa toteutettavat haitallisten vaikutusten lieventämistoimenpiteet. Tarkasteltaessa kaavaehdotusta kokonaisuutena on katsottu, ettei alueelle ole tarvetta kohdistaa maakunnallista maankäyttöä lukuun ottamatta viheryhteystarpeen merkintöjä kaavan tavoitevuoteen 2035 mennessä.

Salmenkallion ja Sipoonkorven välistä virkistysaluetta on laajennettu Natura-arvioinnissa vaaditulla tavalla.

Kaava-asiakirjat ovat esityslistan liitteenä. Kaavaselostus on toimitettu vastaamaan ns. Suoraan vaihtoehtoon perustuvaa kaavaratkaisua ja selostukseen on tehty teknisluonteisia korjauksia ja täydennyksiä.

Nähtävillä olon jälkeen maakuntahallitus päättää mahdollisista kaava-asiakirjoihin tehtävistä muutoksista ja tarkistuksista. Tavoitteena on viedä kaava hyväksyttäväksi maakuntavaltuuston ensimmäiseen kokoukseen 2018.

Maakuntajohtajan ehdotus:

Maakuntahallitus päättää

- hyväksyä kaavaehdotuksen asetettavaksi maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti nähtäville
- oikeuttaa toimiston viimeistelemaan kaava-asiakirjat nähtäville asettamista varten
- merkitä tiedoksi Metsähallituksen lausunnoilla olleesta kaavaehdotuksesta antama luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen lausunto Natura-arvioinneista.

Vastuujohtaja:

Merja Vikman-Kanerva 040 638 6669

Valmistelija:

Lasse Rekola 044 299 0678

Käsittely:

Timo Juurikkala Minerva Krohnin kannattamana teki kaavaehdotuksen palautusesityksen niin, että Elyn ja Metsähallituksen edellyttämät muutokset kaavaan otetaan huomioon. Koska oli tehty kannatettu palautusehdotus, puheenjohtaja totesi, että asiasta on äänestettävä. Suoritettussa äänestyksessä asian käsittelyn jatkamista kannattaneet äänestivät JAA ja Juurikkalan esitystä kannattaneet äänestivät EI. Äänestyksessä annettiin ääniä seuraavasti: 11 JAA-ääntä (Markkula, Karhuvaara, Ansalehto-Salmi, Rautava, Rissanen, Taipale, Heijnsbroek-Wirén, Pulkkinen, Mäkelä, Kiljunen, Salonen), 3 EI-ääntä (Elo, Krohn, Juurikkala). Yksi jäsen oli poissa. Puheenjohtaja totesi, että asian käsittelyä on päätetty jatkaa.

Päätös:

Maakuntahallitus päätti

- hyväksyä kaavaehdotuksen asetettavaksi maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti nähtäville
- oikeuttaa toimiston viimeistelemään kaava-asiakirjat nähtäville asettamista varten
- merkitä tiedoksi Metsähallituksen lausunnoilla olleesta kaavaehdotuksesta antama luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen lausunto Natura-arvioinneista.

Timo Juurikkala ja Tiina Elo ilmoittivat päätökseen eriävän mielipiteensä.

Täytäntöönpano:

Muutoksenhakukiello (Kuntalaki 410/2015 136 §); päätös koskee valmistelua

MHS 12.02.2018 § 13

Tiivistelmä

Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan Östersundomin alueen maakuntakaavaehdotus oli maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti nähtävillä 27.11.2017-3.1.2018. Ehdotuksesta annettiin 13 muistutusta, joista kuusi oli yksityishenkilöiltä, neljä viranomaisilta ja kolme yhdistyksiltä. Muistutukset ovat esillä kokouksessa. Muistutuksiin laaditaan vastineet. Tavoitteena on, että maakuntahallitus hyväksyy osaltaan kaavaehdotuksen keväällä ja esittää valtuustolle kaavan hyväksymistä.

Asian yksityiskohtainen selostus

Maakuntahallitus päätti kokouksessaan 23.10.2017 asettaa kaavaehdotuksen maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti nähtäville. Ehdotuksesta kuulutettiin liiton virallisissa kuulutuslehdissä ja se oli nähtävillä kaikissa liiton jäsenkunnissa ja liiton toimistossa 27.11.2017-3.1.2018. Muistutuksen saattoi antaa postitse, sähköisesti ja liiton karttapalvelun kautta.

Muistutuksia annettiin 13 kpl. Niistä oli kuusi yksityishenkilöiltä, neljä

viranomaisilta ja kolme yhdistyksiltä. Yksityishenkilöiden muistutukset koskivat ensisijaisesti kaavan yksittäisiä merkintöjä mutta myös laajemmin kaavan suunnitteluperiaatteita ja kaavaratkaisua. Muistutukset kohdistuivat mm. Purosillan ja Westerkullan alueisiin. Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja Metsähallitus muistuttivat kaavaehdotuksesta antamistaan Natura-lausunnoista ja siitä, että kaavaehdotus on edelleen merkittävässä ristiriidassa lausunnoissa esitetyn kanssa. Porvoon kaupungin terveydensuojelujaosto kiinnitti huomioita pohjavesien suojeluun sekä yleisiin terveys- ja viihtyvyyshaittojen ennaltaehkäisyyn. Helsingin lintutieteellinen yhdistys Tringa ry, Suomen Luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry ja Suomen Luonnonsuojeluliiton Vantaan yhdistys ry kiinnittivät muistutuksissaan huomiota kaavaratkaisuun yleensä sekä esittivät lukuisia merkintäkohtaisia muutosesityksiä. Tuusulan kunta totesi, ettei kunnalla ole kaavaehdotuksesta lausuttavaa.

Muistutukset liitteineen ovat esillä kokouksessa. Muistutuksiin laaditaan vastineet. Tavoitteena on, että maakuntahallitus hyväksyy osaltaan kaavaehdotuksen keväällä ja esittää valtuustolle kaavan hyväksymistä.

Maakuntajohtajan ehdotus:

Maakuntahallitus päättää merkitä tiedoksi saadut muistutukset.

Vastuujohtaja:

Merja Vikman-Kanerva 040 638 6669

Valmistelija:

Lasse Rekola 044 299 0678

Päätös:

Maakuntahallitus päätti merkitä tiedoksi saadut muistutukset.

Täytäntöönpano:

Muutoksenhakukielto (Kuntalaki 410/2015 136 §); päätös koskee valmistelua

MHS

Tiivistelmä

Ehdotus Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan Östersundomin alueen maakuntakaavaksi oli nähtävillä 27.11.2017- 3.1.2018. Muistutuksia annettiin 12 kpl. Niistä oli kuusi yksityishenkilöiltä, kolme viranomaisilta ja kolme yhdistyksiltä. Muistutukset liitteineen ovat esillä kokouksessa. Muistutuksiin on laadittu vastineet.

Vastineissa esitetään, että 11 muistutusta ei anna aihetta muuttaa kaavaehdotusta. Yhden muistutuksen johdosta esitetään muutosta kaavakarttaan siten, että ominaisuusmerkinnällä osoitettua maakunnallisesti merkittävää kulttuuriympäristöaluetta laajennetaan Vantaan Westerkullan alueella. Muutosta on pidettävä vähäisenä eikä se edellytä kaavaehdotuksen asettamista uudelleen nähtäville.

Tavoitteena on tuoda kaavaehdotus maakuntahallituksen hyväksyttäväksi siten, että hallitus voi esittää kesäkuussa 2018 kokoontuvalle

maakuntavaltuustolle kaavan hyväksymistä.

Asian yksityiskohtainen selostus

Ehdotus Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan Östersundomin alueen maakuntakaavaksi oli nähtävillä 27.11.2017- 3.1.2018. Muistutuksia annettiin 12 kpl. Maakuntahallitus merkitsi saadut muistutukset tiedoksi kokouksessaan 12.2.2018. Muistutukset liitteineen ovat esillä kokouksessa.

Kuuden muistutuksen antajat olivat yksityishenkilöitä. Heidän muistutuksensa koskivat ensisijaisesti kaavan yksittäisiä merkintöjä mutta myös laajemmin kaavan suunnitteluperiaatteita ja kaavaratkaisua yleensä. Muistutukset kohdistuivat mm. Purosillan ja Westerkullan alueisiin.

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja Metsähallitus muistuttivat kaavaehdotuksesta antamistaan Natura-lausunnoista ja totesivat, että kaavaehdotus on edelleen ristiriidassa lausunnoissa esitetyn kanssa. Porvoon kaupungin terveydensuojelujaosto kiinnitti huomioita pohjavesien suojeluun ja sekä yleisiin terveys- ja viihtyvyshaittojen ennaltaehkäisyyn. Helsingin lintutieteellinen yhdistys Tringa ry, Suomen Luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry ja Suomen Luonnonsuojeluliiton Vantaan yhdistys ry kiinnittivät muistutuksissaan huomiota kaavaratkaisuun yleensä sekä esittivät lukuisia merkintäkohtaisia muutosesityksiä.

Muistutuksiin on laadittu vastineet. Niissä esitetään, että 11 muistutusta ei anna aihetta muuttaa kaavaehdotusta. Vastineissa korostetaan muun muassa maakuntakaavan tehtävää yleispiirteisenä suunnitelmana, kaavan tarkentumista yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja sitä että kaavaehdotuksen tulkinnassa ovat kaavakartan rinnalla keskeisessä tehtävässä merkintöjä koskevat suunnittelumääräykset. Vastineissa esitettävä on linjassa sen kanssa, mitä on todettu aiemmin kaavaehdotuksesta annettujen lausuntojen vastineissa.

Yhden muistutuksen johdosta esitetään muutosta kaavakarttaan siten, että ominaisuusmerkinnällä osoitettua maakunnallisesti merkittävää kulttuuriympäristöaluetta laajennetaan Vantaan Westerkullan alueella. Muutos on maanomistajan esityksen mukainen, sitä pidettävä vähäisenä eikä se siten edellytä kaavaehdotuksen asettamista uudelleen nähtäville. Tavoitteena on tuoda kaavaehdotus maakuntahallituksen hyväksyttäväksi siten, että hallitus voi esittää kesäkuussa 2018 kokoontuvalle maakuntavaltuustolle kaavan hyväksymistä.

Maakuntajohtajan ehdotus:

Maakuntahallitus päättää

- hyväksyä kaavaehdotuksesta saatuihin muistutuksiin laaditut vastineet
- oikeuttaa toimiston viimeistelemään vastineet ja lähettämään ne lausunnon antajille.

Vastuujohtaja:

Merja Vikman- Kanerva 040 638 6669

Valmistelija:

Käsittely:

Tiina Elo Minerva Krohnin kannattamana teki seuraavan esityksen:
"Palautetaan muistutuksia koskevat vastineet uudelleen valmisteltavaksi siten, että Uudenmaan ELY-keskuksen, Metsähallituksen ja muiden muistuttajien huomautukset koskien Salmenkallion-Talosaaren valkoisen alueen maankäyttöratkaisua otetaan huomioon siten, että Natura- ja muut luontoarvot turvataan."

Koska oli tehty kannatettu palautusehdotus, puheenjohtaja totesi, että asiasta on äänestettävä. Suoritetussa äänestyksessä maakuntajohtajan esitystä kannattaneet äänestivät JAA ja Elon esitystä kannattaneet äänestivät EI. Äänestyksessä annettiin ääniä seuraavasti: 10 JAA-ääntä (Markkula, Karhuvaara, Laaninen, Rautava, Rissanen, Taipale, Pahlman, Adlercreutz, Asikainen, Salonen), 4 EI-ääntä (Elo, Krohn, Juurikkala, Kiljunen). Puheenjohtaja totesi, että maakuntajohtajan esitys on tullut maakuntahallituksen päätökseksi.

Päätös:

Maakuntahallitus päätti

- hyväksyä kaavaehdotuksesta saatuihin muistutuksiin laaditut vastineet
- oikeuttaa toimiston viimeistelemään vastineet ja lähettämään ne lausunnon antajille.

Täytäntöönpano:

Muutoksenhakukielto (Kuntalaki 410/2015 136 §); päätös koskee valmistelua

MHS

Tiivistelmä

Ehdotus Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan, Östersundomin alueen maakuntakaavaksi oli nähtävillä 27.11.2017-3.1.2018. Kaava-asiakirjoihin on tehty muistutuksiin laadittujen ja maakuntahallituksen hyväksymien vastineiden edellyttämät muutokset. Tavoitteena on, että maakuntavaltuusto hyväksyy kaavan kokouksessaan 12.6.2018.

Asian yksityiskohtainen selostus

Ehdotus Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan, Östersundomin alueen maakuntakaavaksi oli nähtävillä 27.11.2017-3.1.2018. Maakuntahallitus hyväksyi 26.2.2018 muistutuksia koskeneet vastineet. Vastineet on lähetetty muistuttajille. Kaavakarttaan on tehty vastineiden mukainen muutos laajentamalla maakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristön ominaisuusmerkintää Westerkullan kartanon alueella. Vastineet eivät edellyttäneet muita muutoksia kaava-asiakirjoihin.

Kaava-asiakirjat ovat esityslistan liitteenä. Niistä oikeusvaikutteisia ovat kaavakartta, merkinnät ja määräykset sekä kartta kumottavista

kaavamerkinnöistä. Kaavaselostuksessa kuvataan kaavan tavoitteet, suunnitteluperiaatteet, oikeusvaikutukset sekä keskeiset arviointitulokset.

Maankäyttö- ja rakennuslain 31§:n mukaan maakuntakaavan hyväksyy maakunnan liiton ylin päättävä toimielin eli maakuntavaltuusto. Tavoitteena on, että maakuntavaltuusto hyväksyy kaavan kokouksessaan 12.6.2018.

Maakuntajohtajan ehdotus:

Maakuntahallitus päättää

- hyväksyä ehdotuksen Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan Östersundomin alueen maakuntakaavaksi
- esittää maakuntavaltuustolle, että valtuusto hyväksyy ehdotuksen Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan Östersundomin alueen maakuntakaavaksi
- oikeuttaa toimiston tekemään tarvittaessa teknis- ja oikaisuluontoisia tarkistuksia ja täydennyksiä maakuntavaltuustolle toimitettaviin kaava-asiakirjoihin.

Vastuujohtaja:

Merja Vikman-Kanerva 040 638 6669

Valmistelija:

Lasse Rekola 044 299 0678

Käsittely:

Timo Juurikkala Inka Hopsun kannattamana ehdotti, että kaava hylätään, koska se ei riittävällä tavalla turvaa Natura- ja muita luontoarvoja alueella. Koska oli tehty kannatettu muutosehdotus, puheenjohtaja totesi, että asiasta on äänestettävä. Suoritetussa äänestyksessä maakuntajohtajan pohjaehdotusta kannattaneet äänestivät JAA ja Juurikkalan esitystä kannattaneet äänestivät EI. Äänestyksessä annettiin ääniä seuraavasti:

- 12 JAA-ääntä (Markkula, Pipinen, Laaninen, Rautava, Rissanen, Taipale, Pahlman, Heijnsbroek-Wirén, Asikainen, Lompolo, Valtonen, Salonen)
- 3 EI-ääntä (Hopsu, Krohn, Juurikkala).

Puheenjohtaja totesi, että maakuntajohtajan ehdotus on tullut maakuntahallituksen päätökseksi.

Päätös:

Maakuntahallitus päätti

- hyväksyä ehdotuksen Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan Östersundomin alueen maakuntakaavaksi
- esittää maakuntavaltuustolle, että valtuusto hyväksyy ehdotuksen Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan Östersundomin alueen maakuntakaavaksi
- oikeuttaa toimiston tekemään tarvittaessa teknis- ja oikaisuluontoisia tarkistuksia ja täydennyksiä maakuntavaltuustolle toimitettaviin kaava-asiakirjoihin.

Täytäntöönpano:

Muutoksenhakukielto (Kuntalaki 410/2015 136 §); päätös koskee valmistelua

MHS

Tiivistelmä

Maakuntahallituksen 61 § 23.4.2018 hyväksymispäätökseen on tarpeen lisätä kohta voimassa olevien maakuntakaavojen merkintöjen kumoamisesta. Merkinnot on esitetty kaava-asiakirjoissa erillisellä kartalla.

Maakuntajohtajan ehdotus:

Maakuntahallitus hyväksyy tekemäänsä päätökseen 61 § 23.4.2018 lisäyksenä seuraavan kohdan:

- maakuntahallitus päättää esittää maakuntavaltuustolle, että valtuusto hyväksymispäätöksen yhteydessä kumoaa voimassa olevista maakuntakaavoista merkinnät, jotka on esitetty kaava-asiakirjoissa erillisellä kartalla.

Tämän pykälän osalta pöytäkirja tarkastetaan kokouksessa.

Vastuujohtaja:

Merja Vikman-Kanerva 040 638 6669

Valmistelija:

Lasse Rekola 044 299 0678

Päätös:

Maakuntahallitus päätti hyväksyä tekemäänsä päätökseen 61 § 23.4.2018 lisäyksenä seuraavan kohdan:

- **maakuntahallitus päättää esittää maakuntavaltuustolle, että valtuusto hyväksymispäätöksen yhteydessä kumoaa voimassa olevista maakuntakaavoista merkinnät, jotka on esitetty kaava-asiakirjoissa erillisellä kartalla.**

Tämän pykälän osalta pöytäkirja tarkastettiin kokouksessa.

Täytäntöönpano:

Muutoksenhakukielto (Kuntalaki 410/2015 136 §); päätös koskee valmistelua

Maakuntavaltuusto 12.06.2018 § 19

Aluesuunnittelun vastualueen johtaja Merja Vikman-Kanerva esittelee valtuutetuille Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan Östersundomin alueen maakuntakaavaa.

Ehdotus:

Maakuntavaltuusto päättää

- hyväksyä ehdotuksen Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan

- Östersundomin alueen maakuntakaavaksi
- kumota voimassa olevista maakuntakaavoista merkinnät, jotka on esitetty kaava-asiakirjoissa erillisellä kartalla.

Käsittely:

Keskustelun aikana valtuutettu Johanna Karimäki Mai Kivelän kannattamana esitti, että kaava palautetaan uudelleen valmisteltavaksi siten, että Uudenmaan ELY-keskuksen, Metsähallituksen ja muiden muistuttajien huomautukset koskien Salmenkallion-Talosaaren valkoisen alueen maankäyttöratkaisua otetaan huomioon siten, että Natura- ja muut luontoarvot turvataan.

Kannatetun palautusesityksen jälkeen puheenjohtaja rajasi keskustelun koskemaan palautusta. Pidettyjen puheenvuorojen jälkeen hän totesi, että asiasta on äänestettävä. Äänestysmenettelyksi puheenjohtaja esitti, että ne jotka kannattavat asian käsittelyn jatkamista äänestävät "JAA" ja ne jotka palautusesitystä äänestävät "EI". Annetut äänet jakautuivat seuraavasti:

- 52 "JAA"-ääntä
- 18 "EI"-ääntä

Puheenjohtaja totesi, että asian käsittelyä on päätetty jatkaa. Sähköisesti toimitetun äänestyksen äänestysluettelo on liitteenä.

Jatkokäsittelyssä Johanna Karimäki Risto Nevanlinnan kannattamana esitti, että kaava hylätään, koska se ei riittävällä tavalla turvaa Natura- ja muita luontoarvoja alueella.

Koska oli tehty kannatettu kaavan hylkäysesitys puheenjohtaja totesi, että asiasta on äänestettävä. Äänestysmenettelyksi puheenjohtaja esitti, että ne jotka kannattavat pohjaehdotusta äänestävät "JAA" ja ne, jotka Karimäen hylkäysesitystä äänestävät "EI". Annetut äänet jakautuivat seuraavasti:

- 59 "JAA"-ääntä
- 9 "EI"-ääntä
- 1 "TYHJÄ"

Puheenjohtaja totesi, että maakuntahallituksen pohjaehdotus on tullut valtuuston päätökseksi. Sähköisesti toimitetun äänestyksen äänestysluettelo on liitteenä.

Kaavan hyväksymispäätöksen jälkeen valtuutettu Kristel Pynnönen esitti Heikki Westmanin kannattamana seuraavan asiaan liittyvän toimenpidealoitteen maakuntahallitukselle: "Kaavaa hyväksyttäessä, on erityisen tärkeää, että maakuntakaavatasolla joukkoliikennetarkaisujen selvittämistä tulee jatkaa ja työssä tulee tutkia kokonaan uusia liikennejärjestelmätason ratkaisuja Helsingin seudun itäsuunnan joukkoliikenteelle ja erityisesti taajamajunan toteuttamista Helsingin ja Porvoon välille."

Koska oli tehty valtuuston kaavan hyväksymispäätöstä täydentävä toimenpidealoite, jota ei voitu hyväksyä yksimielisesti, puheenjohtaja totesi, että asiasta on äänestettävä. Äänestysmenettelyksi puheenjohtaja esitti, että ne jotka kannattavat Pynnösen toimenpidealoitteen hyväksymistä

äänestävät "JAA" ja ne jotka ovat sitä vastaan äänestävät "EI". Annetut äänet jakautuivat seuraavasti:

- 61 "JAA"-ääntä
- 3 "EI"-ääntä
- 5 "TYHJÄÄ".

Puheenjohtaja totesi, että Kristel Pynnösen esitys toimenpidealoitteesta tuli hyväksytyksi. Sähköisesti toimitetun äänestyksen äänestysluettelo on liitteenä.

Päätös:

Maakuntavaltuusto päätti

- hyväksyä ehdotuksen Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan Östersundomin alueen maakuntakaavaksi
- kumota voimassa olevista maakuntakaavoista merkinnät, jotka on esitetty kaava-asiakirjoissa erillisellä kartalla
- hyväksyä kaavapäätöstä täydentävän Kristel Pynnösen toimenpidealoitteen maakuntahallitukselle esityksen mukaisesti.